
תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984*

Part A: Introduction

Chapter One: Interpretation and Application

Part B: Court Procedures

Chapter Two: Place of Judgement

Part C: Filing Action

Chapter Three: Filing Claim

Chapter Four: Parties and their Representation

Chapter Five: Grounds, Claim and their Unification

Chapter Six: Statement of Defense and other Statements of Claims

Chapter Seven: Statement of Claims – General Provisions

Chapter Eight: Dismissal of Claim

Chapter Nine: Admissions, Questionnaires and Discovery

Chapter Ten: Investigations, Accounts and Property Review

Chapter Eleven: Experts

Chapter Twelve: Disagreements

Chapter Thirteen: Pre-Trial

Chapter Fourteen: Proceeding

Chapter Fifteen: Giving out a Judgement

Part C: Special Matters

Chapter Sixteen: Abbreviated Procedure

Chapter Sixteen-one: Actions in Abbreviated Procedure

Chapter Sixteen-two: Mechanized Action

Chapter Sixteen-three: Electronic Court Report

Chapter Sixteen-four: Claim to Evict Renter

Chapter Seventeen: Third Party

Chapter Eighteen: Interim Claim

Chapter Nineteen: Statement of Case

Chapter Twenty: Written Requests

Part C-1: Family Claims

Chapter Twenty-one: Family Court

Chapter Twenty-two: Children Participation

Chapter Twenty One: Child Support

Chapter Twenty Two: Adoption

Chapter Twenty Two-one: Returning Kidnapped Children Overseas

Chapter Twenty Three: Inheritance

Chapter Twenty Four: Marriage License

Chapter Twenty Four-two: Civil Union

Chapter Twenty Five: Name Change

Chapter Twenty Six: Determining Age

Chapter Twenty Six-one: Paternity or Maternity

Chapter Twenty Seven: Enforcing Foreign Judgements

Chapter Twenty Eight: Temporary Relief

Chapter Twenty Nine: Procedure in a Special Court

Part Four: Appeal

Chapter Thirty: Appeal Procedure

Chapter Thirty One: Claim of Unfitness to sit in Judgment

Chapter Thirty One-one: Lawyers

Chapter Thirty Two: Providing Court Documents

Chapter Thirty Three: Payment to and from the Court Fund

Chapter Thirty Four: Legal Costs and Payment Guarantee

Chapter Thirty Five: Miscellaneous

First Schedule

Second Schedule

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 46 ו-47 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, סעיף 160 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965, ושאר הסמכויות הנתונות לי לפי כל דין, ולענין פרק כ"ב להלן – לאחר התייעצות עם שר העבודה והרווחה, אני מתקין תקנות סדרי דין אלה:

חלק א': מבוא

פרק א': פרשנות ותחולה

הגדרות

1. בתקנות אלה –

"אמצעי אלקטרוני" - תקשורת בין מחשבים, דיסקט מגנטי או אופטי או התקן אחר, שבאמצעותו ניתן להעביר כתב בי דין אל מערכת ממוכנת או ממנה;

"בית משפט" ו"רשם" – כמשמעותם בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 (להלן – חוק בתי המשפט);

"החלטה" - פסק דין וכל החלטה אחרת של בית משפט;

"הליך משפטי או הליך" - בירור תובענה בפני בית משפט, מעת שהוגשה לבית המשפט;

"התחייבות עצמית" - התחייבות בכתב של החייב לקיום חיוב קיים או עתידי, מתחדש או מותנה, קצוב או בלתי קצוב;

"חתימה אלקטרונית" – חתימה אלקטרונית מאושרת כהגדרתה בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001 (להלן – חוק חתימה אלקטרונית);

"חתימה אלקטרונית מאובטחת" ו"מסר אלקטרוני" – כהגדרתם בחוק חתימה אלקטרונית;

"טופס" - שנוסחו ניתן בתוספת הראשונה;

"יעד הגשה אלקטרוני" – יעד שאליו משגרים כתבי בי-דין אלקטרוניים אל המערכת הממוכנת, כפי שיפרסם מנהל בתי המשפט בהודעה ברשומות;

"כתב בי-דין" - כל מסמך שניתן למסרו או להמציאו על פי תקנות אלה, לרבות החלטה, פסיקתה, הודעה, דרישה והזמנת בעל דין או עד;

"כתב בי-דין אלקטרוני" – כתב בי-דין שהוא מסר אלקטרוני, הניתן לשמירה אלקטרונית ולהפקה כפלט;

"מזכיר ראשי" של בית משפט - לרבות סגנו;

"מספר זהות" –

- (1) לגבי חברה הרשומה בישראל – מספר הרישום;
- (2) לגבי חברה רשומה מחוץ לישראל – המדינה שבה היא רשומה ומספר הרישום, אם יש לה מספר רישום;
- (3) לגבי תאגיד אחר שיש לו מספר רישום על פי דין – מספר הרישום שלו;
- (4) לגבי יחיד תושב ישראל – מספר זהותו במרשם האוכלוסין;
- (5) לגבי יחיד שאינו תושב ישראל – המדינה שבה הוצא הדרכון ומספר הדרכון;
- (6) לגבי יחיד תושב האזור – מספר הזהות על פי מרשם האוכלוסין הפלסטיני שבאזור כמשמעותו בחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003;

"מען", לענין המצאת כתב בי-דין – כתובת מגוריו של נמען לפי סעיפים 2(א)(11)

ו-11א) לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, לרבות מספרי הטלפון והפקסימילה באותו מען וכן כתובת דואר אלקטרוני, אם ישנם; בהעדר שם לרחוב או מספר לבית – סימן זיהוי אחר;

"מערכת ממוכנת" - מערכת מחשבים שבאמצעותה פועלים בתי המשפט ומתנהלים הליכים;

"נכסים" - לרבות כל חוב, בין אם הגיע מועד פירעונו ובין אם לאו, וכל זכות, בין אם הגיע מועד מימושה ובין אם לאו;

"סעד זמני" - סעד שניתן להבטחת קיומו התקין של ההליך או ביצועו היעיל של פסק הדין, לרבות צו עשה, צו לא תעשה, עיקול, עיכוב יציאה מהארץ, הגבלת שימוש בנכס, תפיסת נכסים, כינוס נכסים זמני, וכל סעד אחר שבית המשפט ייתן, בנסיבות הענין, לפי הוראות פרק כ"ח;

"עירבון" - ערובה חפצית לקיום חיוב קיים או עתידי, מתחדש או מותנה, קצוב או בלתי קצוב, לרבות ערבות בנקאית;

"ערבות" – כמשמעותה בחוק הערבות, התשכ"ז-1967, לרבות ערבות בנקאית;

"פסול-דין" - לרבות "קטיין" וכמשמעותם בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962;

"תובענה" - תביעות, בקשות ושאר ענינים שמביא בעל דין לפני בית משפט, באחת הדרכים שנקבעו לכך;

"תצהיר" – תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, לרבות הצהרה בכתב בדבר אמיתות הדברים שנכתבו בה ושניתנה מחוץ לישראל, באחת מן הדרכים האלה:

- (1) בפני נציג דיפלומטי או קונסולרי של ישראל;
- (2) לפי דין המקום שבו ניתנה ואושרה בידי נציג כאמור;
- (3) לפי הסדר שנקבע מכוח הסכם בין מדינת ישראל לבין מדינת חוץ;
- (4) בפני נוטריון המוסמך על פי דין מדינת החוץ שבה ניתנה ההצהרה לאמת את החתימה על ההצהרה, ובלבד שצורף להצהרה אישור נוטריוני של תעודה מזהה של החותם וכן תעודה מאותה מדינה לפי האמנה כהגדרתה בתקנות לביצוע אמנת האג (ביטול אימות מסמכי חוץ ציבוריים), התשל"ז-1977, אשר מאמתת את חתימת הנוטריון על גבי ההצהרה ומאשרת כי הוא אכן נוטריון על פי דיני אותה מדינה.

תחולה

2. סדר הדין בכל ענין אזרחי המובא לפני בית משפט, וכן בדיון בבית הדין המיוחד לפי סעיף 55 לדבר המלך במועצה על א"י, 1922-1947, או בדיון בבקשות לפי אותו סעיף - יהיה לפי תקנות אלה; אולם במידה שבענין פלוני נוהגים לפי סדר דין אחר - לא ינהגו לפי תקנות אלה.

חלק ב': הליכי משפט

פרק ב': מקום השיפוט

תובענה שאינה במקרקעין

3. (א) תובענה שאינה כולה במקרקעין, תוגש לבית המשפט שבאזור שיפוטו מצוי אחד מאלה:

- (1) מקום מגוריו או מקום עסקו של הנתבע;
- (2) מקום יצירת ההתחייבות;
- (3) המקום שנועד, או שהיה מכוון, לקיום ההתחייבות;
- (4) מקום המסירה של הנכס;

(5) מקום המעשה או המחלל שבשלו תובעים.

(1א) על אף האמור בתקנת משנה (א), היו לעסקו של התובע מספר סניפים, והיה אחד מהם בתחום השיפוט שבו מצוי מקום מגוריו או מקום עסקו של התובע, תוגש התובענה לבית משפט באותו תחום שיפוט.

(ב) היו נתבעים אחדים, יכול שתוגש התובענה לכל בית משפט שבו ניתן להגישה נגד אחד הנתבעים.

תובענה שבמקרקעין

4. תובענה שבמקרקעין תוגש לבית המשפט שבאזור שיפוטו הם מצויים.

הסכם שיפוט

5. היה קיים הסכם בין בעלי הדין על מקום השיפוט, תוגש התובענה לבית המשפט שבאזור שיפוטו מצוי אותו מקום; לא הוסכם בין בעלי הדין שמקום השיפוט המוסכם יהיה מקום שיפוט ייחודי, יכול שתוגש התובענה לבית המשפט שבאותו מקום או לבית משפט אחר לפי תקנות 3 או 4.

מקום שיפוט במקרים אחרים

6. תובענה שאין מקום שיפוט המתאים לה לפי תקנות אלה או לפי כל דין אחר, תוגש לבית משפט בירושלים שבסמכותו העניינית לדון בה, אולם רשאי בית המשפט בירושלים להורות הוראה אחרת, אם ראה שלפי נסיבות הענין יהיה הדיון בבית משפט אחר נוח יותר לבעלי הדין.

בקשה להעברת ענין לבית משפט אחר

6א. בקשה להעברת ענין לבית משפט אחר לפי סעיפים 49 או 78 לחוק בתי המשפט תוגש כמפורט להלן:

(1) הבקשה תוגש בכתב; בבקשה יפורטו כל נימוקיה, ויצורף לה תצהיר המאמת את העובדות שעליהן היא נסמכת והעתק של כל מסמך שעליו היא מבוססת; הבקשה תוגש במספר עותקים מספיק לשם המצאה לכל בעלי הדין;

(2) החליט בית המשפט שהבקשה מצריכה תשובה, תומצא הבקשה לבעלי הדין האחרים; כל בעל דין רשאי להשיב לבקשה; תשובת בעל הדין תוגש תוך עשרה ימים מיום ההמצאה, במספר עותקים מספיק לבית המשפט ולבעלי הדין האחרים; לתשובה יצורף תצהיר לשם אימות העובדות שעליהן היא נסמכת, והעתק מכל מסמך שעליו היא מבוססת;

(3) לא הוגשה תשובה בתוך עשרה ימים, רשאי בית המשפט להחליט בבקשה לאלתר על יסוד הטענות בכתב שבפניו;

(4) בית המשפט רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, ליתן, לבקשת בעל דין, הזדמנות לטעון טענות נוספות בכתב או בעל-פה.

תובענות בנושא אחד בבתי משפט אחדים

7. הוגשו תובענות בנושא אחד לבתי משפט אחדים בעלי אותן סמכויות, יקבע נשיא בית המשפט העליון למי מבתי משפט אלה השיפוט ולאותו בית משפט יהיה לפי זה שיפוט ייחודי והתובענות שבשאר בתי המשפט יועברו לבית המשפט האמור ויידונו בו במאוחד.

פרק ג': פתיחת תובענה

סימן א': פתיחת הליך

פתיחת הליך

7א. (א) הליך בבית משפט ייפתח בהגשת תובענה.

(ב) הליך ייפתח לפי טופס 1 (להלן – טופס פתיחת הליך אזרחי), שיהיה, לכל ענין, חלק בלתי נפרד מכתבי התובענה; לענין זה, "תובענה" – לרבות ענין שהועבר לבית המשפט וערעור. (ג) לא תקובל תובענה ללא טופס פתיחת הליך אזרחי כשהוא ממולא כהלכה, על כל חלקיו, לפי הפרטים הנדרשים בו כמפורט ברשימות שפרסם מנהל בתי המשפט ברשומות; (ד) לא ייחשב כסעד שנתבקש בתובענה, סעד שלא צויין בקוד הנדרש בטופס פתיחת הליך אזרחי, אף אם פורש בכתבי התובענה, זולת אם התיר בית המשפט את תיקונו של הטופס לענין זה, ושולמה האגרה הנדרשת לפי הסעדים שפורטו בטופס. (ה) לא יקובל כתב בי-דין לרישום אם לא צויין בראשו מספר זהותו של מגיש כתב בי-הדין.

(ו) על אף האמור בתקנות משנה (ג) ו-(ה), לא היה לבעל דין מספר זהות, יציין זאת בטופס פתיחת הליך אזרחי ובראש כתב בי-הדין ויפרט את הטעמים לכך; ראה מזכיר ראשי או מי שהוא הסמיכו כי אין לבעל דין מספר זהות, יאשר את קבלת כתב בי-הדין לרישום. (ז) הרואה את עצמו נפגע מאי-קבלתו לרישום של כתב בי-דין, רשאי, בתוך עשרה ימים ממועד קבלת ההודעה על אי-הקבלה לרישום, לבקש כי העניין יועבר לעיוני ולהכרעתו של שופט או רשם; לא הגיש בקשה כאמור, יראוהו כמי שאינו מתנגד לאי-קבלת כתב בי-הדין לרישום.

ב¹. (בוטלה).

תובענה אלקטרונית

ג7. (א) הליך בבית המשפט שלגביו ניתנה הודעה מטעם מנהל בתי המשפט לפי תקנה 215(א) יכול שייפתח בהגשת תובענה בדרך של הגשת כתב בי-דין אלקטרוני לפי פרק ט"ז³; לענין זה, "תובענה" – לרבות ענין שהועבר לבית המשפט וערעור. (ב) הוראות תקנה 7א(ב) עד (ד) לא יחולו על הליך שנפתח לפי תקנת משנה (א).

סימן ב': כתב תביעה

מסירת כתב תביעה

8. תובענה שאין לגביה בתקנות אלה הוראה אחרת לענין זה תיפתח במסירת כתב תביעה לבית המשפט.

פרטי כתב תביעה

9. ואלה הפרטים שיכיל כתב תביעה, וחוז' מן האמור בתקנות להלן לא יכיל אלא פרטים אלה:

- (1) שם בית המשפט שהתובענה מוגשת לו;
- (2) שמו של התובע, מספר זהותו, מקום מגוריו ומען להמצאת כתבי בי-דין;
- (3) שמו של הנתבע וכן מספר זהותו ומקום מגוריו, במידה שניתן לבררם;
- (4) העובדה שהתובע או הנתבע הוא תאגיד או הוא פסול-דין או הוא קטין, אם הדבר הוא כך, ואם הוא תאגיד – הצורה שבה התאגד;
- (5) העובדות העיקריות המהוות את עילת התובענה, ואימתי נולדה;
- (6) העובדות המראות שבית המשפט מוסמך לדון בתובענה;
- (7) הסעד המבוקש;

¹ התקנה בטלה 30 ימים מיום פרסום הודעת מנהל בתי המשפט לפי תקנה 215(א) בבתי המשפט המצוינים בהודעתו.

- (8) הסכום שהתובע הסכים לקזזו או ויתר עליו ;
(9) שוויו של נושא התובענה, ככל שאפשר לקבעו.

מען להמצאה

10. (א) המען להמצאה האמור בתקנה 9 יהא —
(1) מקום מגוריו של התובע — אם הוא טוען לעצמו ;
(2) משרד עורך דינו של התובע — אם עורך דין מייצג אותו ;
(3) מקום מגוריו או מקום עסקו של מי שנתמנה מורשה לקבלת כתבי בי-דין לפי תקנה 478,
אלא שאם אחד המקומות האמורים אינו בתחומה של המדינה, יצוין כמען להמצאה מקום בתחום המדינה.
(ב) לא צויין מען כאמור בתקנת משנה (א), לא יקובל כתב התביעה, אולם לפי דרישת התובע יחליט בית המשפט שלפניו מובאת התובענה, או הרשם, אם כתב התביעה הוא בהתאם להוראה בדבר המען ואם לאו.

בעלי דין נציגים

11. מקום שהתובע תובע בחזקת נציג או שהנתבע נתבע בחזקת נציג, צריך שכתב התביעה יראה בחזקת מי הוא תובע או נתבע.

תובע נציג

12. כתב התביעה של התובע בחזקת נציג צריך שיראה לא רק שיש לתובע ענין ממשי קיים בנושא התובענה, אלא גם שעשה את כל הדרוש כדי שיוכל להגיש תובענה באותו נושא.

יש להראות עניינו של הנתבע

13. כתב התביעה צריך שיראה כי הנתבע יש לו, או טוען שיש לו, ענין בנושא התובענה ושיש מקום לחייב את הנתבע להשיב עליה.

הסעד המבוקש

14. (א) בכתב התביעה רשאי התובע לבקש כל סעד שמוסמך בית המשפט לתיתו, לרבות צו לתשלום סכום כסף, צו אכיפה, צו עשה, צו לא תעשה וצו הצהרתי.
(ב) כתב התביעה יפרש את הסעד הנתבע, אם לחלוטין ואם לחלוטין; אך אין צורך לבקש סעד כללי לרבות הפרשי הצמדה, ריבית, שכר טרחת עורך דין והוצאות משפט שבית המשפט מוסמך ליתן אותו בכל מקרה לפי שיקול דעתו כאילו נתבקש על כך.

סעד לתביעות שונות

15. מקום שהתובע מבקש סעד בשל תביעות שונות או עילות המבוססות על נימוקים שונים, יצוינו התביעות או העילות, עד כמה שאפשר, בנפרד ובמובחן.

הסכום שיש לפרשו

16. (א) היתה התביעה לסכום כסף, יפורש בכתב התביעה הסכום הנתבע במדוייק.
(ב) היתה התביעה לסכום שיגיע לתובע לאחר בירור חשבונות שלא נתיישבו בינו לבין הנתבע, יפורש בכתב התביעה הסכום הנתבע לפי המשוער.
(ג) הוגשה לבית המשפט תביעה לפיצויים בשל נזקי גוף, או תביעה לשיפוי או לפיצוי על תשלומי פנסיה, תגמולים וכל הוצאה אחרת ששולמו או שישולמו בשל נזקי גוף, אין חובה, על אף האמור בתקנת משנה (א), לפרש בכתב התביעה את הסכום הנתבע בעד נזק כללי, ותקנה 9(9) לא תחול עליו.

(ד) (נמחקה).

תביעה אזרחית נגדרת להרשעה בפלילים

17. (א) בתביעה אזרחית כאמור בסעיף 77 לחוק בתי המשפט, תוגש לבית המשפט כאמור באותו סעיף, תוכתר במלים "תביעה אזרחית נגדרת להרשעה בפלילים, ובנוסף לאמור בתקנה 9 יפרט כתב התביעה את מספר תיק בית המשפט שבו הורשע הנתבע; התובע יצרף לכתב התביעה העתק מפסק הדין שלפיו הורשע הנתבע והעתק מכתב האישום.
- (ב) כתב התביעה יוגש לבית המשפט תוך תשעים ימים לאחר שפסק הדין בפלילים הפך לחלוט.
- (ג) תביעה אזרחית שהוגשה כאמור תידון כאילו היתה תובענה.

סימן ג': הזמנה לדיון

טופס הזמנה

18. בהגשת תובענה שאינה בסדר דין מקוצר, ימסור התובע עם כתב התביעה מספר הזמנות לדיון, כפול ממספר הנתבעים; הזמנה לדיון תהא ערוכה לפי טופס 2.

תוכן ההזמנה

19. בהזמנה לדיון יידרש הנתבע להגיש כתב הגנה תוך שלושים ימים לאחר המצאת ההזמנה, או תוך תקופה ארוכה יותר שקבע בית המשפט או הרשם.

המצאת הזמנה וכתב

20. הזמנה לדיון חתומה ביד פקיד של בית המשפט תומצא בתכוף לאחר הגשתו של כתב התביעה, לכל נתבע יחד עם עותק ממנו.

פרק ד': בעלי הדין וייצוגם

סימן א': צירופים ושינויים

צירוף תובע

21. מותר לצרף בחזקת תובעים בתובענה אחת את כל הטוענים לזכות סעד — בין ביחד, בין לחוד ובין לחלופין — בשל מעשה אחד או עסקה אחת או סדרה אחת של מעשים או עסקאות או כתוצאה של אחד מאלה, ושאלו הגישו תובענות נפרדות היתה מתעוררת בהן שאלה משותפת, משפטית או עובדתית.

צירוף נתבעים

22. (א) מותר לצרף בחזקת נתבעים בתובענה אחת את כל הנתבעים למתן סעד — בין ביחד, בין לחוד ובין לחלופין — בשל מעשה אחד או עסקה אחת או סדרה אחת של מעשים או עסקאות, או כתוצאה של אחד מאלה, ושאלו הוגשו נגדם תובענות נפרדות היתה מתעוררת בהן שאלה משותפת, משפטית או עובדתית.
- (ב) היה לתובע ספק ממי הוא זכאי לתבוע, רשאי הוא לצרף נתבעים אחדים כדי ששאלת החבות ומידת החבות של כל אחד מהם תוכרע בין כל בעלי הדין.
- (ג) אין צורך שכל נתבע יהא לו ענין לגבי כל הסעד שתובעים בתובענה.

סייג לצירוף

23. ראה בית המשפט או הרשם שהצירוף עלול לסבך או להשהות את הדיון, רשאי הוא להורות על הפרדת הדיון או על דרך דיון אחרת.

מחיקת בעלי דין

24. בכל שלב משלבי הדיון רשאי בית המשפט או הרשם, לבקשת אחד מבעלי הדין או בלא בקשה כזאת ובתנאים שייראו לו, לצוות על מחיקת שמו של בעל דין שצורף שלא כהלכה כתובע או כנתבע, או על הוספת שמו של אדם שהיה צריך לצרפו כתובע או כנתבע או שנוכחותו בבית המשפט דרושה כדי לאפשר לבית המשפט לפסוק ולהכריע ביעילות ובשלמות בכל השאלות הכרוכות בתובענה.

בקשה לשינוי בעל דין

25. בקשה להוסיף או למחוק או להחליף בעל דין אפשר שתוגש לבית המשפט או לרשם בכתב.

הנוהל בשינוי בעל דין

26. (א) הוסף או הוחלף בעל דין, יתוקן כתב התביעה לפי הצורך, אם לא הורה בית המשפט או הרשם הוראה אחרת; העתק כתב התביעה המתוקן יומצא לכל בעלי הדין.

(ב) הוסף או הוחלף בעל דין, רואים, לענין התיישנות, את ההליכים לגבי בעל הדין החדש כאילו התחילו עם כתב התביעה המתוקן.

פסקי דין לטובת מקצת בעלי דין

27. לא תיפגע תובענה בשל כך בלבד שבעלי דין צורפו בה שלא כדין או שלא צורפו, אלא רשאי בית המשפט או הרשם לדון בענין ככל שהוא נוגע לבעלי הדין שלפניו למעשה, ומותר ליתן פסק דין, ללא תיקונים, לטובת מקצתם של התובעים שנמצאו זכאים לסעד ולפי זכותם, או כנגד מקצתם של הנתבעים שנמצאו חבים ולפי חבותם.

סימן ב': ייצוג בעלי דין

תובע או נתבע בשם תובע או נתבע אחר

28. (א) מקום שיש מספר תובעים יכול שאחד או אחדים מהם יהיו מורשים בידי אחד או אחדים מן השאר להתייצב, לטעון או לפעול בכל הליך במקומם; הוא הדין לגבי הרשאת נתבע בידי נתבע אחר.

(ב) ההרשאה תהא בכתב חתום ביד בעל הדין המרשה ותצורף לתיק.

אחד מטעם כל המעוניינים

29. (א) היה מספר המעוניינים בתובענה אחת גדול, יכולים מקצתם — לבקשת תובע אם הם תובעים, או לבקשת תובע או נתבע אם הם נתבעים, וברשות בית המשפט או הרשם — לייצג באותה תובענה את כל המעוניינים; לא ידעו המעוניינים האחרים על דבר התובענה, יודיע להם בית המשפט או הרשם על הגשתה בהמצאה אישית, או במודעה פומבית אם ההמצאה האישית אינה מעשית מכל סיבה שתיראה לבית המשפט או לרשם, ככל שיוורה בית המשפט או הרשם בכל מקרה ומקרה.

(ב) כל מי שמיוצג בתובענה כאמור בתקנת משנה (א) רשאי לבקש מבית המשפט או מהרשם לעשותו בעל דין בה.

ייצוג של תאגיד

30. בעל דין שהוא תאגיד, רשאי מנהל התאגיד או פקיד מפקידיו, שהורשו לכך כראוי, לעשות מטעם התאגיד כל מה שהתאגיד עצמו יכול היה לעשות אילו היה יחיד.

ייצוג על ידי היועץ המשפטי לממשלה

31. מקום שהיועץ המשפטי לממשלה או נציגיו רשאים על פי כל דין לייצג אדם בבית המשפט בענין מסויים, רשאים הם באותו ענין, על אף האמור בכל תקנת סדרי דין, לפתוח בשמו כל הליך, ולהגיש בשמו של המיוצג כל בקשה לבית המשפט, ככל שהמיוצג עצמו היה רשאי להם או חייב בהם על פי כל דין.

אפוטרופוס וידיד קרוב

32. (א) פסול-דין רשאי לתבוע לדין על ידי אפוטרופוסו או ידידו הקרוב; כן רשאי הוא להתגונן בדין על ידי אפוטרופוס.

(ב) בית המשפט או הרשם המוסמך לדון בתובענה רשאי למנות לפסול-דין, או למי שזקוק לאפוטרופוס, אפוטרופוס-לדין אשר ייצגו מלא בכל ההליכים בבית המשפט. אין לצרף תובע פסול-דין

33. אין לצרף פסול-דין בחזקת תובע אלא אם כן יש לו אפוטרופוס לאותה תובענה, ואין לצרף אדם כאפוטרופוס לתובענה בשם תובע פסול-דין אלא בהסכמתו של האפוטרופוס בכתב.

הפסקת תובענה באין אפוטרופוס לנתבע פסול-דין

34. היה הנתבע פסול-דין, ואין לו אפוטרופוס או שאפוטרופוסו נעדר מן המדינה, יבקש התובע מאת בית המשפט או הרשם, מיד לאחר פתיחת התובענה, למנות לנתבע אפוטרופוס-לדין, ואם הוא מציע אדם פלוני כאפוטרופוס-לדין, יצרף לבקשה הסכמת אותו פלוני בכתב; התובע לא יהיה רשאי להמשיך בתובענה עד שנתמנה אפוטרופוס כאמור.

סידור, פשרה ותשלום בתביעת פסול-דין

35. פסול-דין או אדם אחר מטעמו, התובע לבדו או ביחד עם בעלי דין אחרים — שום סידור, פשרה או קבלת כסף ששולם לקופת בית המשפט, בין לפני הדיון בתובענה, בין בשעת הדיון ובין לאחריו, לא יהא כוחם יפה בכל הנוגע לתביעותיו אלא באישור בית המשפט, ושום כסף שנגבה או שנפסק לגבי תביעותיו, אם על פי פסק דין ואם בדרך סידור, פשרה, תשלום לקופת בית המשפט או בדרך אחרת, לפני הדיון, בשעת הדיון או לאחריו, לא ישולם לנציגו של התובע אלא אם כן בית המשפט הורה כך.

סימן ד': חילופי בעל דין

אין תפוגה כשיש עילה או נגמר הדיון

36. לא תפוג תובענה על שום שאחד מבעלי הדין מת או פשט את הרגל, ובלבד שעילת התובענה בעינה עומדת; ואם מת אחד מבעלי הדין בין גמר הדיון לבין פסק הדין, לא תפוג התובענה אף אם אין עילתה קיימת עוד אלא מותר ליתן פסק דין.

חילופי בעלים

37. לא תיפגע תובענה על שום שתוך כדי הדיון הועבר או נסב נכס, או הועברה, נוצרה או נסבה זכות קניין או כל טובת הנאה, וברשות בית המשפט או הרשם אפשר שהמשפט יימשך בידי האדם שהנכס או הזכות הגיעו אליו או נגד אותו אדם.

צו בית המשפט להמשיך

38. מת בעל דין או שפשט את הרגל או שנכס שלו נסב מכוח דין, רשאי בית המשפט או הרשם להורות - אם ראה צורך בכך לשם יישוב מלא של כל השאלות הכרוכות בדבר - כי מנהל העזבון, או היורשים או הנאמנים או חליף אחר של בעל הדין, כולם או מקצתם, יהיו לבעלי הדין, או שתומצא להם הודעה בדרך ובצורה שנקבעו להלן ובתנאים שייראו לבית המשפט או לרשם, והוא יתן צו בדבר המשך המשפט כפי שייראה לו.

צו להמשיך יכול שיינתן על פי צד אחד

39. נראה צורך לצרף בעל דין חדש או לשנות מעמדו של בעל דין - אם מן הטעמים האמורים בתקנות 36 עד 38 ואם מחמת שאדם מעוניין נתגלה אחרי תחילת המשפט - יכול שהצו על המשך המשפט בין בעלי הדין, הממשיכים או החדשים, יינתן על פי צד אחד שהגיש בקשה לבית המשפט או לרשם על יסוד הטענה שטובת ההנאה או החבות נשתנתה או נסבה או שאדם מעוניין נתגלה כאמור.

המצאת צו שניתן על פי צד אחד

40. צו שניתן לפי תקנה 39 יש להמציאו - אם אין הוראה אחרת מבית המשפט או מהרשם -

לבעלי הדין הממשיכים וכן לכל בעל דין חדש, בצירוף הודעה לפי טופס 3, זולת אם המבקש עצמו הוא בעל הדין החדש היחיד, ומשעת המצאה כאמור יחייב הצו את האנשים שלהם הומצא, בכפוף לתקנות 42 ו-43.

כתב טענות של בעל דין חדש או נוסף

41. (א) מנהל עזבונו או יורשו של נפטר שנעשה בעל דין לפי תקנה 39, רשאי להגיש כתב טענות נוסף הנובע מהעברת הזכויות אליו.

(ב) הכונס הרשמי או הנאמן בפשיטת רגל שנעשה בעל דין לפי תקנה 39, רשאי להגיש כתב טענות חדש, בין אם הוא נובע מהעברת זכויות פושט הרגל אליו ובין אם לאו.

(ג) כתב הטענות החדש שהוגש כאמור בתקנת משנה (ב) יבוא במקום כתב הטענות המקורי; לא הוגש כתב טענות חדש, יעמוד כתב הטענות המקורי בעינו.

(ד) כתב טענות לפי תקנה זו יש להגיש תוך שלושים ימים מהיום שבו ניתן הצו, אם ניתן לפי בקשת בעל הדין החדש, או תוך שלושים ימים מהיום שבו הומצא לו הצו, אם ניתן שלא לפי בקשתו.

זכות לבקש ביטול הצו

42. מי שהומצא לו צו שניתן לפי תקנה 39 רשאי הוא או אפוטרופוסו, תוך שלושים ימים מיום ההמצאה, לבקש מבית המשפט, או מהרשם - אם הצו ניתן בידו, ביטול הצו או שינויו, ואם היה פסול-דין שאין לו אפוטרופוס רשאי הוא לעשות כן תוך שלושים ימים מיום שנתמנה לו אפוטרופוס-לדין, ועד שלא חלפה תקופת שלושים הימים לא יהא לצו תוקף כלפי אותו אדם.

זכאי שאינו ממשיך

43. מת בעל דין ועילת התובענה בעינה עומדת, אך מי שזכאי להמשיך בתובענה אינו עושה כן, רשאי הנתבע או בעל הדין שנגדו אפשר היה להמשיך, לבקש מבית המשפט או מהרשם שיחייב את הזכאי להמשיך בתובענה תוך זמן שיקבע; לא המשיך, מותר ליתן פסק דין לזכות הנתבע או בעל הדין שנגדו אפשר היה להמשיך.

פרק ה': עילות, תביעות ואיחודן

תובענה תכיל מלוא הסעד

44. (א) תובענה תכיל את מלוא הסעד שהתובע זכאי לו בשל עילת התובענה; אך רשאי תובע לוותר על חלק מהסעד כדי להביא את התובענה בתחום שיפוטו של בית המשפט.

(ב) תובע שלא כלל בתובענה חלק מהסעד או ויתר עליו, לא יגיש אחרי כן תובענה בשל חלק זה.

מי שלא תבע סעד אחד מרבים

45. מי שזכאי לסעדים אחדים בשל עילה אחת, רשאי לתבוע את כולם או מקצתם; אך אם לא תבע את כולם, לא יתבע אחרי כל סעד שלא תבעו, אלא אם כן הרשה לו בית המשפט שלא לתבעו.

איחוד עילות תובענה

46. (א) תובע רשאי לאחד לתובענה אחת כמה עילות, בין נגד נתבע אחד ובין נגד כמה נתבעים יחד; תובעים אחדים רשאים לאחד לתובענה אחת כמה עילות שהם מעוניינים בהן יחד, בין נגד נתבע אחד ובין נגד כמה נתבעים יחד; והכל כשאין הוראה אחרת בענין זה.

(ב) תביעותיהם של תובעים יחד מותר לאחד בתובענה אחת עם תביעותיהם הנפרדות של אותם תובעים, כולם או מקצתם, נגד אותו נתבע.

(ג) אוחדו עילות, יהא שיפוטו של בית המשפט באותה תובענה תלוי בסכום או בשווי של כלל נושאי התובענה ביום שהוגשה.

תביעות של חליף או נגדו

47. (א) תביעה של אדם או נגדו בחזקת מנהל עזבון, נאמן או חליף אחר - אין לצרף אליה תביעה אישית שלו או נגדו, אלא ברשות בית המשפט.
(ב) הוראות תקנת משנה (א) לא יחולו על תביעה של מנהל עזבון או נגדו אם התביעות האחרות נתעוררו לענין אותו עזבון שלגביו הוא תובע או נתבע כאמור, או שהן תביעות שהוא זכאי להן או חב בהן יחד עם המנוח שאת עזבונו הוא מנהל.

הפרדת הדיון

48. ראה בית המשפט או הרשם מיזמתו או על פי בקשת נתבע, כי אין דרך נוחה לדון יחד או לפסוק יחד בעילות שאוחדו בתובענה אחת, רשאי הוא להורות על צמצום התובענה לאותן עילות שאפשר לדון או לפסוק בהן בדרך נוחה או על הפרדת הדיון או על דרך דיון אחרת שתיראה לו וכן להורות על התיקונים הכרוכים בכך.

פרק ו': כתב הגנה וכתבי טענות אחרים

סימן א': כתב הגנה

הגשת כתב הגנה

49. נתבע שנדרש להגיש כתב הגנה יגיש אותו תוך המועד הנקוב בהזמנה לדיון.

מען להמצאה

50. בכתב ההגנה יציין הנתבע את מספר זהותו וכן מען להמצאת כתבי בי-דיון, שיהא –
(1) מקום מגוריו של הנתבע - אם הוא טוען לעצמו;
(2) משרד עורך דינו של הנתבע - אם עורך דין מייצג אותו;
(3) מקום מגוריו או מקום עסקו של מי שנתמנה מורשה לקבלת כתבי בי-דיון לפי תקנה 478.

הגנת מחזיק בתובענה שבמקרקעין

51. בתובענה שבמקרקעין יהא אדם המגיש תצהיר שהוא מחזיק באותם מקרקעין, בין בעצמו ובין על ידי שוכרים, רשאי, ברשות בית המשפט או הרשם, להתייצב ולהתגונן, אף אם לא צויין בתובענה כנתבע ולא הומצאה לו הזמנה; קיבל רשות להתייצב ולהתגונן, יגיש כתב הגנה בתשובה לתביעת התובע, ובכל ההליכים שלאחר מכן יצויין כנתבע.

סימן ב': קיזוז ותביעה שכנגד

רשות הנתבע לקיזוז ולתביעה שכנגד

52. נתבע רשאי לקזז כל זכות ותביעה שלו כנגד תביעתו של התובע, או להגיש אותן בתביעה שכנגד, בין שהן על נזק ממון ובין אם לאו; כוחם של הקיזוז או התביעה שכנגד ככוח תובענה שכנגד, ובית המשפט יכול ליתן בהם פסק דין סופי הן על התביעה המקורית והן על התביעה שכנגד.

תביעה שכנגד, הגנה שכנגד ותשובה שכנגד

53. (א) נתבע המסתייע בנימוק שיש בו כדי לבסס תביעה שכנגד יגיש, נוסף על כתב ההגנה, כתב תביעה שייקרא כתב תביעה שכנגד; בכתב תביעה שכנגד יצוין מספר ההליך **בתביעה המקורית שהוגשה נגדו.**

(ב) תביעה שכנגד תתברר במסגרת התביעה המקורית, ואולם רשאי בית המשפט או הרשם, ביוזמתו או לבקשת בעל דין, להורות על הפרדת הדיון אם ראה שאין זה מן הראוי לפסוק בתביעה שכנגד במאוחד עם התביעה המקורית.

(ג) על כתב תביעה שכנגד, על כתב הגנה שכנגד המוגש לפי תקנה 56 ועל כתב תשובה שכנגד המוגש לפי תקנה 62, יחולו ההוראות החלות על כתב תביעה, כתב הגנה וכתב תשובה, לפי הענין.

נתבעים חדשים בתביעה שכנגד

54. (א) העלה הנתבע בכתב התביעה שכנגד שאלות בינו לבין התובע יחד עם אחרים, ינקוב בכותרת כתב התביעה שכנגד את שמותיהם של כל הנתבעים בתביעה שכנגד וימסור את כתב התביעה שכנגד לבית המשפט כדי להמציאם לאלה מהם שעדיין אינם בעלי דין בתביעה המקורית, בתוך המועד שבו הוא נדרש להגיש את כתב הגנתו בתביעה המקורית.

(ב) תובע שכנגד שבכתב התביעה שכנגד הפנה לנימוקים שפורטו בכתב הגנתו, ימסור לבית המשפט עותקים גם מכתב ההגנה כדי להמציאם לבעלי הדין שאינם בעלי דין בתביעה המקורית.

המצאת העתק לנתבע שכנגד

55. תובע שהוגשה נגדו תביעה שכנגד וכל אדם אחר ששמו צוין בכתב תביעה שכנגד, יוזמנו להגיש כתב הגנה שכנגד על ידי שיומציא להם העתק מכתב ההגנה ומכתב התביעה שכנגד בצירוף הזמנה; דין כתב תביעה שכנגד כדין כתב תביעה שבו נפתחת תובענה.

נתבע שכנגד יגיש כתב הגנה שכנגד

56. תובע שהוגשה נגדו תביעה שכנגד וכל אדם שהומצא לו כתב תביעה שכנגד יגיש, במועדים האמורים בתקנה 19, כתב הגנה שייקרא כתב הגנה שכנגד, ואם אינו מגיש כתב הגנה שכנגד, דינו כדין נתבע שלא הגיש כתב הגנה.

תביעה שכנגד בתובענה שהופסקה

57. העלה נתבע תביעה שכנגד, מותר לדון בה אף אם עוכבה תובענת התובע, הופסקה, נמחקה או נדחתה.

תביעה נגד תובע שצורף שלא כדין

58. צורף אדם כתובע שלא כדין או שלא לצורך, ונתבע העלה תביעה שכנגד, רשאי הנתבע לקיים את התביעה שכנגד כלפי שאר בעלי הדין, חוץ מאותו תובע, על אף הצירוף שלא כדין ועל אף כל הליך שבא בעקבותיו.

59. (בוטלה).

פסק דין על היתרה

60. הוכחה תביעה שכנגד ונמצאה יתרה לזכות הנתבע, רשאי בית המשפט לפסוק לנתבע את היתרה או להעניק לו סעד אחר שהוא זכאי לו.

סימן ג': כתב תשובה וכתבי טענות נוספים

כתב תשובה לכתב הגנה

61. רשאי תובע להגיש כתב תשובה לכתב הגנה; המועד להגשת כתב התשובה הוא, אם לא האריך אותו בית המשפט או הרשם, תוך חמישה עשר ימים מיום שהומצא לו כתב ההגנה, או האחרון שבכתבי ההגנה כשיש נתבעים אחדים; לא הגיש התובע כתב תשובה — יראו את העובדות המהותיות הנקובות בכתב ההגנה כמוכחות וכשנויות במחלוקת.

כתב תשובה שכנגד

62. תובע שכנגד רשאי להגיש כתב תשובה שכנגד לכתב הגנה שכנגד, ויחולו הוראות תקנה 61.

כתבי טענות נוספים

63. לאחר כתב תשובה לא יוגש שום כתב טענות אלא ברשות בית המשפט או הרשם ובתנאים שייראו לו.

נימוקים וטענות

64. אין להעלות בכתב תשובה נימוק תביעה חדש, ואין לכלול בו טענה שבעובדה שאינה מתיישבת עם טענותיו הקודמות של אותו בעל דין.

הוספת פרטים על פי דרישת בית המשפט

65. בית המשפט או הרשם רשאי, בכל עת, לדרוש פרטים נוספים ומפורטים יותר לכל ענין הנזכר בכתב טענות או נוגע לו, ולהורות שהפרטים העובדתיים יוגשו בתצהיר; כן יוכל להורות בדבר הוצאות ועניינים אחרים הנגזרים מדרישתו להוספת פרטים, ככל שנראה לו.

מתן זמן לאחר פרטים

66. בעל דין שעל פי בקשתו נמסרו פרטים, יינתן לו זמן להגיש כתב טענות לאחר מסירת הפרטים כזמן שעמד לרשותו בשעה שהגיש בקשתו לפרטים, זולת אם יש בצו בית המשפט או הרשם הוראה אחרת; חוץ מן האמור בתקנה זו, אין בצו למסירת פרטים כדי לעכב הליכים או ליתן ארכה, אלא אם כן יש בו הוראה אחרת.

פרק ז': כתבי טענות – הוראות כלליות

סימן א': צורה ותוכן

הגשת כתב טענות

67. הגשתו של כתב טענות תהיה במסירה לבית המשפט כדי לצרפו לתיק התובענה, ויש למסור מספר מספיק של עותקים בשביל בית המשפט ולשם המצאה לכל אחד מבעלי הדין שכנגד, והם יומצאו לפי מענו להמצאת כתבי בי-דין; אין צורך להמציא עותק לבעל דין שהרשה בעל דין אחר לתבוע או להגן מטעמו.

צורת כתב טענות

68. (א) כתב טענות יהיה מודפס או כתוב במכונת כתיבה, על גבי גליונות נייר לבנים וחלקים בגודל 21 x 29.7 ס"מ (A4) על צד אחד בלבד של הגליון, ויש להניח שוליים של חמישה סנטימטרים לפחות בימינו, ובהם שני נקבים, במרכז הגליון, המרוחקים שמונה סנטימטרים זה מזה.

(ב) בלי לגרוע מהאמור בתקנת משנה (א), רשאי מנהל בתי המשפט לפרסם ברשומות הוראות טכניות בדבר מספר עותקים של כתב טענות שיש להגיש, אופן הגשתם, צורת כתב טענות, מצורפיו ומבנהו, לרבות בדבר גודל וסוגי הגופנים, גודל העמוד ומיקום הכיתוב על פני העמוד.

התנגדות טכנית

69. אין לערר התנגדות טכנית לכתב טענות על יסוד פגם שבצורה.

סימון כתב טענות

70. כתב טענות יוכתר בשמו המתאים, יסומן במספר התיק של התובענה ובתאריך הגשתו, ויהא חתום ביד בעל הדין המגישו, ואם נערך בידי עורך דין — ביד עורך הדין.

כתב טענות יפרש עובדות מהותיות בלבד ולא ראיות

71. (א) כתב טענות יכיל את הרצאת העובדות המהותיות בלבד, שבעל הדין מסתמך עליהן בתביעתו או בהגנתו, לפי הענין, אך לא את הראיות הבאות להוכיח אותן.

(ב) כתב טענות יחולק, לפי הצורך, לסעיפים מסומנים במספרים; את התאריכים, הסכומים והמספרים יש לבטא בספרות.

הסתמכות על עובדות שונות

72. (א) בעל דין המסתמך בכתב טענותיו על נימוקים שונים זה מזה ומבוססים על עובדות נפרדות ושונות, יפרש אותם, עד כמה שאפשר, בנפרד ובמובחן.

(ב) בכתב טענות אין לטעון כנגד אותו בעל דין טענות עובדתיות חלופיות, אלא אם כן הצהיר הטוען כי העובדות כהוותן אינן ידועות לו; אין באמור בתקנה זו כדי למנוע טענות משפטיות חלופיות.

נימוק הגנה חדש

73. נימוק הגנה שנולד לנתבע לאחר הגשת התובענה או לתובע לאחר הגשת כתב הגנה המכיל תביעה שכנגד, מותר להסתמך עליו בכתב ההגנה או בכתב התשובה שכנגד, הכל לפי הענין.

הוראת דין

74. (א) הועלתה בכתב טענות טענה של הפרת חובה חקוקה, יצויין החיקוק אשר הפרתו מהווה עילה לתובענה.

(ב) מותר להביא בכתב טענות כל הוראת דין שהטוען מתכוון להסתמך עליה, אך אין בעל דין מנוע מהסתמך על הוראת דין כאמור מחמת שלא הביא אותה בכתב טענותיו.

צירוף מסמכים

75. בעל דין יצרף לכתב טענותיו העתק של כל מסמך הנזכר בו, זולת אם אינו מצוי ברשותו או בשליטתו.

טענת הודעה מהותית

76. הטוען שנמסרה הודעה לאדם על עובדה פלונית או על ענין פלוני, והטענה היא מהותית במשפט, די לטוען שיטען אותה בחזקת עובדה; אך אם ניתנה ההודעה בכתב, יש לפרש את נוסח ההודעה בכתב הטענות או לצרפו אליו.

טענת כוונה או ידיעה

77. הטוען כוונה רעה, כוונת מרמה, ידיעה, וכיוצא באלה שבלבו של אדם, והטענה היא מהותית במשפט, די לטוען שיטען אותה בחזקת עובדה, ואין עליו לפרש את הנסיבות שמהן ניתן להסיקה.

טענה המצריכה פרטים

78. כל מקום שבעל דין טוען טענת מצג-שווא, תרמית, זדון או השפעה בלתי הוגנת, ובכל מקרה אחר המזיק לפרטים, יפורשו הפרטים ותאריכיהם בכתב הטענות.

טענת קיום חוזה או קשר

79. כל אימת שיש להסיק על קיום חוזה או קשר בין בעלי דין מתוך סדרת מכתבים או שיחות או מנסיבות אחרות, די לו לטוען שיטען קיום חוזה או קשר בחזקת עובדה ויסתמך על המכתבים, השיחות או הנסיבות הסתמכות כללית, בלי לפרטם; רצה הטוען להסתמך לחלופין על כמה חוזים או קשרים המשתמעים מנסיבות אלה, רשאי הוא לעשות כן.

תנאי מוקדם

80. אין בעל דין חייב לפרש בכתב הטענות שתנאי מוקדם פלוני הדרוש לענינו נתקיים; בעל הדין הרוצה לטעון שתנאי כאמור לא נתקיים חייב להעלות טענה זו במפורש בכתב טענותיו הוא, שאם לא כן יהא זה דבר המשתמע מאליו מתוך כל כתב טענות, שכל התנאים המוקדמים הדרושים לענינו נתקיימו.

חזקה שבדין

81. אין בעל דין חייב לטעון בכתב טענותיו ענין עובדתי שחזקה מן הדין שהוא לזכותו, או שחובת הראיה בו היא על בעל הדין שכנגד, אלא אם כן אותו ענין עובדתי הוכחש תחילה במפורש; לדוגמה — קיומה של תמורה בשטר חליפין, כשהתובע בא מכוח השטר בלבד ואינו מעמיד את התמורה כנימוק יסודי לתביעה.

זיהוי מקרקעין

82. (א) בתובענה שבמקרקעין יכיל כתב התביעה תיאור המקרקעין כדי אפשרות לזהותם וככל האפשר — לפי גבולות או לפי מספרים שבפנקס מקרקעין או במפה, ואם היתה בה תביעה — מכל צד שהוא — לרשום טובת הנאה במקרקעין, יש לצרף לכתב התביעה מפת המקרקעין מאושרת בידי מחלקת המדידות; היה המדובר בחלקת קרקע רשומה, רשאי בית המשפט או הרשם לפטור מהגשת מפה ולהורות על הגשת העתק מאושר מן הרשום בפנקס המקרקעין, או כל אמצעי זיהוי אחר של אותה חלקה.

(ב) הוגשה מפת מקרקעין מאושרת, יומצא העתק ממנה לבעל הדין המתנגד לרישום המקרקעין, כולם או מקצתם, ובית המשפט או הרשם רשאי להורות בדבר ההוצאות הכרוכות בהכנת המפה, באישורה ובהמצאתה, ככל שנראה לו.

שתיקה כהודיה

83. כל טענת עובדה שלא הוכחשה בכתב הגנה או בכתב תשובה שכנגד במפורש או מכללא, או שלא נאמר עליה כי אין מודים בה, רואים אותה כטענה שמוזים בה, זולת אם היא נטענת נגד פסול-דין, אך בית המשפט רשאי, לפי שיקול דעתו, לדרוש שעובדות כאמור יוכחו שלא על דרך ההודיה האמורה.

אין צורך בהכחשה לענין דמי נזק

84. על אף האמור בתקנה 83 אין צורך בהכחשה לענין שיעור דמי הנזק, ולעולם יראו אותו כשנוי במחלוקת זולת אם הודו בו במפורש, בין אם הוגש כתב הגנה או כתב תשובה שכנגד ובין אם לאו.

הכחשה מפורשת

85. לא די בהכחשה כללית אלא חייב בעל דין לדון במפורש בכל טענה שבעובדה שאין הוא מודה באמיתותה, חוץ מטענה לדמי נזק.

הכחשה מלאה

86. בעל דין המכחיש בכתב טענותיו עובדה שבעל הדין שכנגד טוען לה בכתב טענותיו הוא, לא יעשה זאת על דרך ההתחמקות, אלא ישיב לגופו של ענין; לדוגמה — אם הטענה היא שקיבל סכום כסף פלוני, לא די שיכחיש קבלת אותו סכום, אלא צריך שיכחיש כי קיבל אותו סכום או כל חלק ממנו, או שיציין כמה קיבל; נטענה עובדה אגב תיאור נסיבותיה, לא די שיכחיש אותה לגבי אותן נסיבות בלבד.

הכחשת זכות בעל דין בחזקת נציג

87. בעל דין הרוצה להכחיש את זכותו של בעל דין אחר לתבוע בחזקת נציג, אם בפשיטת רגל ואם בענין אחר, או הרוצה להכחיש קיומה של שותפות, או זכות השותף לתבוע בשמה, יכחיש דברים אלה במפורש.

הכחשת חוזה

88. היתה בכתב הטענות טענת חוזה — הכחשת סתם של החוזה בידי בעל הדין שכנגד, היא בלבד, פירושה הכחשת קיומו של חוזה מפורש או הכחשת העובדות שמכללן אפשר שישתמע קיומו, אך אין פירושה הכחשת חוקיותו של החוזה או דיותו מבחינה חוקית.

יש לפרש כל טענה לסתור וכל טענה מפתיעה

89. הנתבע או התובע, לפי הענין, חייב להעלות בכתב טענותיו כל דבר הבא להראות

שהתובענה או התביעה שכנגד אין לה על מה שתסמוך, או שהעסקה בטלה או ניתנת לביטול מבחינה חוקית, וכן כל נימוק של הגנה או של תשובה, שיש בו — אם לא הועלה בכתב הטענות — כדי להפתיע את בעל הדין שכנגד או לעורר שאלות שבעובדה שאינן עולות מתוך כתבי הטענות הקודמים, כגון תרמית, התיישנות, שחרור, תשלום, ביצוע או עובדות המגלות מעשה לא חוקי.

אי-הודיה במקום שחובה להודות

90. היה בית המשפט סבור כי טענת עובדה שהוכחה או שלא הודו בה, מן הראוי היה שידור בה, רשאי הוא ליתן כל צו שייראה לו צודק בענין הוצאות יתרות שנגרמו עקב ההכחשה או אי-ההודיה.

סימן ב': תיקון כתב טענות

הוראה לתקן

91. (א) בית המשפט או הרשם רשאי, בכל עת, להורות כי יימחק או יתוקן כל ענין בכתב טענות שאין בו צורך או שהוא מביש או עלול להפריע לדיון הוגן בתובענה, לסבכו או להשהותו. כמו כן רשאי בית המשפט או הרשם להודות על מחיקה או על תיקון של כתב טענות שלא קויימו לגבי הוראות תקנות אלה.

(ב) בעל דין לא יהא רשאי לבקש מבית המשפט או מהרשם לתת הוראה כאמור בתקנת משנה (א) אלא אם כן פנה לבעל דינו, תוך חמישה עשר ימים מיום המצאת כתב ההגנה האחרון או התשובה, לפי המאוחר, בבקשה למחוק או לתקן את הענין או את כתב הטענות.

רשות לתקן

92. בית המשפט או הרשם רשאי, בכל עת, להתיר לכל אחד מבעלי הדין לשנות או לתקן את כתבי טענותיו בדרך ובתנאים הנראים צודקים, וכל תיקון כזה ייעשה לפי הצורך, כדי שבית המשפט יוכל להכריע בשאלות שהן באמת השאלות השנויות במחלוקת בין בעלי הדין. תיקון של טענה עובדתית או הוספתה, טעונים הגשת תצהיר המאמת את העובדות.

הגשת כתב טענות

93. כתב טענות מתוקן יוגש תוך חמישה עשר ימים, אם לא קבע בית המשפט או הרשם מועד אחר.

תשובה לכתב טענות מתוקן

94. הגיש בעל דין כתב טענות מתוקן, ישיב עליו בעל הדין שכנגד, או יתקן בלי נטילת רשות, את כתב טענותיו הוא, תוך הזמן העומד לרשותו אותה שעה להגשת כתב טענותיו או תוך חמישה עשר ימים מיום שהומצא לו כתב הטענות המתוקן, הכל לפי התאריך המאוחר יותר, אם לא קבע בית המשפט או הרשם מועד אחר. תיקון של טענה עובדתית או הוספתה, טעונים הגשת תצהיר המאמת את העובדות.

באין תשובה לתיקון

95. הגיש בעל הדין שכנגד את כתב טענותיו לפני שהומצא לו התיקון, ואינו משיב לתיקון או אינו מתקן את כתב טענותיו תוך הזמן האמור, רואים אותו כאילו הוא מסתמך על כתב טענותיו המקורי כתשובה לתיקון.

כשאינ מתקנים לאחר צו

96. בעל דין שהשיג צו המתיר תיקון ולא תיקן לפיו תוך המועד שנקבע לכך, לא יתירו לו לתקן לאחר תום המועד האמור אלא אם כן בית המשפט או הרשם האריך את המועד.

נתבע שלא הגיש כתב הגנה

97. (א) נתבע שלא הגיש כתב הגנה תוך המועד שנקבע לכך, יתן בית המשפט או הרשם פסק דין שלא בפניו על יסוד כתב התביעה בלבד; היתה התביעה שלא על סכום כסף קצוב, יהא בית המשפט רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לדרוש מן התובע הוכחה מלאה או חלקית של תביעתו או מקצתה לפני שיינתן פסק הדין; היתה התביעה לפני הרשם והיה הרשם סבור כי אין ליתן פסק דין ללא שמיעת עדות — יעביר את התביעה לבית המשפט.

(ב) הנתבע לא יוזמן לדיון, אף אם נדרש התובע להביא הוכחה, אלא אם כן בית המשפט הורה על כך מטעם מיוחד שרשם.

מקצת נתבעים הגישו ומקצתם לא הגישו

98. פסק דין שלא בפני בעל דין כאמור בתקנה 97 ניתן להוצאה לפועל בלא שתיפגע זכותו של התובע להמשיך בתובענה נגד הנתבעים שהגישו כתב הגנה.

99. (בוטלה).

פרק ז'1: פגישת מהו"ת לבחינת האפשרות ליישוב התובענה בגישור

הגדרות

99א. בפרק זה –

"גישור" – כמשמעותו בסעיף 79ג לחוק;

"המרכז הארצי" – המרכז הארצי לגישור וליישוב סכסוכים במשרד המשפטים;

"מגשר" – מגשר כהגדרתו בסעיף 79ג(א) לחוק;

"ממונה" – שופט, רשם או עוזר משפטי בבית המשפט שנשיא בית המשפט הסמיך אותו לממונה מטעמו לנושא פגישת מהו"ת;

"פגישת מהו"ת" – פגישת מידע, היכרות ותיאום לבחינת האפשרות ליישוב התובענה בגישור בהתאם להוראות פרק זה;

"תובענה" – למעט בקשה לסעד זמני, ערעור או בקשת רשות ערעור;

"תקנות הגישור" – תקנות בתי המשפט (גישור), התשנ"ג-1993.

פגישת מהו"ת

99ב. (א) הסתיימה הגשת כתבי הטענות, לא ידון בית המשפט או רשם בתובענה, לרבות בדרך של ניהול קדם משפט, אלא לאחר שהתקיימה פגישת מהו"ת.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), רשאי בית המשפט, מיוזמתו או לפי בקשת בעל דין, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לדון בתובענה גם בלא שנתקיימה קודם לכן פגישת מהו"ת, אם מצא כי יש לדון בתובענה באופן מיידי.

(ג) בתובענה שבה לא התקיימה פגישת מהו"ת כאמור בתקנת משנה (ב), רשאי בית המשפט בכל עת ולאחר שנתן לבעלי הדין הזדמנות לטעון את טענותיהם לעניין זה, להורות על קיומה של פגישת מהו"ת, ויחולו הוראות פרק זה, בשינויים המחויבים.

(ד) הוראות החלות על גישור לפי סעיף 79ג(ג) ו-ו(ד) לחוק וכן תקנות לעניין יחולו על פגישת מהו"ת; פגישת המהו"ת תתנהל על פי כללים שפרסם המרכז הארצי ברשומות.

(ה) פגישת מהו"ת תתקיים עם מגשר שנכלל ברשימה של מגשרים אשר הוכיחו את מיומנותם והתאמתם לקיים פגישת מהו"ת, שנערכה על ידי המרכז הארצי (להלן – רשימת מגשרי מהו"ת).

הזמנה לפגישת מהו"ת

99ג. הסתיימה הגשת כתבי הטענות, תומצא לבעלי הדין בתוך שבעה ימים הזמנה לפגישת מהו"ת לפי טופס 3א שבתוספת (להלן – הזמנה לפגישת מהו"ת); דינה של הזמנה לפגישת מהו"ת כדין הזמנה לבית המשפט.

מועד, משך ומקום פגישת מהו"ת

ד99. (א) פגישת מהו"ת תתקיים לא יאוחר מארבעים וחמישה ימים מיום המצאת ההזמנה לפי תקנה 99ג, ומשכה ייקבע על ידי המגשר.

(ב) בהסכמת בעלי הדין, רשאי המגשר לשנות את מקום פגישת המהו"ת או את מועדה כפי שצוינו בהזמנה, ובלבד שפגישת המהו"ת תתקיים לא יאוחר מתום התקופה האמורה בתקנת משנה (א); בהעדר הסכמה, יודיע על כך המגשר לממונה ותומצא לבעלי הדין בתוך שבעה ימים הזמנה חדשה לפגישת מהו"ת.

החלפת מגשר

ה99. נוכח המגשר, כי אין הוא רשאי לקיים את פגישת המהו"ת לפי תקנה 5(ב) לתקנות הגישור, יודיע על כך בהקדם האפשרי לממונה, ותומצא לבעלי הדין בתוך שבעה ימים הזמנה חדשה לפגישת מהו"ת.

פניה לממונה

ו99. בכל עניין הנוגע למועד פגישת המהו"ת, מקומה או זהות המגשר, שנתגלעה לגביו מחלוקת, רשאי המגשר או בעל דין להביא את העניין להכרעת הממונה שהוא רשם או שופט.

התייצבות לפגישת מהו"ת

ז99. (א) לפגישת מהו"ת יתייצבו בעלי הדין עצמם, ורשאים הם להתייצב עם עורכי דינם; בעל דין המתגורר דרך קבע מחוץ לגבולות המדינה ולא נמצא בארץ, יתייצב לפגישת המהו"ת מיופה כוחו.

(ב) היה בעל דין המדינה או תאגיד, יתייצב לפגישת מהו"ת נציג מטעמו שהוא בעל תפקיד הבקיא בפרטי התובענה ומוסמך להחליט בדבר העברת התובענה לגישור, ורשאי הוא להתייצב עם פרקליט מטעם בעל הדין.

(ג) לא התייצב בעל דין לפגישת מהו"ת, רשאי בית המשפט לחייבו בהוצאות המגשר ובהוצאות בעלי הדין שהתייצבו לפגישה, וכן רשאי הוא להביא עניין זה בחשבון לעניין הוצאות ההליך בסופו.

תוכן פגישת המהו"ת

ח99. בפגישת המהו"ת יסביר המגשר לבעלי הדין את עקרונות פגישת המהו"ת, את הליך הגישור ואת היתרונות הגלומים ביישוב התובענה בגישור, ויבחן עם בעלי הדין את הנושאים העיקריים שבמחלוקת ואת האפשרות ליישב את התובענה בגישור.

פניה לגישור

ט99. בעלי הדין יודיעו במשותף לממונה בתוך עשרה ימים מיום פגישת המהו"ת אם הם מסכימים להעביר את התובענה לגישור או מבקשים להמשיך לדון בה בבית המשפט; העתק ההודעה יומצא למגשר שקיים את פגישת המהו"ת.

תחולה

י99. (א) הוראות פרק זה יחולו על תובענות אזרחיות שסכומן או שווי נושאן עולה על 75,000 שקלים חדשים, למעט תובענות בסדר דין מקוצר שלא הוגשה בהן בקשת רשות להתגונן במועד שנקבע בתקנה 206 ותובענות שעילתן בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), מנהל בתי המשפט רשאי להורות על הגבלת

מספר התובענות שיופנו לפגישת מהו"ת בשים לב, בין השאר, למספר המגשרים ולתחומי התמחותם, ובלבד שהתובענות שיופנו כאמור ייבחרו באופן מדגמי; הודעה על הוראה כאמור תפורסם ברשומות.

הודעה על בתי משפט

1999. מנהל בתי המשפט רשאי לפרסם בהודעה ברשומות את בתי המשפט שבהם תתקיים פגישת מהו"ת לפי פרק זה.

מועדים

1999. אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מכל מועד או זמן שנקבע בתקנות אלה או על ידי בית המשפט.

פרק ח': סילוק על הסף

מחיקה על הסף

100. בית המשפט או הרשם רשאי, בכל עת, לצוות על מחיקת כתב תביעה נגד הנתבעים, כולם או מקצתם, על יסוד אחד הנימוקים האלה:

- (1) אין הכתב מראה עילת תביעה;
- (2) נראה לבית המשפט או לרשם מתוך הכתב שהתובענה היא טרדנית או קנטרנית;
- (3) שוויו של נושא התובענה נישום בחסר והתובע לא תיקן את הכתב תוך הזמן שנקבע לכך;
- (4) שולמה אגרה בלתי מספקת והתובע לא שילם את האגרה הנדרשת תוך הזמן שנקבע לכך.

דחיה על הסף

101. (א) בית המשפט או רשם שהוא שופט רשאי, בכל עת, לדחות תובענה נגד הנתבעים, כולם או מקצתם, מאחד הנימוקים האלה:

- (1) מעשה בית דין;
- (2) חוסר סמכות;
- (3) כל נימוק אחר שעל פיו הוא סבור שניתן לדחות מלכתחילה את התובענה בנוגע לאותו נתבע.

(ב) לא ייעתר בית המשפט או הרשם לבקשת דחיה מחוסר סמכות, אם נראה לו שיש להעביר את הענין לבית משפט או לבית-דין מוסמך לפי סעיף 79 לחוק בתי המשפט.

פרק ט': הודיות, שאלונים וגילוי מסמכים

סימן א': הודיות

הודעה על הודיה

102. בעל דין רשאי למסור הודעה, אם בכתב טענותיו ואם בכתב אחר, כי הוא מודה באמיתות טענותיו של בעל דין אחר, כולן או מקצתן.

דרישה להודות בעובדה או במסמך

103. (א) בעל דין רשאי, בכתב ערוך לפי טופס 4 או 5, לדרוש מבעל הדין שכנגד להודות בעובדה פלונית או במסמך פלוני, תוך שמירה על הסתייגויות צודקות; ההודיה תהיה לטובת בעל הדין שמסר את הדרישה ולענין אותה תובענה בלבד.

(ב) הודיה בעובדות תהא ערוכה לפי טופס 6.

(ג) סירב בעל דין להודות בעובדה או לא הודה בה תוך שבעה ימים מיום שהומצאה לו הדרישה, או תוך זמן נוסף שהתיר לו בית המשפט או הרשם, או סירב להודות או לא הודה

במסמך תוך ארבעים ושמונה שעות מהזמן שניתן לו לעיין בו, או תוך זמן נוסף כאמור, ישלם את ההוצאות הכרוכות בהוכחת העובדה או המסמך, יהיו תוצאות המשפט אשר יהיו, זולת אם בית המשפט או הרשם הורה אחרת.

(ד) לא באה דרישה להודות במסמך, לא יפסוק בית המשפט לשלם את ההוצאות שהוצאו להוכחת המסמך, אלא אם כן ראה בית המשפט שהיה בהימנעות מן הדרישה משום חסכון בהוצאות.

רשות לתקן הודיה

104. בית המשפט רשאי, בכל עת ולפי תנאים שייראו לו צודקים, להתיר לבעל דין שיתקן כל הודיה שלו בעובדה או שיחזור בו ממנה.

סימן ב': שאלונים

גילוי על ידי שאלות

105. בית המשפט או הרשם רשאי, לפי בקשת בעל דין, ליתן צו לפי טופס 7, המרשה לו למסור לבעלי הדין האחרים, כולם או מקצתם, שאלון ערוך לפי טופס 8, ובלבד שיפרש בשולי השאלון מי מבעלי הדין האחרים נדרש להשיב עליו ועל איזו מן השאלות.

הזמן להמצאת השאלות

106. עותק של השאלון והודעה בדבר בקשת הרשות יומצאו לנשאלים שבעה ימים לפחות לפני היום שנקבע לבירור הבקשה, זולת אם ראה בית המשפט או הרשם לוותר על דרישה זו.

סייג לשאלות

107. בית המשפט או הרשם, בהחליטו בדבר בקשת הרשות, ישקול כל הצעה שתבוא מצד הנשאל למסור לו פרטים או להודות בעובדות או להראות מסמכים הנוגעים לדברים הנדונים, כולם או מקצתם, והרשות לא תינתן אלא לשאלות שהן לענין הנדון, ולא די שיהיו קבילות בחקירה שכנגד של עד בעל פה.

תאגידיים והמדינה

108. היה הנשאל תאגיד, רשאי בית המשפט או הרשם, לפי בקשת השואל, להרשות מסירת שאלון לחבר או לפקיד של התאגיד; נדרשה המדינה להשיב על שאלות — יורה הצו איזה עובד ציבור ישיב עליהן.

תשובה בתצהיר

109. (א) התשובה על שאלון תינתן בתצהיר לפי טופס 9, ויש להגישו תוך שבעה ימים מיום מסירת השאלון או תוך מועד אחר שהרשה בית המשפט או הרשם.

(ב) התנגדות למתן תשובה על שאלה פלונית, תירשם בתצהיר הנערך בתשובה על השאלות.

צו להשיב או להוסיף ולהשיב

110. לא השיב הנשאל, או לא השיב תשובה מספקת, רשאי השואל לבקש מבית המשפט או מן הרשם צו המחייב את הנשאל להשיב, או להוסיף ולהשיב, לפי הענין, ומותר בצו כאמור לחייב במתן תשובה בין בתצהיר ובין בחקירה שבעל פה, ככל שיוורה בית המשפט או הרשם.

השימוש בתשובה לשאלות

111. בשעת הדיון רשאי כל בעל דין להשתמש לראיה במקצת מתשובותיו של בעל דינו על שאלות, ולא להגיש שאר תשובותיו; אך אם היה בית המשפט סבור שיש קשר בין תשובות אחרות לבין התשובות שהוגשו כראיה עד שאין להשתמש באלה בלעדי אלה, רשאי הוא להורות שיוגשו גם התשובות האחרות.

צו גילוי מסמכים

112. בית המשפט או הרשם רשאי, לפי בקשת בעל דין, ליתן צו לפי טופס 10, המורה לבעל דין אחר לגלות בתצהיר ערוך לפי טופס 11, מה הם המסמכים הנוגעים לענין הנדון המצויים, או שהיו מצויים ברשותו או בשליטתו ושאוותרו על ידו לאחר חקירה ודרישה; בית המשפט או הרשם רשאי לסרב לבקשה או לדחותה לזמן אחר, או ליתן כל צו אחר שייראה לו מתאים, בין דרך כלל ובין לסוגים של מסמכים.

צו גילוי מסמך פלוני

113. בית המשפט או הרשם רשאי בכל עת, בין שניתן צו גילוי מסמכים או הוגש תצהיר על מסמכים ובין אם לאו, ליתן, לפי בקשת בעל דין, צו לפי טופס 12, המורה לבעל דין אחר לגלות בתצהיר אם מסמך פלוני המפורש באותה בקשה מצוי, או היה מצוי, ברשותו או בשליטתו, ואם אינו מצוי בה — מתי יצא ממנה ומה היה עליו.

דרישת עיון במסמכים שנזכרו

114. מסמך שנזכר בכתבי טענותיו של בעל דין או בתצהיריו, רשאי בעל דין אחר לדרוש ממנו, בכל עת, בכתב לפי טופס 13, שייראה לו או לעורך דינו את המסמך לעיון ולהעתקה.

תנאים לקבלת ראיה

114א. בעל דין שאינו מגלה מסמך שיש לגלותו לפי תקנה 112 או שאינו נענה לדרישה לפי תקנה 114, לא יהא רשאי להגיש את המסמך כראיה מטעמו באותה תובענה, אלא ברשות שנתן בית המשפט לאחר שנוכח כי היה לבעל הדין הצדק סביר למחדלו; הרשה בית המשפט את הגשת המסמך, רשאי הוא להורות בכל הנוגע להוצאות או לענינים אחרים.

תשובה לדרישת עיון במסמכים שנזכרו

115. (א) בעל הדין שנמסרה לו דרישה לפי תקנה 114 ישיב למוסרה, תוך שבעה ימים מיום שקיבל אותה, תשובה לדרישה, לפי טופס 14, המציינת באיזה זמן — תוך שבעה ימים מתאריך מסירת התשובה — אפשר יהיה לעיין במסמכים שהוא מסכים להראותם, או להעתיקם, אם במשרד עורך דינו או במקום אחר, ומפרשת את המסמכים שהוא מתנגד להראותם וטעמי ההתנגדות.

(ב) מי שנמסרה לו דרישה לפי תקנה 114 לעיין בפנקסי בנק או בפנקסי עסקים, רשאי, במקום להרשות למוסר הדרישה את העיון בפנקסים עצמם, לספק לו העתק מהרישום בפנקסים, מאושר בידי מנהל הבנק או העסק או מנהל הסניף שלהם שבו שמורים הפנקסים; מתן העתק כאמור אינו מונע את בית המשפט או את הרשם מהורות כי מי שבדק את ההעתק והשווה אותו למקור יאמת את האישור בתצהיר ויצוין בו אם יש בפנקס המקורי מחיקות, תוספות או שינויים ואם אין, ואינו מונע אותו מהורות על עיון בפנקס גופו.

צו לעיון במסמכים

116. לא ציית בעל דין לדרישה שנמסרה לו לפי תקנה 114, רשאי בית המשפט או הרשם, לבקשת בעל הדין שמסר את הדרישה, ליתן צו לעיון במסמכים ולהעתיקם במקום ובדרך שייראו לו.

בקשה לעיון במסמכים שלא נזכרו

117. בעל דין רשאי לבקש מבית המשפט או מהרשם צו לעיון במסמכים של בעל דין שלא נזכרו בכתבי טענותיו או בתצהיריו, ולהעתיקם; הבקשה תהא מבוססת על תצהיר המציין מה הם המסמכים שהעיון בהם מבוקש, וכי המבקש זכאי לעיין בהם ולהעתיקם והם מצויים ברשותו או בשליטתו של בעל דינו.

העתיקים מאומתים

118. היתה הבקשה לפי תקנה 116 או 117 לעיין בפנקסי הבנק או בפנקסי עסקים, רשאי בית המשפט או הרשם לא לצוות על עיון אלא על מתן העתק מהרישום בפנקסים, כאמור בתקנה 115(ב).

סימן ד': הוראות כלליות

טענת חסיון

119. הוגשה בקשה למתן צו למסירת שאלון, או לעיון במסמכים, ונטענה טענת חסיון לגבי שאלה פלונית או מסמך פלוני, רשאי בית המשפט או הרשם שלא להעתר לבקשה לענין אותה שאלה או אותו מסמך, ולשם כך רשאי הוא לעיין במסמך כדי להחליט אם יש ממש בטענה זו; אין האמור בזה בא לגרוע מזכותה של המדינה לסרב להראות מסמך.

תנאי למתן צו

120. (א) בעל דין לא יהא רשאי לבקש מבית המשפט או מהרשם לתת צו למסירת שאלון או לגילוי מסמכים, אלא אם כן פנה לבעל דינו, תוך שלושים ימים מיום המצאת כתב ההגנה האחרון או כתב התשובה, לפי המאוחר יותר, בבקשה בכתב להשיב בתצהיר על השאלון או לגלות בתצהיר את המסמכים ובעל הדין לא נענה לבקשה תוך שלושים ימים מהיום שנמסר לו כתב הבקשה.

(ב) בית המשפט או הרשם לא יתן צו למסירת שאלון או לגילוי מסמכים או לעיון במסמכים, אלא אם כן היה סבור שיש צורך בכך כדי לאפשר דיון הוגן או כדי לחסוך הוצאות, ורשאי הוא לסרב לבקשת רשות למסור שאלון או לגלות מסמכים, אם הבקשה לא הוגשה תוך חמישה עשר ימים לאחר תום המועד לתשובת בעל הדין לפי תקנת משנה (א).

(ג) מתן צו לפי תקנה זו אינה עילה לעיכוב הדיון בבית המשפט.

תחולה על פסולי דין

121. בית המשפט או הרשם רשאי ליתן צו למסירת שאלון או לגילוי מסמכים נגד בעל דין שהוא פסול-דין או נציגו.

הפרת צו

122. בעל דין שאינו מקיים צו להשיב על שאלון, צו לגילוי מסמכים, צו לעיון במסמכים או צו למתן פרטים נוספים לפי תקנה 65, הרי אם הוא התובע ימחק בית המשפט או הרשם את תובעתו, ואם הוא הנתבע ימחק בית המשפט או הרשם את כתב הגנתו ודינו כדין מי שלא הגיש כתב הגנה, אלא שרשאי בית המשפט או הרשם להאריך את המועד לקיום הצו.

פרק י': חקירות, חשבונות ובדיקת נכסים

הוראה בדבר חקירות או חשבונות

123. (א) בית המשפט רשאי, בכל עת לאחר הגשת התובענה, להורות על עריכת חקירה או חשבון, אף אם נראה שמבוקש סעד מיוחד או סעד נוסף, או שיש לדון בפלוגתה מיוחדת, ולגביהם ראוי היה להמשיך בענין בדרך הרגילה; נתן בית המשפט צו כאמור, רשאי הוא להורות הוראות ולמנות אנשים לעריכת החקירה או החשבון, ככל שייראה לו.

(ב) בהוראה על עריכת חשבון, או בכל צו שיבוא אחריה, רשאי בית המשפט להורות הוראות מיוחדות בדבר אופן עריכת החשבון או ביקורתו, ובמיוחד רשאי הוא להורות שבעריכת החשבון ישמשו הפנקסים, שבהם יתנהלו החשבונות הנדונים, ראייה לכאורה לאמיתות העניינים הכלולים בהם, אגב מתן אפשרות לבעלי הדין המעוניינים להתנגד להם ככל אשר יראו לנכון.

בדיקת נכס מטעם בעל דין

124. בית המשפט או הרשם רשאי, בכל עת לאחר הגשת התובענה, ובתנאים שקבע, לצוות על בעל דין להרשות לבעל דין שכנגד, לרבות מומחה מטעמו, לבדוק כל נכס או חפץ שנתעוררה לגביהם שאלה בתובענה; לא קיים בעל הדין את הצו, יחולו הוראות תקנה 122, בשינויים המחוייבים.

פרק י"א: מומחים

הגדרות

125. בפרק זה —

"מומחה" — רופא, מומחה רפואי, או מי שעוסק כמומחה בנושא שבמדע, במחקר, באמנות או במקצוע;

"מומחה רפואי" — רופא בעל תואר מומחה ששמו כלול ברשימת הרופאים שנתפרסמה לפי תקנה 34 לתקנות הרופאים (אישור תואר מומחה ובחינות), תשל"ג-1973.

מומחה שיעץ עצה

126. מומחה שיעץ עצה או חיווה דעתו לאדם בענין שבתחום מומחיותו, לא יוזמן מטעם בית המשפט כמומחה באותו ענין כשאותו אדם צד בו.

חוות דעת רפואית

127. רצה בעל דין להוכיח ענין שברפואה לביסוס טענה מטענותיו, יצרף לכתב טענותיו תעודת רופא או חוות דעת של מומחה, לפי הענין, שנערכה לפי סעיף 24 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן — חוות דעת); אולם רשאי בית המשפט או הרשם לפטור בעל דין מצירוף חוות דעת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

בדיקה רפואית והגשת חוות דעת מטעם בעל דין אחר

128. (א) הגיש בעל דין חוות דעת בענין שברפואה, רשאי בעל דין אחר לשלוח לו, תוך שלושים ימים מהיום שהומצאה לו חוות הדעת, דרישה בכתב להעמיד את נושא חוות הדעת לבדיקה בידי רופא או מומחה רפואי מטעמו, ובלבד שהודיע לבעל הדין שהגיש את חוות הדעת שימציא לו, לפי דרישתו, העתק חוות דעת של הרופא או המומחה הרפואי מטעמו תוך זמן סביר לאחר הבדיקה.

(ב) רצה בעל דין לחלוק על טענת בעל דינו, יגיש לבית המשפט, תוך ששים ימים מהיום שהומצאה לו חוות הדעת, או תוך זמן ארוך יותר שקבע בית המשפט או הרשם, חוות דעת מטעמו, במספר עתקים כמספר עתקי כתב טענותיו; אולם רשאי בית המשפט או הרשם לפטור בעל דין מהגשת חוות דעת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

חוות דעת מומחה מטעם בעל דין בענין שאינו רפואי

129. (א) רצה בעל דין להביא עדות בענין שבמומחיות, שאינו ענין שברפואה, לביסוס טענה מטענותיו, יגיש לבית המשפט חוות דעת של מומחה לאותו ענין לא יאוחר מהמועד שנקבע להגשת תצהירי העדות הראשית מטעמו, זולת אם קבע בית המשפט או הרשם אחרת; לא ניתנו הוראות בענין הגשת עדויות בדרך של תצהירי עדות ראשית ונקבע מועד לשמיעת ראיות — תוגש חוות הדעת לא יאוחר מתשעים ימים לפני ישיבת ההוכחות הראשונה, זולת אם קבע בית המשפט או הרשם אחרת.

(ב) רצה בעל דין, שנמסרה לו חוות דעת כאמור בתקנת משנה (א), להגיש חוות דעת מטעמו כראיה במשפט באותו ענין — יגיש לבית המשפט לא יאוחר מהמועד שנקבע להגשת תצהירי העדות הראשית מטעמו, זולת אם קבע בית המשפט או הרשם אחרת; לא ניתנו הוראות בענין הגשת עדויות בדרך של תצהירי עדות ראשית ונקבע מועד לשמיעת ראיות — תוגש חוות הדעת לא יאוחר משלושים ימים לפני ישיבת ההוכחות הראשונה, זולת אם קבע בית המשפט או הרשם אחרת.

(ג) חוות דעת מומחה, זולת חוות הדעת לפי תקנות משנה (א) ו-(ב), לא יוגשו מטעם בעלי הדין, אלא באישור בית המשפט.

(ד) הגיש בעל דין לבית המשפט חוות דעת בהתאם לתקנה זו, ימציא באותו מועד העתקים ממנה לכל שאר בעלי הדין.

(ה) אין באמור בתקנה זו כדי לגרוע מסמכותו של שופט בקדם משפט לפי תקנה 143.

מומחה מטעם בית המשפט

130. (א) בית המשפט או הרשם רשאי, בכל עת ולאחר שנתן לבעלי הדין הזדמנות נאותה להשמיע את טענותיהם, למנות מומחה או מומחים לענין במחלוקת בין בעלי הדין (להלן — מומחה מטעם בית המשפט).

(ב) מונה מומחה מטעם בית המשפט, והוגשו באותו ענין גם חוות דעת מומחים מטעם בעלי הדין לפי תקנות 127 עד 129 (להלן – מומחים מטעם בעלי הדין), לא ייחקרו המומחים מטעם בעלי הדין, זולת אם הודיע בעל דין על רצונו לחקור את כולם או מקצתם לפי תקנה 130א; הודיע כך בעל דין, ייחקרו המומחים כאמור באופן ובהיקף כפי שיקבע בית המשפט בהתחשב בנסיבות הענין, ובשים לב לחוות דעתו של המומחה מטעם בית המשפט ולעדויות.

(ג) מונה מומחה מטעם בית המשפט בהסכמת בעלי הדין, יראו הסכמה זו כהסדר דינוי הכולל את ההוראות המפורטות להלן, אלא אם כן קבע בית המשפט או הרשם אחרת:

(1) לא יוגשו חוות דעת מומחה מטעם בעלי הדין;

(2) יראו חוות דעת מומחה שהגישו בעלי הדין קודם למינוי המומחה מטעם בית המשפט, כאילו לא נתקבלו כראיה.

(ד) אין בתקנה זו כדי לגרוע מכוחם של בעלי הדין להסכים שלא לחקור את המומחה מטעם בית המשפט, בין אם מונה בהסכמה ובין אם לאו; הוסכם כאמור, לא ייחקר המומחה מטעם בית המשפט, זולת אם ראה בית המשפט צורך בכך לשם בירור המחלוקת שלפניו.

הודעה על רצון לחקור מומחה שהגיש חוות דעת

130א. ביקש מי מבעלי הדין לחקור מומחה שהגיש חוות דעת, יודיע על כך לבית המשפט ולשאר הצדדים שלושים ימים לפחות לפני המועד שנקבע לשמיעת ראיות או בתוך שבעה ימים מקבלת חוות הדעת, לפי המאוחר.

שכרו והוצאותיו של מומחה

131. (א) בית המשפט רשאי לקבוע למומחה את שכרו והוצאותיו ואת אופן תשלומם, ובכפוף לאמור בתקנה 187(ב) – להטילם על בעלי הדין או על חלק מהם ולקבוע את מידת ההשתתפות של כל אחד מהם.

(ב) בית המשפט או הרשם רשאי להורות בכל עת לבעלי הדין או לאחד מהם, להפקיד סכומי כסף שייראו לבית המשפט או לרשם, לכיסוי שכרו והוצאותיו של מומחה או לשלם למומחה במישרין, ובגמר המשפט יחליט בית המשפט מי ישא בשכר ובהוצאות אלה; לא נענה בעל דין להוראה לפי תקנת משנה זו, רשאי בית המשפט או הרשם למחוק את כתבי טענותיו או לדחות את הדיון בתובענה למועד אחר עד שיקיים את ההוראה כאמור.

(ג) בדיון על החזקת קטין או אימוצו רשאי בית המשפט לקבוע ששכר מומחה והוצאותיו ישולמו מאוצר המדינה.

סמכותו של מומחה רפואי וחובתיו

132. מומחה רפואי שמינהו בית המשפט או הרשם רשאי לדרוש מבעל דין שיעמיד לבדיקה מי שטעון בדיקה לביסוס כתבי טענותיו; הוא רשאי לדרוש מבעל דין לאפשר לו לשמוע דעתו של רופא או מומחה רפואי שנתן חוות דעת מטעם בעל דין ולקבל מכל אדם או מוסד, לעיון ולהעתקה, את הרשומות הרפואיות הנוגעות למי שטעון בדיקה כאמור, והוא חייב לערוך בדיקה ולשמוע דעתו של רופא או מומחה רפואי כאמור, אם ביקש כך בעל דין, וכן לעיין ברשומות כאמור, אם הוגשו לו מטעם בעל דין.

בקשת הוראות

133. מומחה שמינהו בית המשפט או הרשם רשאי, בכל עת, לבקש מבית המשפט או הרשם, בכתב או בעל פה, הוראות לענין מילוי תפקידו.

חוות דעת מומחה שמינה בית המשפט

134. (א) מומחה שמינהו בית המשפט או הרשם יגיש לו את חוות דעתו תוך שלושים ימים מיום מינויו, זולת אם הורה בית המשפט או הרשם הוראה אחרת.

(ב) חוות הדעת תוגש במספר עתקים שיורה בית המשפט או הרשם ובית המשפט ימציא אותם לבעלי הדין.

(ג) בעל דין רשאי לבקש בכתב, באמצעות בית המשפט, הבהרות מהמומחה על חוות דעתו.

צירוף אסמכתאות לחוות דעת מומחה

134א. חוות דעת של מומחה מטעם בעל דין או שמינה בית המשפט, תוגש בצירוף רשימת האסמכתאות אשר המומחה הסתמך עליהן בחוות דעתו; אסמכתאות אשר לא ניתן לאתרן בנקיטת אמצעים סבירים, יצורפו לחוות הדעת.

בדיקה רפואית נוספת

135. בית המשפט או הרשם רשאי להורות למומחה רפואי לבדוק בדיקה נוספת מי שטעון בדיקה לפי סימן זה ולהגיש חוות דעת נוספת; כן הוא רשאי להורות לבעל דין שיעמיד מי שטעון בדיקה כאמור לבדיקה נוספת בידי מומחה רפואי אחר.

תיקון כתבי הטענות

136. בעל דין רשאי, תוך חמישה עשר ימים מהיום שהומצאה לו חוות דעתו של המומחה, לתקן, בלי נטילת רשות מבית המשפט, את כתב טענותיו לאור האמור בחוות הדעת; היה בעל הדין תובע, רשאי הוא לתקן את הסעד שביקש, בין להעלאה ובין להפחתה, בין להרחבה ובין לצמצום.

אי קיום התקנות

137. (א) בעל דין שלא עשה כאמור בתקנה 127 או בתקנה 128(ב) ולא פטר אותו בית המשפט או הרשם מכך, לא ייזקק בית המשפט להוכחה של ענין שברפואה מטעמו לענין הנדון.
(ב) בעל דין שלא נענה לדרישה לפי תקנה 128(א) או 132, או להוראה של בית המשפט או הרשם לפי תקנה 135, או שלא נענה במידה מספקת, ואי ההיענות היתה ללא הצדק סביר, לא ייזקק בית המשפט להוכחה של ענין שברפואה מטעמו לענין הנדון.
(ג) בעל דין שלא עשה כאמור בתקנה 129, לא ישמע בית המשפט עדות של מומחה מטעם בעל הדין, אלא אם כן ראה לנכון לעשות כן מטעמים מיוחדים שיירשמו.

פרק י"ב: פלוגות

פלוגתה והסכם

138. בעלי דין שהסכימו ביניהם מהו הענין, שבעובדה או שבחוק, שבו הם מפולגים והוא עומד להכרעה בדין, רשאים, בכל עת לפני תחילת הדיון, לנסח אותו ולהסכים בכתב, כי לאחר שבית המשפט יכריע בפלוגתה זו לחיוב או לשלילה יחול אחד מאלה:

- (1) אחד מהם ישלם לחברו סכום כסף, שפורש בהסכם או שייקבע בידי בית המשפט או בדרך שיורה בית המשפט;
- (2) אחד מהם יוכר כזכאי לזכות פלונית או כחב בחבות פלונית, כמפורש בהסכם;
- (3) אחד מהם ימסור לחברו, או לפי הוראות חברו, נכס פלוני המפורש בהסכם ושנוי במחלוקת בתובענה;
- (4) אחד מהם יעשה, או לא יעשה, מעשה פלוני המפורש בהסכם והנוגע לענין שבמחלוקת בתובענה.

רישום הפלוגתה

139. נוכח בית המשפט, לאחר שחקר בדבר כפי שנראה לו, כי נתקיימו שלושה אלה:

- (1) ההסכם הנזכר בתקנה 138 נחתם כהלכה בידי בעלי הדין;
- (2) לבעלי הדין יש ענין של ממש בהכרעת השאלה כאמור;
- (3) השאלה ראויה שידונו ויכריעו בה,

יעמיד את הפלוגתה לדיון ויתן פסק דין בהתאם לתנאי ההסכם.

פרק י"ג: קדם-משפט

סכמות להורות על קדם משפט

140. ראה שופט כי בתובענה פלונית שהוא עומד לדון בה, או ראה נשיא או סגן נשיא של בית משפט כי בסוג פלוני של תובענות, מן הראוי להקדים למשפט בירור של נושא הריב ודרכי הדיון בו, במגמה לייעל את הדיון, לפשטו, לקצרו ולהחישו או כדי לברר אם יש מקום לפשרה בין בעלי הדין — רשאי הוא להורות על קיום קדם-משפט בפני שופט או בפני רשם שהוא שופט

המועד

141. קדם-משפט לא יתקיים לפני שעבר הזמן להגשת האחרון שבכתבי ההגנה.

הודעה לבעלי הדין

142. הודעה על קיום קדם-משפט ועל תאריך הדיון בו תומצא לבעלי הדין לפחות חמישה עשר ימים מראש.

סמכותו של שופט בקדם משפט

143. בקדם-משפט או לצורכי קדם-משפט מוסמך שופט —

(1) לבדוק אם כתבי הטענות ערוכים כדין, להתיר את תיקונם או להורות על כך, למחוק כל דבר שאינו דרוש לענין, לברר מה הן השאלות שהן באמת שאלות השנויות במחלוקת בין בעלי הדין ולערוך רשימת הפלוגות;

(2) להחליט בדבר צירוף בעלי דין ומחיקתם, הודעות לצד שלישי ומתן הוראות לבירור תובענה שהוגשה על דרך הודעה לצד שלישי;

(3) להחליט בדבר מתן פרטים נוספים, הודיות בעובדות ובמסמכים, הצגת שאלונים, גילוי מסמכים והעיון בהם, עריכת חקירות וחשבונות, בדיקת נכסים ומינוי מומחים;

(4) ליתן סעד זמני;

(5) להורות לבעל דין כי עד שיובא על ידו יקדים ויגיש תצהיר על עדותו או שעובדה שבמחלוקת תוכח על ידי תצהיר, בין אם הוגשו כבר תצהירים אחרים בענין זה ובין אם לאו וכן רשאי הוא להורות, כי בעלי הדין יגישו תצהירים במועד אחד, על אף האמור בתקנה 158; לא הגיש בעל הדין תצהיר כאמור, יחולו הוראות תקנה 168(ב);

(6) לקבוע, אחרי בירור עם בעלי הדין, את דרכי הוכחת הטענות ואת כשרותן של הראיות, לרבות הוראות בדבר מתן עדות בתעודה של עובד הציבור, תעודה ציבורית, חוות דעת של מומחה או תעודת רופא כמשמעותם בפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, במקום עדות בעל פה וכן להורות על גביית עדות מחוץ לתחום השיפוט של בית המשפט העתידי לדון בענין או מחוץ לתחום המדינה;

(7) לקבוע את שלבי הדיון בתובענה ואת הסדר שבו יתבררו שאלות שבעובדה ושבמשפט, וכן את העניינים שיתבררו בנפרד;

(8) לסלק תביעה על הסף על יסוד אחד הנימוקים המנויים בתקנות 100 ו-101;

(9) ליתן פסק דין, לרבות פסק דין חלקי בתובענה, במידה שנתברר כי אין לנתבע הגנה בפני התביעה;

(10) להורות כל הוראה לסדר הדין שיש בה לפשט את הדיון או להקל עליו.

הסמכות לפי התקנות

144. בעניינים האמורים בתקנה 143 יהיו לשופט בקדם-משפט כל הסמכויות הנתונות לבית המשפט לפי כל דין והוא רשאי להחליט בהם ללא צורך בבקשת בעל דין.

בקשות תלויות

145. היו בקשות תלויות ועומדות לפני בית המשפט והן נוגעות לאחד העניינים המנויים בתקנה 143, יהא שופט בקדם-משפט רשאי לדון ולהחליט בהן.

עדות בעלי הדין

146. שופט בקדם-משפט רשאי, ביזמתו או לפי בקשת בעל דין, להורות שבעלי הדין, או מי שהוזמן להתייצב לפי תקנה 147, יעידו בפניו בשאלות השנויות במחלוקת ביניהם, או בחלק מהן.

התייצבות

147. (א) שופט בקדם-משפט רשאי להורות שבעל דין פלוני יתייצב בעצמו, ואם היה תאגיד — מנהלו, מנהל עסקיו או אדם אחר הממלא בו תפקיד, הכל לפי ראות עיני השופט; כן רשאי הוא להורות שבעל דין פלוני שנוכחותו אינה דרושה לבירור, יהא פטור מהתייצב.
(ב) דין אי-התייצבות לקדם-משפט כדין אי-התייצבות למשפט.

עדות, הודעה והחלטה בקדם משפט

148. עדותו והודעתו של בעל דין שנרשמו בקדם-משפט והחלטות השופט בקדם-משפט דינן כדין עדות, הודעה והחלטה במשפט.

תוצאיו של קדם משפט

149. (א) ענין שהוחלט בו בקדם-משפט אין לפתוח שנית במשפט, והמשפט יתנהל על פי ההכרעות בקדם-משפט, זולת אם ראה בית המשפט הדין בתובענה לשנות מהן, מטעמים מיוחדים שיירשמו וכשהדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין.
(ב) לא ידון בית המשפט או הרשם בשום בקשה שבעל דין יכול היה להביאה בקדם-משפט, זולת אם ראה לעשות כן מטעמים מיוחדים שיירשמו וכשהדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין.

תאריך לדיון

150. נסתיים הקדם-משפט, ייקבע תאריך לדיון.

פרק י"ד: הדיון

סימן א': המועד לדיון

קביעת תאריך לדיון באין קדם משפט

151. (א) תאריך לדיון כשלא נתקיים קדם-משפט ייקבע כעבור שלושים ימים מהיום שנקבע למסירת כתב ההגנה או האחרון שבכתבי ההגנה, ואולם בית המשפט או הרשם רשאי לקבוע תאריך לדיון אף אם לא עברו שלושים הימים כאמור.
(ב) התאריך שנקבע יוצג על לוח המודעות של בית המשפט או יפורסם בדרך אחרת כפי שיורה שר המשפטים; הודעה על התאריך תישלח לבעלי הדין לפחות חמישה עשר ימים לפני התאריך, זולת אם היה המקרה דחוף.

דחיה למועד

152. (א) בית המשפט רשאי לדחות את הדיון למועד, למקום ובתנאים שייראו לו, אם היה סבור כי למען הצדק מן הראוי לעשות כן; אך אם התחיל בשמיעת ראיות ימשיך בה ברציפות יום יום, עד גמר חקירתם של כל העדים, זולת אם ראה צורך בדחיה מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ב) נדחה הדיון דחיה למועד, יקבע בית המשפט או הרשם תאריך להמשך ורשאי הוא ליתן צו שייראה לו בדבר ההוצאות שנגרמו מחמת הדחיה.

דחיה ללא מועד

153. (א) בית המשפט או הרשם רשאי לדחות את הדיון דחיה ללא מועד, ואם עשה כן יהא כל בעל דין רשאי לבקש החזרת המשפט לרשימת המשפטים התלויים ועומדים.

(ב) נדחה הדיון דחיה ללא מועד ולא נתבקשה החזרת המשפט תוך ששה חדשים מיום הדחיה האחרונה, רשאי בית המשפט או הרשם ליתן הודעה לבעלי הדין לבוא וליתן טעם מדוע לא תימחק התובענה; לא ניתן טעם להנחת דעתו של בית המשפט או של הרשם, תימחק

סימן ב' : הפסקת תובענה וחידושה

הפסקת תובענה

154. (א) רצה תובע או נתבע שהגיש תביעה שכנגד, להפסיק תובענה, או לחזור בו מתביעתו כולה או מקצתה, יגיש בקשה על כך לבית המשפט או לרשם, ואם רצה לעשות כן תוך כדי הדיון יכול שהבקשה תהיה ללא הודעה מוקדמת.

(ב) בית המשפט או הרשם רשאי, בתנאים שייראו לו, להרשות למבקש לעשות כמבוקשו, ואם הרשה, יפסוק גם בהוצאות המשפט.

(ג) סירב בית המשפט לבקשה והתובע, או הנתבע שהגיש תביעה שכנגד, לא המשיך בתובענה, רשאי בית המשפט לדחותה.

תובענה חדשה

155. הופסקה תובענה, והוגשה תובענה חדשה בשל אותה עילה או בשל עילה דומה לה, לפני תשלום ההוצאות על התובענה שהופסקה, רשאי בית המשפט, אם נראה לו הדבר, לצוות על עיכוב התובענה החדשה עד לאחר תשלום ההוצאות כאמור.

מחיקת תובענה מחמת חוסר מעש

156. (א) נבצר מבית המשפט לדון בתובענה או להמשיך את הדיון בה מחמת חוסר מעש מצד בעל דין, רשאי בית המשפט או הרשם או המזכיר הראשי של בית המשפט על דעת עצמו, ליתן הודעה לבעלי הדין או למי שבית המשפט הורה ובדרך שהורה לבוא וליתן טעם מדוע לא תימחק התובענה.

(ב) לא ניתן כל טעם, בתוך שלושים ימים מיום ההמצאה או פרק זמן ארוך יותר שנקבע בהודעה, יראו את התובענה כתובענה שנמחקה.

(ג) בית המשפט או הרשם רשאי למחוק את התובענה אם הטעם שניתן אינו מניח את דעתו.

(ד) המצאת ההודעה לפי תקנת משנה (א) יכול שתיעשה באמצעות הדואר, לפי המען הרשום במסמך שהוגש לבית המשפט או לפי המען הרשום במרשם האוכלוסין, ויראו אותה כהודעה שהומצאה כדין ביום העשירי שלאחר המשלוח.

סימן ג' : התייצבות וטיעון

אי התייצבות לדיון

157. בתאריך שנקבע לדיון או לדיון נדחה, ינהגו כך :

(1) נמסרה על הדיון הודעה כראוי ואיש מבעלי הדין לא התייצב, רשאי בית המשפט, בכפוף לתקנות אלה, לדחות את הדיון למועד אחר, או למחוק את התובענה ;

(2) התייצב התובע, ואילו הנתבע לא התייצב לאחר שנמסרה לו הודעה כראוי, רשאי התובע להוכיח את תביעתו עד כמה שחובת הראיה עליו, ואז יהא זכאי לסעד המבוקש ולכל סעד מתאים אחר ;

(3) התייצב הנתבע ואילו התובע לא התייצב לאחר שנמסרה לו הודעה כראוי, רשאי בית המשפט, לפי בקשת הנתבע, למחוק את התובענה או לדחותה ; הגיש הנתבע תביעה שכנגד, רשאי הוא להוכיח אותה עד כמה שנטל ההוכחה עליו, ואז יהא זכאי לסעד המבוקש ולכל סעד מתאים אחר.

סדר הטיעון באין הודיה בעובדות

158. (א) לא הודה הנתבע בעובדות שטען להן התובע, יהיה סדר הטיעון כזה :

(1) התובע רשאי לפתוח בהרצאת פרשתו ויביא ראיותיו, לרבות ראיות שבכתב, אחריו רשאי הנתבע להרצות את פרשתו ויביא ראיותיו הוא ; בית המשפט רשאי, לפי שיקול דעתו, להרשות לתובע להביא ראיות מפריכות ;

(2) בתום הבאת הראיות זכאי התובע לסכם את טענותיו, ואחריו זכאי הנתבע לסכם את טענותיו, אלא אם כן הורה בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, על סדר סיכומים אחר;

(3) (בוטלה);

(4) היו תובעים או נתבעים אחדים, יקבע בית המשפט את סדר הסיכומים בינם לבין עצמם;

(5) (בוטלה);

(6) בית המשפט רשאי להרשות לבעל דין שסיכם את טענותיו תחילה להשיב לסיכומו של בעל דינו, אם ראה שהדבר דרוש להבהרת טיעון שהושמע בפניו.

(ב) בית המשפט רשאי, ביזמתו או לפי בקשת בעל דין, להורות שבעלי הדין יעידו בפניו לפני שיעידו שאר העדים במשפט.

סדר הטיעון כשיש הודיה בעובדות

159. הודה הנתבע בעובדות שטען להן התובע וטוען כי על פי דין, או מחמת עובדות שטען להן הנתבע, אין התובע זכאי לסעד המבוקש — יהיה הנתבע הפותח, וסדר הטיעון יהיה בהיפוך לסדר האמור בתקנה 158.

דרך סיכום טענות

160. (א) סיכום טענות בעלי הדין יהיה בעל פה, בהקדם ככל האפשר לאחר סיום הבאת הראיות; אולם רשאי בית המשפט, לצוות שישכמו טענותיהם בכתב, על הפרשה כולה או על שאלה מסויימת שקבע, בין בנוסף על הסיכום שבעל פה ובין במקומו.

(ב) צו כאמור יקבע את סדר סיכומי הטענות, כאמור בתקנות 158 ו-159, הן שבעל פה והן שבכתב, וכל יתר הדברים הטעונים, לדעת בית המשפט, הסדר בשל צו כזה.

(ג) ניתן צו כאמור, יסכם בעל הדין שעליו לסכם ראשונה את טענותיו תוך פרק זמן שקבע בית המשפט מיום שקיבל את הצו, והצד השני יסכם טענותיו תוך פרק זמן שקבע בית המשפט מיום שקיבל את סיכומי הצד שכנגד.

(ד) דינו של בעל דין שלא הגיש כתב סיכומיו במועד הקבוע, כדין בעל דין שלא התייצב במועד שנקבע לדיון, זולת אם הורה בית המשפט הוראה אחרת.

פסק דין מוסכם

161. (א) הסכימו בעלי הדין למתן פסק דין לפי נוסח מוסכם, רשאי בית המשפט או הרשם ליתן פסק דין כאמור.

(ב) הוראת תקנת משנה (א) תחול אף אם הסכימו בעלי הדין לגופו של ענין בלבד ולא על סכום הוצאות המשפט; במקרה כזה ישום בית המשפט או הרשם את ההוצאות ויקבעם בפסק הדין.

סימן ד': עדות

אזהרת עד

162. (א) בית המשפט או הרשם יזהיר את העד לפני גביית עדותו, בלשון המובנת לו, כי עליו להעיד את האמת בלבד ואת האמת כולה וכי יהיה צפוי לענשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן; העד ישיב כי הבין את האזהרה וכי הוא מתחייב לעשות כן.

(ב) היה לבית המשפט או לרשם יסוד להניח כי השבעת העד עשויה לסייע לגילוי האמת, רשאי בית המשפט, ביזמתו או לפי בקשת בעל דין, להשביעו, אולם רשאי העד, מהשהודיע שהוא עושה כן מטעמי דת או מצפון, שלא להישבע אלא להצהיר בהן צדק, זולת אם היה בית המשפט משוכנע שטעמי העד ניתנו שלא בתום לב.

השבעת כהן דת וחבר למסדר דתי

163. כהן דת או חבר למסדר דתי המתנגד להשבעתו לפי תקנה 162(ב) שלא בידי הבישוף או

ראש המסדר הדתי שלו, יגש אל הבישוף או אל ראש המסדר הדתי שלו, כדי שישביעוהו לענות באמת ובתמים על כל השאלות שיוצגו לפניו ברשות בית המשפט, וישוב כשבידו תעודה מאת הרשות שהשביעתו המאשרת שהושבע כאמור, ודינו יהיה כדון מי שנשבע בפני בית המשפט.

חקירה ראשית, חקירה שכנגד וחקירה חוזרת

164. בעל הדין הקורא עד יחקור אותו תחילה חקירה ראשית; לאחר מכן רשאים בעלי הדין האחרים לחקור אותו חקירה שכנגד, ובעל הדין הקורא את העד רשאי לחזור ולחקור אותו חקירה חוזרת בעניינים הנובעים מהחקירה שכנגד.

התנגדות לשאלות

165. היתה התנגדות לשאלה שהוצגה לעד, יציין המתנגד את נימוקי התנגדותו ובעל הדין המבקש להציג את השאלה ישיב להתנגדות; בית המשפט יחליט בדבר קבילותה של השאלה והוא רשאי על דעתו עצמו, וחייב אם ביקש זאת אחד מבעלי הדין, לרשום את השאלה ואת ההחלטה וכן את נימוקיהם של בעלי הדין בענין זה.

סמכות בית המשפט

166. בכל שלב משלבי הדיון רשאי בית המשפט להציג לעד כל שאלה שתיראה לו, ורשאי הוא בכל עת לשוב ולקרוא עד שכבר נחקר.

סמכות להעיד כל נוכח

167. כל אדם הנוכח בבית המשפט רשאי בית המשפט לדרוש ממנו להעיד או להראות מסמך המצוי ברשותו או בשליטתו באותו מעמד.

סמכות לצוות על הוכחת עובדות על ידי תצהיר

168. (א) בית המשפט או הרשם רשאי, בכל עת, להורות לבעל דין כי עד שיובא על ידו יקדים ויגיש תצהיר על עדותו או שעובדה פלונית תוכח עד ידי תצהיר, בין אם הוגשו כבר תצהירים אחרים בענין זה ובין אם לאו, ורשאי הוא להורות, על אף האמור בתקנה 158, כי בעלי הדין יגישו תצהירים במועד אחד.

(ב) לא הגיש בעל הדין תצהיר של עד כפי שנדרש על פי תקנה זו או על פי תקנה 143, לא יורשה להביא את העד או להוכיח את העובדה, אלא אם כן שוכנע בית המשפט, על פי בקשת בעל הדין הנתמכת בתצהירו, כי התצהיר לא הוגש מסיבות מוצדקות.

עדות בתצהיר

169. (א) מותר למסור עדות על ידי תצהיר גם בדיון שלא לפי כתב תביעה.
(ב) תצהירו של עד שהוגש לבית המשפט יבוא במקום חקירה ראשית, אולם רשאי בית המשפט, בנסיבות מיוחדות, להחליט שהעד יעיד בחקירה ראשית גם בעל פה בנושאים שיקבע בית המשפט.

דרישה מבעל דין להציג מסמכים

170. בעל דין רשאי בכל עת, בכתב ערוך לפי טופס 15, לדרוש מבעל דין אחר להציג בשעת הדיון מסמכים שברשותו או בשליטתו.

זכות לחקור עד מיד

171. (א) עד העומד לצאת מישראל, או שניתן להנחת דעתו של בית המשפט או של הרשם טעם מספיק אחר לגבות עדותו מיד, רשאי בית המשפט או הרשם לבקשת אחד מבעלי הדין או לבקשת העד, בכל עת לאחר הגשת התובענה, לגבות את העדות או להורות שתיגבה בידי פקיד בית המשפט או אדם אחר שימונה לכך.

(ב) על התאריך שנקבע לגביית העדות תינתן לבעלי הדין הודעה בדרך שבית המשפט או הרשם יראה כמספקת.

(ג) העדות תיגבה בדרך שגובים עדות בבית המשפט; היא תיקרא לפני העד, ואם הודה

בכונותה – יחתום עליה, וכן יחתום עליה השופט, הרשם, הפקיד או האדם האחר כאמור; לאחר מכן תצורף העדות לפרוטוקול בית המשפט ודינה לכל דבר כדין עדות שנגבתה בבית המשפט.

(ד) אם בשעת גביית עדות כאמור הובעה התנגדות לשאלה מסויימת יש לרשום את השאלה, ההתנגדות, הנימוקים בעד ונגד והתשובה; בשעת הדיון יכריע בית המשפט אם יש לקבל את התשובה או לנהוג בה בדרך אחרת.

ראשי דת

172. עדות מפי ראש קהילה דתית כשהיא נחוצה לביורור תובענה, גובים אותה במקום מגוריו או במקום אחר הנראה נוח יותר, או בלשכת השופט, בפני שופט או בפני אדם מתאים אחר שימנה לכך בית המשפט, כדרך שגובים עדותו של עד העומד לצאת מישראל; על עדות כאמור יחולו הוראות תקנה 171(ב) עד (ד).

סמכות בדיקה

173. בכל שלב משלבי הדיון רשאי בית המשפט לבדוק כל נכס או חפץ שנתעוררה לגביהם שאלה.

הגשת מוצג וידאו כראיה

173א. (א) בעל דין המבקש להציג כראיה לפני בית המשפט מוצג וידאו, יודיע לבית המשפט על כוונתו לעשות כן לא יאוחר משלושה ימים לפני מועד הדיון.

(ב) מוצג וידאו יוגש בפורמט שיקבע מנהל בתי המשפט בהודעה שתפורסם באתר האינטרנט של מערכת בתי המשפט.

הגשת העתק מסמך

173ב. (א) בעל דין לא יצרף לכתב בי-דין או לתצהיר ולא ימסור לבית המשפט מסמך מקורי אלא את העתקו, זולת אם הורה בית המשפט אחרת; הגיש בעל דין מסמך מקורי בהתאם להחלטת בית המשפט, יודיע על כך למזכירות בית המשפט בהודעה בכתב שתוכתר במילים "הודעה בדבר הגשת מסמך מקורי".

(ב) אין באמור כדי לגרוע מהחובה להציג מסמך מקורי מקום שבו קיימת חובה כזו.

174. (בוטלה).

175. (בוטלה).

176. (בוטלה).

רציפות הדיון

177. נמנע משופט, מכל סיבה שהיא, לסיים את הדיון, רשאי שופט אחר לנהוג בעדות שנרשמה בפרוטוקול הדיון או שצורפה אליו כאילו הוא עצמו שמע או רשם את העדות, ורשאי הוא להמשיך מן השלב שבו הפסיק קודמו.

סימן ה': הזמנת עדים

הזמנה לעדים

178. (א) נקבע תאריך לדיון בתובענה, רשאי בית המשפט, לבקשת בעל דין, להזמין עד, אם למתן עדות ואם להצגת מסמכים; ההזמנה תפרש את הזמן ואת המקום שבהם נדרש המוזמן להתייצב ולשם מה הוא נדרש; ואם נדרש להציג מסמך יתואר המסמך בהזמנה בדיוק סביר ויפורש בה שהמוזמן רשאי להביא לידי הצגת המסמך בלי שיבוא להציגו בעצמו. ההזמנה תומצא באחת הדרכים האמורות בתקנה 475.

1א) לא תישלח הזמנה לעובד ציבור לתת עדות בעל פה, אם ניתן לקבל עדותו באמצעות תעודה של עובד הציבור או תעודה ציבורית כמשמעותן בפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971; היתה העדות כזו שאי אפשר לתיתה בתעודה כאמור, יגיש בעל הדין בקשה לבית המשפט לשלוח הזמנה לעובד הציבור לתת עדות בעל פה.

ב) בעל דין שביקש הזמנת עד והעד לא נשמע בתאריך הקבוע בהזמנה, יחזור ויבקש מבית המשפט הזמנתו של העד לתאריך שאליו נדחה המשך המשפט, ואם לא עשה כן, רשאי בית המשפט שלא להמציא לעד הזמנה חדשה ושלא לדחות את בירור המשפט לשם הזמנת העד.

ג) נשלחה ההזמנה לפי תקנת משנה א) שלא בידי בעל דין ולא ניתן להמציא לעד את ההזמנה, יודיע בית המשפט לבעל הדין שאי אפשר להמציא לעד את ההזמנה מפני חוסר פרטים או אי דיוקם, ובעל הדין ימסור לבית המשפט, ללא שיהוי, את כל הפרטים הדרושים לביצוע ההמצאה; לא עשה כן, רשאי בית המשפט שלא לדחות את בירור המשפט לשם הזמנת העד.

ערובה להוצאות העדים

179. בעל דין המבקש הזמנה לעד ישלם לבית המשפט, לפני משלוח ההזמנה ותוך הזמן שייקבע, סכום כסף, או יתן ערובה אחרת, להנחת דעתו של הרשם או המזכיר הראשי של בית המשפט, לכיסוי הוצאותיו של המוזמן בדרכו לבית המשפט ובשובו ממנו ובעד יום אחד של שהייה, ועל פי הוראת הרשם גם סכום כסף או ערובה אחרת בעד ימי שהייה נוספים ככל שיידרשו; לא שולם הסכום, או לא ניתנה הערובה, לא תישלח ההזמנה.

תשלום סכום ההוצאות או הודעה על הפקדתו

180. מקום שניתן להמציא את ההזמנה באופן אישי יש להגיש עמה למוזמן, אם אפשר, שובר על הסכום ששולם לבית המשפט כאמור, ולפי הוראת הרשם אפשר רק להודיע למוזמן שהסכום שולם לבית המשפט ויסולק לו לכשיתייצב.

עדים המוזמנים לפי בקשת אסיר

181. בעל דין אסיר המבקש הזמנה לעד ולשכת סעד מעידה בכתב שאין ביכלתו אותה שעה להבטיח כיסוי הוצאות העד, רשאי בית המשפט או הרשם לדחות את התשלום הנדרש ושכר העדים והמומחים והוצאותיהם ישולמו מאוצר המדינה; סכומים ששולמו כאמור יראו אותם כאילו היו אגרת בית משפט שנדחה תשלומה ותקנות בית המשפט (אגרות), תשל"ו-1976, יחולו עליהם בשינויים המחוייבים לפי הענין.

הזמן להמצאת הזמנה

182. א) ההזמנה תומצא זמן מספיק לפני המועד הנקוב בה להתייצבותו של המוזמן או להצגת המסמך, כדי ליתן לו שהות מספקת להתכונן ולהגיע למקום הנדרש או להציג את המסמך.

ב) דרש בעל דין הזמנת עד במועד שהוא פחות מחמישה עשר ימים לפני התאריך שנקבע לבירור המשפט, רשאי בית המשפט או הרשם לסרב להוציא את ההזמנה; הוצאה הזמנה, לא תשמש אי הענותו של העד להזמנה עילה לדחיית בירור המשפט, אלא מטעמים מיוחדים שיירשמו.

הזמנה להציג מסמך

183. מי שהוזמן להציג מסמך בלבד רואים אותו כאילו נענה להזמנה אם הביא לידי הצגת המסמך, אף אם לא בא בעצמו להציגו.

קנס או מעצר בשל אי ציות

184. מי שהוזמן להעיד ולא התייצב או נצטווה להמציא מסמך ולא המציאו, יחולו לגביו הוראות סעיף 73 לחוק בתי המשפט.

התייצבות עד גמר הדין

185. (א) מי שהוזמן והתייצב חייב לבוא לכל ישיבה עד גמר הדין בתובענה, זולת אם הורה בית המשפט הוראה אחרת.

(ב) לבקשת כל אחד מבעלי הדין, ולאחר ששולמו באמצעות בית המשפט כל ההוצאות הדרושות, רשאי בית המשפט לדרוש מאת מי שהוזמן והתייצב שיתן ערובה סבירה להבטיח התייצבותו בישיבה הבאה או בכל ישיבה אחרת עד גמר הדין בתובענה; לא נתן ערובה כאמור, רשאי בית המשפט לצוות על מעצרו.

(ג) ההוראות החלות לענין תקנה 184 יחולו, ככל שאפשר להחילן, גם על מי שהתייצב לפי ההזמנה ולאחר מכן חדל מהתייצב ללא הצדק חוקי בניגוד לתקנת משנה (א).

שחרור עד בהעדר בעלי הדין

186. נעצר אדם לפי האמור בתקנה 184 והובא לפני בית המשפט או הרשם בהיותו עצור, ומחמת העדר בעלי הדין, כולם או מקצתם, לא יכול להעיד או להציג מסמך בהתאם להזמנה, רשאי בית המשפט או הרשם לשחררו בערובה מספקת המבטיחה את התייצבותו במועד ובמקום שייראו לבית המשפט או לרשם.

שכר עדים והוצאותיהם

187. (א) נענה אדם להזמנה להעיד בבית משפט, רשאי בית המשפט או הרשם לצוות כי ישולמו לו דמי נסיעתו ממקומו למקום מושב בית המשפט וחזרה, וכן שכר בטלה ודמי לינה שלא יעלו על השיעורים הנקובים בתוספת השניה.

(ב) הוזמן האדם להעיד כמומחה, ישולם לו, נוסף על דמי הנסיעה והלינה, שכר כפי שייראה לבית המשפט או לרשם; אוצר המדינה לא יחויב לשלם, על פי תקנת משנה זו, שכר והוצאות העולים על השיעורים הנקובים בתוספת השניה.

הצמדה למדד

187א. (א) בתקנה זו, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(ב) הסכומים הנקובים בתוספת השניה יעודכנו ב-1 בינואר של כל שנה (להלן – יום העדכון), לפי שיעור עליית המדד שפורסם בחודש נובמבר שלפניו, לעומת המדד שפורסם בחודש נובמבר שקדם ליום העדכון הקודם.

(ג) סכום שעודכן כאמור יעוגל לשקל החדש השלם הקרוב וסכום של חצי שקל חדש יעוגל כלפי מעלה.

(ד) מנהל בתי המשפט יפרסם בהודעה ברשומות את נוסח התוספת השניה, כפי שהשתנתה לפי תקנות משנה (ב) ו-(ג).

מניעת כפל תשלומים

188. לפני מתן צו בדבר תשלום דמי נסיעה, שכר בטלה ודמי לינה לעד, יברר בית המשפט או הרשם אם ניתנו צווים בדבר תשלומים כאמור בשל משפט אחר שחל אותו יום או שנדחה לאותו יום מהיום שקדם לו, בין באותו בית משפט ובין בבית משפט אחר שישב בדין באותו מקום מושב; העד לא יהיה זכאי לתשלומים אלה אם הם נפסקו לו בשל משפט אחר כאמור.

בעל דין שנדרש להעיד

189. ההוראות בדבר עדים יחולו, במידה שאפשר להתאימן, על בעל דין שנדרש להעיד או להציג מסמך.

פרק ט"ו: פסק דין ופסיקתה

מתן פסק דין או החלטה אחרת

190. (א) כתום הדיון בכל הליך, או לאחר מכן, בהקדם ככל האפשר לפי הנסיבות, יתן בית המשפט פסק דין או החלטה אחרת, לפי הענין; ההחלטה תהיה בכתב ותיחתם בידי

השופטים שישבו לדין.

(ב) החלטת בית המשפט תהיה על פי דעת רוב השופטים שישבו לדין, אך כל אחד מהם רשאי לרשום דעה חולקת וליתן את נימוקיו לכך; אם אין רוב לדעה אחת — תכריע דעת אב-בית-הדין.

(ג) תאריך השימוע ייחשב לתאריך ההחלטה.

(ד) בית-המשפט הדין בערכאה ראשונה יתן החלטתו לא יאוחר משלושים ימים לאחר תום הדין; לא נתן החלטתו במועד האמור, יתן על כך הודעה מנומקת בכתב לנשיא בית המשפט.

פסק דין חלקי

191. בית המשפט רשאי, בכל שלב משלבי הדין, להוציא פסק דין באחת התביעות שבתובענה או בחלק מתביעה, וליתן את הסעד הנתבע, כולו או מקצתו, לאותה תביעה או לחלקה, או לסרב לתיתו, כל אימת שנראה לבית המשפט שאין בהמשך הדין כדי לשנות את הממצאים לגבי העובדות המהותיות או לגבי השאלות העומדות להכרעה לענין התביעה או הסעד כאמור.

תוכן פסק הדין

192. פסק דין בתובענה שהוגש בה כתב הגנה יכיל הרצאה תמציתית של הענין, ממצאי בית המשפט לגבי העובדות המהותיות, השאלות שעמדו להכרעה, ההחלטה ונימוקה.

שימוע החלטה

193. בשימוע החלטת בית המשפט לא יושמע אלא אותו חלק המפרט את הסעד או את ההכרעה שניתנו בענין הנדון.

שימוע החלטה של אחר

194. שופט או רשם רשאי להשמיע החלטה שנכתבה ונחתמה בידי שופט אחר או רשם אחר של אותו בית משפט אך לא הושמעה.

חתימה על החלטה של אחר

195. שופט או רשם שחדל מכהונתו לאחר שהשמיע את ההחלטה ולפני שחתם עליה, או שנמנע ממנו לחתום עליה מסיבה אחרת, רשאי הבא אחריו לחתום במקומו.

רשות לערער

196. (א) בית משפט הנותן פסק דין שיש עליו ערעור ברשות אותו בית משפט, יכריע בפסק הדין אם הוא מרשה לערער או לא; לא הכריע כאמור, ייראה הדבר כאילו סירב להרשות ערעור.

(ב) נתן בית המשפט רשות לערער בתכוף לשימוע פסק הדין, יראו כאילו ניתנה הרשות בגוף פסק הדין.

פסק דין לענין מסמך סחיר שמקורו קיים

197. (א) בתובענה שעילתה מסמך סחיר שמקורו קיים או שמסמך סחיר כאמור משמש בה ראייה, לא יינתן פסק דין אלא לאחר שהוגש המסמך המקורי לבית המשפט.

(ב) בית המשפט או הרשם רשאי להחזיר לתובע את המסמך המקורי אחרי שצויין בו, בהטבעת חותמת, שם בית המשפט שבו הוגשה התובענה ומספר התיק של התובענה.

פסיקתה

198. (א) בית המשפט רשאי, לבקשת בעל דין, לערוך פסיקתה, שתכיל את מספר התיק, מועד ההחלטה, שמות בעלי הדין ומענם, הסעד או ההכרעה האחרת שניתנו והוצאות המשפט שנפסקו; הפסיקתה יכול שתהיה ערוכה לפי טופס 16.

(1א) בעל הדין ישלח העתק של הבקשה למתן פסיקתה כאמור בתקנת משנה (א), לבעל הדין שכנגד, זולת אם ההחלטה ניתנה במעמד צד אחד.

(2א) בעל הדין שכנגד רשאי להשיב לבקשה בתוך עשרה ימים מיום שהומצאה לו או בתוך מועד אחר שקבע בית המשפט.
(3א) השופט או הרשם החותם על הפסיקתה יהיה, ככל האפשר, זה שנתן את ההחלטה נושא הפסיקתה.
(ב) הומצאה פסיקתה לבעל דין, רואים כאילו הומצאה לו ההחלטה גופה.

פסק בנוגע למקרקעין

199. (א) בתובענה שנושאה מקרקעין יכולו ההחלטה והפסיקתה תיאור המקרקעין במידה מספקת לזיהויים; ואם ניתן לזהות את המקרקעין לפי גבולות או לפי מספרים שבפנקס מקרקעין או שבמפת מדידה ממשלתית, יפורטו הגבולות או המספרים.
(ב) הורה בית המשפט על רישום בפנקס מקרקעין, יפרש אם על פעולת הרישום חל סעיף 12 לפקודת המסים (גביה), ואם לאו; לא פירש כאמור, רואים את פעולת הרישום כאילו חל עליה סעיף 12 האמור, אם לא הוכח היפוכו של דבר.

פסיקת ריבית

200. חייב בית משפט או הרשם בעל דין בתשלום ריבית, יקבע את שיעורה; לא קבע את שיעור הריבית, או פסק שיש לשלם את הריבית החוקית — ישולם השיעור המרבי המותר לפי הדין.

ביטול החלטה על פי צד אחד

201. ניתנה החלטה על פי צד אחד או שניתנה באין כתבי טענות מצד שני, והגיש בעל הדין שנגדו ניתנה ההחלטה בקשת ביטול תוך שלושים ימים מיום שהומצאה לו ההחלטה, רשאי בית המשפט או הרשם שנתן את ההחלטה — לבטלה, בתנאים שייראו לו בדבר הוצאות או בעניינים אחרים, ורשאי הוא, לפי הצורך, לעכב את ההוצאה לפועל או לבטלה; החלטה שמטבעה אינה יכולה להיות מבוטלת לגבי אותו בעל דין בלבד, מותר לבטלה גם לגבי שאר בעלי הדין, כולם או מקצתם.

חלק ג': עניינים מיוחדים

פרק ט"ז: סדר דין מקוצר

סימן א': (נמחק)

תביעת לפי סדרי דין

202. ואלה תביעות שהתובע יכול להגישן לפי סדר דין מקוצר:
(1) תביעות על סכום כסף קצוב, בריבית או בלי ריבית, הבאות –
(א) מכוח חוזה או התחייבות מפורשים או מכללא, ובלבד שיש עליהן ראיות שבכתב;
(ב) מכוח חיוב לשלם סכום כסף קצוב שעילתו בהוראה מפורשת של חיקוק;
(2) תביעות של רשות מקומית לתשלום סכום כסף קצוב המגיע לה בחזקת רשות מקומית על פי כל דין כארנונה, כהיטל, כאגרה או כדמי השתתפות;
(3) תביעות לסילוק יד ממקרקעין, או לפינוי מושכר שאין חוק הגנת הדייר [נוסח משולב], תשל"ב-1972, חל עליו, ובלבד שיש עליהן ראיות שבכתב.

דין ההגשה

203. כתב תביעה כאמור בתקנה 202 יוכתר במלים "סדר דין מקוצר", יצורף לו העתק של המסמכים או החשבונות המובאים לראיה ויומצא לנתבע יחד עם הזמנה ערוכה לפי טופס 17.

בקשת רשות להתגונן

204. הוגש כתב תביעה כאמור בתקנה 203, לא יתגונן הנתבע אלא אם כן ביקש וקיבל רשות מאת בית המשפט או מאת הרשם.

הגשת בקשת רשות להתגונן והחלטה בה

205. (א) בקשת רשות להתגונן תכלול את טיעוניו של המבקש ואת האסמכתאות לענינם, והיא תהא נתמכת בתצהיר המבקש, שיפורש בו אם מתכוון המבקש לטעון נגד תביעת התובע כולה או חלקה בלבד, ואם נגד חלקה – איזה חלק; תצהיר שלא צורף לבקשה בעת הגשתה, לא יצורף לה אלא ברשות בית המשפט או הרשם.

(ב) הוגשה בקשת רשות להתגונן, יומצא עותק מהבקשה לבעלי הדין הנוגעים בדבר.

(ג) בית המשפט או הרשם יחליט בבקשת הרשות להתגונן על יסוד הבקשה וחקירת המצהיר, ואולם רשאי הוא ליתן רשות להתגונן על יסוד הבקשה בלבד, ורשאי הוא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לדחות בקשת רשות להתגונן על יסוד הבקשה בלבד.

באין התגוננות יינתן פסק דין לטובת התובע

206. לא ביקש הנתבע או אחד הנתבעים רשות להתגונן תוך שלושים ימים מהיום שהומצאה לו ההזמנה או תוך זמן ארוך יותר שקבע בהזמנה בית המשפט או הרשם, או שביקש רשות להתגונן ובית המשפט או הרשם סירב לתיתה, זכאי התובע לקבל פסק דין נגד הנתבע כאמור בתקנה 97; היה המסמך המובא לראיה לפי תקנה 203 מסמך סחיר, יחולו הוראות תקנה 197.

צו עיקול

207. (א) הוגשה בקשת רשות להתגונן, רשאי בית המשפט או הרשם, לפי בקשת התובע, להורות על פי צד אחד על עיקול נכסי הנתבע, כולם או מקצתם, ורשאי הוא לפטור את התובע ממתן ערובה; הבקשה יכול שתהיה בעל-פה.

(ב) הוראות סימן א' בפרק כ"ח יחולו על עיקול לפי תקנה זו, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

פסק דין על חלק מהתביעה

208. חלה הגנת הנתבע רק על חלק מתביעת התובע, או שהנתבע מודה בחלק מתביעת התובע, זכאי התובע לקבל מיד פסק דין בנוגע לחלק שאיננו שנוי במחלוקת, בכפוף לכל הוראה שבית המשפט או הרשם יראה ליתן בדבר השהיית ההוצאה לפועל, בדבר חובה לשלם לקופת בית המשפט סכום כסף שנגבה דרך עיקול, בדבר הוצאות או בענין אחר, ולנתבע יכול שתינתן רשות להתגונן בנוגע ליתרת תביעת התובע.

פסק דין נגד מקצת מהנתבעים

209. מותר ליתן רשות להתגונן למקצת מן הנתבעים וליתן פסק דין לפי פרק זה נגד האחרים; פסק הדין יהא ניתן להוצאה לפועל בלי לפגוע בזכות התובע להמשיך בתובענה נגד כל נתבע שקיבל רשות להתגונן.

רשות להתגונן יכולה להיות מותנית

210. רשות להתגונן אפשר ליתן ללא תנאי ואפשר להתנותה בתנאים בדבר תשלום כספים לקופת בית המשפט, בדבר מתן ערובה, בדבר זמנו ודרכו של הדיון או בכל תנאי אחר, ככל אשר יראה לבית המשפט או לרשם.

תצהיר – כתב הגנה

211. ניתנה רשות להתגונן, יראו את התצהיר לפי תקנה 205 ככתב הגנה שהוגש, זולת אם הורה בית המשפט או הרשם הוראה אחרת.

דיון מקוצר לפי הסכמה

212. בשעת בירור בקשת הרשות להתגונן רשאי בית המשפט, בהסכמת בעלי הדין, לקיים באותו מעמד את הדיון בתביעה גופה.

המשך התובענה

213. ניתנה רשות להתגונן, אם בתנאי ואם ללא תנאי, יהא בית המשפט או הרשם מוסמך ליתן כל הוראה בדבר כתבי-טענות, פלוגות והליכים נוספים שייראו סבירים או נחוצים, וכן מוסמך בית המשפט, או רשם שהוא שופט, להורות על קיום קדם-משפט לפניו, ואם עשה כן יהיו לו כל הסמכויות של שופט בקדם-משפט.

תחולת הוראות מפרק

213א. ניתנה רשות להתגונן בתביעה לפינוי מושכר שאין חוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב-1972, חל עליו, לפי תקנה 202(3) יחולו הוראות תקנות 215ז(ב), 215יא ו-215ג.

ביטול פסק הדין

214. (א) ניתן פסק דין לפי פרק זה באין בקשת רשות להתגונן, או בשל החלטה לדחות בקשת רשות להתגונן שניתנה על פי צד אחד או שניתנה בשל אי התייצבות מצהיר, והגיש בעל הדין שנגדו ניתן פסק הדין בקשת ביטול בתוך שלושים ימים מיום שהומצא לו פסק הדין, רשאי בית המשפט או הרשם לבטל את פסק הדין לפי הוראות תקנה 201.
(ב) ביטול בית המשפט או הרשם פסק דין כאמור בתקנת משנה (א), רשאי הוא ליתן לנתבע רשות להתגונן, בתנאים שייראו לו.

215. (בוטל).

פרק ט"ז: תובענות בסדר דין מהיר

הגדרות

214א. בפרק זה, "בית משפט" – שופט של בית משפט שלום וכן רשם של בית משפט שלום לענין סמכויות הנתונות לו לפי כל דין, כשאין הענין מחייב אחרת.

תחולת הוראות

214ב. (א) הוראות פרק זה יחולו על כל תובענה בבית משפט השלום, שנפתחה בהגשת כתב תביעה לפי תקנה 8, לרבות תביעה שהועברה לבית משפט שלום מבית משפט לתביעות קטנות, ולמעט תובענה שהוגשה בקשה לאשרה כתובענה ייצוגית ותובענה שעילתה בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975, כשסכום התביעה או שווי הנושא אינו עולה על 75,000 שקלים חדשים (להלן – תובענה בסדר דין מהיר).

(ב) בית המשפט רשאי, לבקשת כל בעלי הדין, לקבוע כי תובענה המוגשת לבית משפט השלום, שאינה תובענה בסדר דין מהיר, תידון כתובענה בסדר דין מהיר, אם סבר כי היא מתאימה לכך, בהתחשב, בין השאר, בעניינים המפורטים בתקנה 214ב(ב). קבע בית המשפט כאמור, יורה לבעלי הדין, במידת הצורך, לפעול בהתאם להוראות תקנה 214ב, בשינויים המחויבים.

(ג) הגדרות והוראות אחרות שבתקנות אלה, יחולו על תובענות בסדר דין מהיר ככל שאינן סותרות פרק זה, ובשינויים המחויבים לפי הענין.

תובענות בסדר דין מקוצר ותובענות ממוכנות

1214ב. תובענה שנדונה בסדר דין מקוצר, אשר ניתנה בה רשות להתגונן או שהוגש בה כתב הגנה ומתקיימות בה הוראות תקנה 214ב(א), תידון כתובענה בסדר דין מהיר לפי הוראות פרק זה; על תובענה כאמור יחולו הוראות כמפורט להלן:

(1) התובע ימציא לבית המשפט ולבעלי הדין את המסמכים שיש לצרף לכתב התביעה לפי תקנות 214ג ו-214ח, בתוך שלושים ימים ממועד המצאת ההחלטה בדבר מתן הרשות להתגונן או ממועד המצאת כתב ההגנה, לפי הענין; המצאת מסמכים לפי פסקה זו יראו כהמצאת כתב תביעה, לצורך מנין המועדים הקבועים בפרק זה;

(2) הנתבע ימציא לבית המשפט ולבעלי הדין את המסמכים שיש לצרף לכתב ההגנה בהתאם לתקנות 214ג ו-214ח או כתב הגנה מתוקן ערוך לפי התקנות האמורות, בתוך המועד הקבוע להגשת כתב הגנה לפי פרק זה.

עריכת כתבי טענות

214ג. בכתב טענות בתובענה בסדר דין מהיר יפרט בעל דין את טיעוניו, ויצרף לו תצהיר מטעמו ערוך לפי טופס 17א, לשם אימות העובדות שבכתב הטענות וכן חוות דעת מומחה, ואסמכתאות משפטיות, אם ישנן; תצהיר בעל דין שלא צורף לכתב הטענות בעת הגשתו, לא יוגש, אלא ברשות בית המשפט; בעל דין רשאי לצרף תצהיר של אדם אחר, מטעמים מיוחדים שיפורטו בתצהיר.

כתב תביעה, כתב הגנה וכתב תשובה

214ד. (א) כתב תביעה בתובענה בסדר דין מהיר, יומצא לנתבע יחד עם הזמנה לדין ערוכה לפי טופס 17ב.

(ב) כתב הגנה בתובענה בסדר דין מהיר, יוגש בתוך ארבעים וחמישה ימים ממועד המצאת כתב התביעה.

(ג) תובע בתובענה בסדר דין מהיר רשאי להגיש כתב תשובה, בתוך חמישה עשר ימים ממועד המצאת כתב ההגנה האחרון.

תביעה שכנגד

214ה. (א) נתבע בתובענה בסדר דין מהיר רשאי, עם הגשת כתב ההגנה, להגיש תביעה-שכנגד, שאינה כוללת בעלי דין שאינם עדיין בעלי דין בתובענה המקורית, ואשר נתקיים בה אחד מאלה:

(1) היא מהווה תובענה בסדר דין מהיר;

(2) נושאה ונושא התובענה המקורית הוא אחד או שהן נובעות מאותן הנסיבות, יהיה סכום התביעה-שכנגד או שווי נושאה, אשר יהיה.

(ב) על תביעה שכנגד המוגשת לפי תקנה זו יחולו הוראות פרק זה, ותקנות 54 עד 56 ו-59 לא יחולו עליה.

(ג) לא יהיה בהגשת תביעה שכנגד כדי לשנות את מועד הדיון בתובענה או מועדים אחרים הקבועים בפרק זה, אלא אם כן הדבר הכרחי בנסיבות הענין.

הודעה לצד שלישי

214ו. (א) נתבע בתובענה בסדר דין מהיר רשאי, עם הגשת כתב ההגנה, להגיש בקשת רשות ליתן הודעה לצד שלישי במקרים המנויים בתקנה 216; לבקשת הרשות תצורף ההודעה לצד שלישי, ערוכה בהתאם לתקנות אלה.

(ב) בית המשפט יכריע בבקשה בתוך שלושים ימים ממועד הגשתה או בישיבה המקדמית, לפי המאוחר; בהחלטתו, רשאי בית המשפט להורות, בין השאר, כי נושא ההודעה יידון לאחר סיום הדיון בתובענה או לאחר מתן פסק דין בה, או ליתן כל הוראה אחרת או נוספת ככל המתחייב ממהות הענין.

(ג) נעתר בית המשפט לבקשה יודיע על כך למבקש בהקדם האפשרי, והוא ימציא את ההודעה לצד השלישי, בצירוף הזמנה ערוכה לפי טופס 17ג והעתקים מכתבי הטענות שהוגשו בתובענה, אם לא הומצאו לו קודם לכן; המבקש ימציא את ההודעה לצד שלישי, גם לשאר

בעלי הדין בתובענה.

(ד) לא הגיש הצד השלישי כתב הגנה, יראו אותו כאילו הודה בתוקפו של פסק הדין שיינתן לטובת התובע נגד הנתבע, אם יינתן, בין שנתקבל בהסכמה ובין באופן אחר, ושל פסק הדין שיינתן לטובת הנתבע נגדו.

(ה) דין הודעת צד שלישי המוגשת לפי תקנה זו, כדין תובענה בסדר דין מהיר ויחולו עליה הוראות פרק זה; תקנות 217 ו-219 עד 222 לא יחולו על הודעה כאמור.

(ו) לא יהיה בהגשת הודעת צד שלישי כדי לשנות את מועד הדיון בתובענה או מועדים אחרים הקבועים בפרק זה, אלא אם כן הדבר הכרחי בנסיבות הענין.

תיקון כתב תביעה

214ז. תובע בתובענה בסדר דין מהיר לא יהיה רשאי לבקש לתקן את כתב התביעה, באופן שסכום התביעה יעלה על הסכום האמור בתקנה 214ב(א), אלא אם כן התובענה אושרה כתובענה בסדר דין מהיר לפי תקנה 214ב(ב).

גילוי מסמכים מוקדם

214ח. (א) לכתב טענות בתובענה בסדר דין מהיר יצרף בעל דין רשימה של המסמכים הנוגעים לענין הנדון, המצויים או שהיו מצויים ברשותו או בשליטתו, ושאותרו על ידו לאחר חקירה ודרישה.

(ב) היה המסמך מצוי ברשות מגיש כתב הטענות, יצרף העתק או תצלום שלו לכתב הטענות; לא היה המסמך מצוי ברשותו, יציין בתצהיר בידי מי, למיטב ידיעתו, הוא מצוי.

(ג) הוראות פרק ט' לא יחולו על תובענות בסדר דין מהיר, למעט תקנות 102, 103 ו-119, בשינויים המחויבים; לא יצרף בעל דין מסמך כאמור בתקנת משנה (ב), תחול לגביו תקנה 114א, בשינויים המחויבים.

תצהיר עדות ראשית של העדים

214ט. (א) בתובענה בסדר דין מהיר יגישו בעלי הדין תצהירי עדות ראשית של העדים ארבעים וחמישה ימים לאחר שהוגש כתב ההגנה האחרון, אלא אם כן קבע בית המשפט מועד אחר להגשת התצהירים; הוגשה תביעה שכנגד, רשאי בית המשפט להורות כי תצהירי העדות הראשית בתובענה ובתביעה שכנגד יוגשו באותו מועד.

(ב) לתצהירי העדות יצורפו המסמכים שעליהם מסתמך העד בתצהירו; לא היה המסמך מצוי ברשות המצהיר, יציין בתצהיר בידי מי, למיטב ידיעתו, הוא מצוי.

(ג) תצהיר עדות שלא הוגש במועד, לא יוגש אלא ברשות בית המשפט; עד, אשר לא הוגש תצהיר עדות ראשית שלו, לא יוכל להעיד, אלא ברשות בית המשפט ומטעמים מיוחדים שיירשמו.

קביעת מועד דיון

214י. הוגש כתב ההגנה האחרון, יקבע בית המשפט מועד לדיון בתובענה שלא יהיה מאוחר משישה חודשים ממועד הגשתו; נקבעה ישיבה מקדמית כאמור בתקנה 214יא, רשאי בית המשפט לקבוע את מועד הדיון במהלך הישיבה המקדמית.

ישיבה מקדמית

214יא. (א) בית המשפט רשאי לקיים ישיבה מקדמית אחת, אם ראה שיש צורך בכך כדי ליעל את הדיון, לפשטו ולהחישו וכדי לברר את הדרך המתאימה ביותר לבירור התובענה.

(ב) מועד הישיבה המקדמית יהיה, ככל הניתן, לא מאוחר משלושים ימים ממועד הגשת כתב ההגנה האחרון.

(ג) השופט או הרשם הדין בישיבה המקדמית לא יהיה, במידת האפשר, השופט או הרשם הדין בתובענה.

(ד) בישיבה מקדמית רשאי בית המשפט, בלי לגרוע מכלליות האמור בתקנת משנה (א)

- (1) לבדוק את התאמת התובענה לסדר דין מהיר, ולהעביר תובענה או תביעה שכנגד למסלול דיון רגיל;
 - (2) לבדוק אם כתבי הטענות ערוכים כדין ואם צורפו אליהם תצהירים מטעם בעלי הדין והמסמכים שיש לצרף כאמור בתקנה 214 ח;
 - (3) לברר מהן השאלות שהן באמת שאלות השנויות במחלוקת בין בעלי הדין ולערוך רשימת הפלוגתות;
 - (4) לדון בבקשות ביניים, ובבקשת רשות ליתן הודעת צד שלישי, וליתן בהן החלטה;
 - (5) למנות מומחה מוסכם או מומחה מטעם בית המשפט;
 - (6) לקבוע מועד להגשת תצהירי עדות ראשית על ידי העדים;
 - (7) לקבוע את רשימת העדים שיתייצבו לדיון;
 - (8) להציע לבעלי הדין הסדר פשרה, לפסוק בתובענה בדרך של פשרה כאמור בסעיף 79א לחוק בתי המשפט, או לתת, לבקשת בעלי הדין, תוקף של פסק דין להסדר פשרה שעשו ביניהם;
 - (9) להפנות תובענה לבוררות כאמור בסעיף 79ב לחוק בתי המשפט או לפישור כאמור בסעיף 79ג לחוק בתי המשפט, בהסכמת בעלי הדין;
 - (10) להטיל הוצאות על בעל דין, לטובת בעל דין שכנגד או לטובת אוצר המדינה, בשיעור שיראה לנכון בנסיבות הענין, אם ראה כי בשל אי קיום הוראה מהוראות תקנות 214ג, 214ד או 214ח, הדיון מתעכב שלא לצורך.
- (ה) בעלי הדין יתייצבו לישיבה המקדמית, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת; היה בעל הדין המדינה או תאגיד, יהיה הוא פטור מהתייצבות לישיבה מקדמית, ובלבד שהגיש לבית המשפט, לא מאוחר משבעה ימים לפני הישיבה המקדמית, התחייבות בכתב, כי נציג מטעמו הבקיא בפרטי התובענה ומוסמך להחליט בענינה, יהיה זמין בטלפון בזמן הישיבה המקדמית (להלן – התחייבות בעל דין).
- (ו) דין אי-התייצבות לישיבה מקדמית או הפרת התחייבות בעל דין – כדין אי-התייצבות למשפט על פי תקנה 157.
- (ז) אין באמור בתקנה זו כדי לגרוע מסמכויות בית משפט הדין בקדם-משפט בתובענה שאינה בסדר דין מהיר לפי תקנה 143.

העברה למסלול דיון רגיל

- 214יב. (א) בית משפט רשאי בכל עת, להורות כי תובענה בסדר דין מהיר או תביעה שכנגד תועבר למסלול דיון רגיל, אם מצא כי אינה מתאימה להתנהל בסדר דין מהיר.
- (ב) בעת מתן הוראה לפי תקנת משנה (א) יובאו בחשבון, בין השאר, ענינים אלה:
- (1) מורכבות העובדות, הראיות והשאלות שבדין;
 - (2) מספר בעלי הדין;
 - (3) התועלת שבניהול תביעה שכנגד או הודעה לצד שלישי שהוגשו, במאוחד עם התובענה, אל מול החשש שבירורן יסבך או יאריך את הדיון שלא לצורך;
 - (4) היקף העדויות בעל פה והחקירות שעשויות להידרש;
 - (5) היקף חוות דעת מומחה שעשויות להידרש;
 - (6) השפעת תוצאות התובענה על הציבור;
 - (7) חשיבות ההכרעה המהירה בתובענה, בשל מהות התובענה ומיהות בעלי הדין.

בקשות ביניים

214יג. (א) בקשת ביניים תוגש בהתאם לתקנה 241(א) בהקדם האפשרי לאחר שהתעוררה עילת הבקשה.

(ב) הבקשה תועבר תחילה לבית המשפט, והוא רשאי —

- (1) לדחות את הבקשה על אתר, אם שוכנע כי אינה מחייבת תשובה, או שהיתה השהיה בלתי מוצדקת בהגשתה, או שהיא קנטרנית;
 - (2) להורות למבקש להמציא את העתק הבקשה לבעלי הדין האחרים, אם מצא כי הבקשה מחייבת תשובה;
 - (3) להורות כי הבקשה תידון בעל פה במועד הישיבה המקדמית, או במועד הדיון בתובענה, או במועד קרוב אחר שייקבע.
- (ג) הומצא העתק הבקשה למשיב, רשאי הוא להגיש תשובה מנומקת בכתב, בתוך שבעה ימים, או בתוך מועד אחר שקבע בית המשפט; לא יוגש לענין הבקשה כתב טענות נוסף, אלא ברשות בית המשפט ומטעמים מיוחדים שיירשמו.
- (ד) החלטה בבקשת ביניים תינתן בתוך שבעה ימים ממועד הדיון בה, או ממועד הגשת תשובת המשיב לבית המשפט, לפי הענין.
- (ה) בית המשפט רשאי להחליט על יסוד הבקשה והתשובה בלבד או, אם ראה צורך בכך, לאחר חקירת המצהירים על תצהיריהם.
- (ו) נדחתה בקשת ביניים ובעל דין הגיש מחדש אותה בקשה או בקשה דומה, יציין בבקשה את פרטי הבקשה הקודמת.

הדיון בתובענה

- 214ד. (א) הדיון בתובענה בסדר דין מהיר יסתיים בתוך יום אחד; ראה בית המשפט כי יש צורך בכך, רשאי הוא לקבוע ימי דיונים נוספים, ככל הניתן ברציפות עד גמר חקירת העדים; לא יידחה המועד לדיון בתובענה ביותר מארבעה עשר ימים מיום הדיון האחרון בה, אלא באישור נשיא בית המשפט או סגנו.
- (ב) במועד שנקבע לדיון יתייצבו המצהירים, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת; עד אשר לא הוגש תצהיר עדות ראשית שלו, לא יוכל להעיד אלא ברשות בית המשפט ומטעמים מיוחדים שיירשמו.
- (ג) בית המשפט רשאי להגביל משך חקירת עד, אם נראה לו כי החקירה אינה נוגעת לענין, אינה הוגנת או שהיא מכבידה ומסרבלת את הדיון יותר משהיא מועילה לו.

הגשת עיקרי טיעון וסיכום טענות

214טו. בעלי הדין רשאים להגיש לבית המשפט, עד שבעה ימים לפני המועד שנקבע לדיון, רשימת אסמכתאות משפטיות ועיקרי טיעון בכתב; סיכום טענות בעלי הדין יהיה בעל פה ביום הדיון בתובענה לאחר סיום הבאת הראיות.

מתן פסקי דין

- 214טז. (א) עם תום הדיון בתובענה ולכל המאוחר בתוך ארבעה עשר ימים, ייתן בית המשפט פסק דין.
- (ב) פסק הדין יהיה מנומק באופן תמציתי, זולת אם סבר בית המשפט כי יש צורך בהנמקה מפורטת משום שיש בפסק הדין חידוש או חשיבות מיוחדת לציבור או מטעמים מיוחדים שיירשמו.

פרק ט"ז: תובענה ממוכנת

(בוטל)

215א. (בוטלה).

215ב. (בוטלה).

215ג. (בוטלה).

פרק ט"ז: כתב בי-דין אלקטרוני

כללים להגשת כתב בי-דין אלקטרוני

215ה. (א) כתב בי-דין אלקטרוני, שנדרשת לגביו חתימה, וכן תצהיר המשוגר באמצעי אלקטרוני (להלן – תצהיר אלקטרוני) ייחתמו, כל אחד, על צרופותיהם, בחתימה אלקטרונית. אין באמור בתקנה זו לפטור מחובת האזהרה והזיהוי לפי כל דין.

(ב) (בוטלה).

(ג) על אף האמור בתקנת משנה (א), ניתן באמצעי אלקטרוני להגיש לבית המשפט –

(1) תצהיר שנחתם בחתימת יד של המצהיר ושל מקבל התצהיר, ובלבד שהוצמדה לו חתימה אלקטרונית של בעל הדין המגיש אותו;

(2) תצהיר שנחתם בחתימת יד של המצהיר וחתימה אלקטרונית של מקבל התצהיר.

(ד) כתב בי-דין אלקטרוני שלא מתקיימות בו הוראות תקנות אלה או הוראות מנהל בתי המשפט לפי פרק זה, או שמסיבה אחרת נתקבל בלתי שלם או פגום, לא יקובל לרישום במזכירות בית המשפט, והודעה על כך תישלח למגישו באופן שיורה מנהל בתי המשפט.

(ה) הרואה עצמו נפגע מאי-קבלתו לרישום של כתב בי-דין אלקטרוני או תצהיר אלקטרוני, רשאי, בתוך עשרה ימים ממועד קבלת ההודעה על אי-הקבלה לרישום, כאמור בתקנת משנה (ד), לבקש כי הענין יועבר לעיונו ולהכרעתו של שופט או רשם; לא הגיש בקשה כאמור, יראוהו כמי שאינו מתנגד לאי-קבלת כתב בי-הדין האלקטרוני לרישום.

הוראות שונות

215ו. (א) מנהל בתי המשפט יפרסם בהודעה ברשומות את בתי המשפט שניתן להגיש להם או לקבל מהם כתבי בי-דין אלקטרוניים מסוג או סוגי ההליכים שיפורטו בהודעתו.

(ב) מנהל בתי המשפט רשאי לפרסם בהודעה ברשומות⁹ הוראות בדבר אופן הגשה וניהול של תובענות באמצעים אלקטרוניים ובין השאר בדבר מאפייני כתבי בי-דין אלקטרוניים ומצורפיהם, דרישות חומרה ותוכנה, דרישות צורניות, וכן בדבר אופן תשלום אגרת בית משפט או כל תשלום שיש לשלם לבית המשפט, והכל לצורכי פרק זה.

פרק ט"ח: תביעה לפינוי מושכר

תביעה לפינוי מושכר

215ז. (א) תובע רשאי להגיש תביעה לפינוי מושכר אין חוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב-1972, חל עליו לפי פרק זה (להלן – תביעה לפינוי מושכר), וסדרי הדין בעניינה יהיו לפי פרק זה.

(ב) תביעה לפינוי מושכר לפי פרק זה לא תכיל סעדים נוספים בשל אותה עילה והתובע יחא רשאי לתבוע סעדים נוספים, בשל אותה עילה, בהליך נפרד ובלא צורך בקבלת רשות מאת בית המשפט.

(ג) אין באמור בפרק זה כדי לגרוע מהזכות לתבוע פינוי מושכר בסדר דין מקוצר לפי הוראות פרק ט"ז.

דרך ההגשה

215ח. כתב תביעה לפינוי מושכר יוכתר במילים "תביעה לפינוי מושכר".

עריכת כתבי טענות

215ט. (א) בכתב תביעה לפינוי מושכר יפרט התובע את טיעוניו ויצרף לו תצהירי עדות ראשית של העדים, חוות דעת מומחה, אסמכתאות משפטיות, אם ישנן, ואת המסמכים

הנוגעים לעניין הנדון, המצויים או שהיו מצויים ברשותו או בשליטתו של התובע ושאותרו על ידו לאחר חקירה ודרישה.

(ב) בכתב ההגנה יפרט הנתבע את טיעונו ויצרף לו תצהירי עדות ראשית של העדים, חוות דעת מומחה, אסמכתאות משפטיות, אם ישנן, ואת המסמכים הנוגעים לעניין הנדון, המצויים או שהיו מצויים ברשותו או בשליטתו של הנתבע ושאותרו על ידו לאחר חקירה ודרישה.

215. (א) התובע ימציא לבית המשפט ולבעלי הדין את כתב התביעה והמסמכים שיש לצרף לכתב התביעה לפי תקנה 215ט(א).

(ב) הנתבע ימציא לבית המשפט ולבעלי הדין את כתב ההגנה והמסמכים שיש לצרף לכתב ההגנה לפי תקנה 215ט(ב), בתוך מועד שלא יאוחר משלושים ימים מהמועד שהומצא לו כתב התביעה.

215.א. בית המשפט יקבע מועד לדיון בתובענה שלא יהיה מאוחר משלושים ימים מהמועד האחרון להגשת כתב ההגנה האחרון בתיק.

תחולת הוראות פרק ט"ז ואחרות

215.ב. (א) הוראות תקנות 214יב עד 214טז יחולו בהתאמה על תובענה לפי פרק זה.
(ב) הוראות אחרות שבתקנות אלה יחולו על תובענה לפי פרק זה, ככל שאינן סותרות הוראות פרק זה ובשינויים המחויבים לפי העניין.

תביעה שכנגד והודעה לצד שלישי

215.ג. נתבע בתביעה לפינוי מושכר לא יהא רשאי להגיש תביעה שכנגד, או הודעה לצד שלישי.

פרק י"ז: צד שלישי

הודעה לצד שלישי בתובענות מסוימות

216. בתובענה שנפתחה במסירת כתב תביעה והוגש בה כתב הגנה, רשאי נתבע ליתן לכל אדם, לרבות אדם שהוא בעל דין בתובענה, הודעה לצד שלישי במקרים אלה:

- (1) כשהנתבע טוען נגד הצד השלישי שהוא זכאי להשתתפות או לשיפוי ממנו בשל כל סעד שייפסק נגדו בתובענה;
- (2) כשהנתבע טוען נגד הצד השלישי שהוא זכאי כלפיו לסעד הכרוך בנושא התובענה והוא בעיקרו כסעד שמבקש התובע;
- (3) כששאלה או פלוגתה בין הנתבע לצד השלישי הכרוכה בנושא התובענה היא בעיקרה כזו השנויה במחלוקת בין התובע לנתבע, ומן הראוי שתיפתר גם ביניהם לבין הצד השלישי.

הודעה לצד שלישי בתובענות אחרות

217. (א) בתובענה שלא כאמור בתקנה 216 רשאי בעל דין, תוך שלושים ימים מהיום שהומצא לו כתב התביעה, או תוך זמן ארוך יותר שקבע בית המשפט או הרשם, לבקש מבית המשפט או הרשם רשות ליתן הודעה לצד שלישי במקרים המנויים בתקנה האמורה, כאילו היה נתבע.

(ב) בית המשפט או הרשם רשאי להיעתר לבקשה, לאחר שנתן לשאר בעלי הדין לומר את דברם, או לדחותה, וכן הוא רשאי להורות על החלפת כתבי טענות או לתת כל הוראה אחרת או נוספת, ככל המתחייב ממהותו של העניין.

הודעה לצד שלישי כשהחייב סולק

218. בתובענה לפי תקנות 216 ו-217 רשאי בעל דין להמשיך בהודעה לצד שלישי שניתנה קודם לכן, וכן רשאי הוא — בתובענה לפי תקנה 217 — לבקש מבית המשפט רשות ליתן הודעה כאמור, גם כאשר התובע קיבל פסק דין לטובתו נגד חלק מן הנתבעים או כשהחייב

לגביו כבר סולק על ידם, אך טרם ניתן פסק דין לגבי שאר הנתבעים ולא הוכרעה שאלת ההשתתפות או השיפוי.

הודעה מאת צד שלישי

219. הוראות תקנות 216 ו-217, לפי הענין, יחולו גם על מי שהומצאה לו הודעה לצד שלישי מאת בעלי דין או מאת צד שלישי, כאילו היה נתבע; הוא הדין לגבי מי שהומצאה לו הודעת צד שלישי לפי תקנה זו.

תוכן ההודעה והמצאתה

220. (א) הודעה לצד שלישי תהא ערוכה לפי טופס 18, תפרש את מהות התובענה של בעל הדין נגד הצד השלישי ונימוקיה, ותומצא לצד השלישי; להודעה יצורפו העתקים מכתבי הטענות שהוגשו בתובענה אם לא הומצאו לו קודם לכן; עותק מההודעה יימסר לבית המשפט ויומצא לשאר בעלי הדין בתובענה.

(ב) ההודעה לצד השלישי תוגש בידי בעל הדין בתוך הזמן שנקבע להגשת כתב הגנתו, אם לא קבע בית המשפט או הרשם מועד אחר — במקרה האמור בתקנה 216, או תוך הזמן שקבע בית המשפט או הרשם בהחלטתו — במקרה האמור בתקנה 217.

הגנת צד שלישי

221. רצה צד שלישי לחלוק על התובענה שהוגשה נגד בעל הדין שנתן את ההודעה, או על תוכן ההודעה כלפיו, יגיש כתב הגנה תוך שלושים ימים מהיום שההודעה הומצאה לו, או תוך זמן ארוך יותר שקבע בית המשפט או הרשם; לא הגיש כתב הגנה, רואים אותו כאילו הודה בתקפו של פסק הדין נגד בעל הדין, בין שנתקבל בהסכמה ובין באופן אחר, ושל פסק הדין לזכות בעל הדין נגדו.

הוראות בדבר הדיון בתובענה ובהודעה

222. בית המשפט או הרשם, ביזמתו או לפי בקשת בעל דין, ימחק את ההודעה לצד שלישי, אם ראה שניתנה שלא באחד המקרים המנויים בתקנה 216, והוא רשאי להורות שנושא ההודעה יידון בשעת הדיון בתובענה או אם הוא סבור שהדיון בו עלול לסבך את הדיון בתובענה שלא לצורך — לאחר סיום הדיון בתובענה או לאחר מתן פסק דין בה, ולשם כך רשאי הוא לתת הוראות בדבר סדרי הדיון בתובענה ובהודעה, כפי שימצא לנכון.

פסק דין על תנאי בהודעה

223. (א) בית המשפט או הרשם, לפי הענין, רשאי לתת פסק דין נגד הצד השלישי בשעת הדיון בתובענה, לאחר סיומו או לאחר מתן פסק דין בתובענה; אולם בעל הדין שנתן את ההודעה רשאי לבקש שיידחה מתן פסק דין נגד הצד השלישי עד לאחר שיקיים את פסק הדין נגדו באותה תובענה.

(ב) בכל מקרה לא יוצא פסק דין לפועל נגד הצד השלישי אלא ברשות בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, ולאחר שבעל הדין שנתן את ההודעה קיים את פסק הדין נגדו באותה תובענה.

(ג) לא הגיש הצד השלישי כתב הגנה וניתן פסק דין נגדו שלא בפניו, יחולו הוראות תקנה 201.

פרק י"ח: טען-ביניים

בקשת סעד בדרך טען ביניים

224. אדם שהוא נתבע, או צפוי להיות נתבע, בידי אנשים אחדים (להלן — טוענים) שתביעותיהם מכחישות זו את זו, זכאי לבקש מבית המשפט סעד בדרך של טען-ביניים.

בית המשפט המוסמך

225. הבקשה תוגש לבית המשפט שלפניו נתבע המבקש, או לבית המשפט שלפניו הוא עלול להיתבע אם עדיין לא נתבע.

תצהיר

226. (א) המבקש יגיש לבית המשפט תצהיר כי —

(1) אין הוא תובע שום טובת הנאה בנושא התביעות השנוי במחלוקת מלבד כיסויי תשלומי חובה ששילם או הוצאות שהוציא;

(2) אין הוא בקונוניה עם אחד הטוענים;

(3) הוא מוכן להעביר את נושא הבקשה לבית המשפט או לטפל בו כפי שיורה בית המשפט.

(ב) היה המבקש נתבע, יוגש התצהיר תוך עשרה ימים מיום שהומצאה לו ההזמנה למשפט.

הוצאת הזמנה כשהמבקש הוא נתבע

227. הוגש תצהיר בידי מבקש נתבע, ינהג בית המשפט או הרשם כך:

(1) ידחה את הדיון בתובענה, אם יש צורך בכך;

(2) ימציא לטוען הזמנת טען-ביניים לפי טופס 19, ובה יוזמן להתייצב ביום שנקבע לדיון בתובענה; ההזמנה תומצא בצירוף העתק מכתב התביעה שבתובענה ומהתצהיר;

(3) ימציא לתובע הודעה לפי טופס 20, בצירוף העתק מן התצהיר, ואילו לנתבע ימציא הודעה לפי טופס 21.

הוצאת הזמנה כשהמבקש איננו נתבע

228. הוגש התצהיר בידי מבקש שאיננו נתבע, ינהג בית המשפט או הרשם כך:

(1) יקבע תאריך לטען-הביניים וימציא לטוענים הזמנות לפי טופס 22 בצירוף העתקים מן התצהיר;

(2) ימציא למבקש הודעה לפי טופס 23.

הבאת נושא הבקשה לבית המשפט

229. הרשם רשאי, בין לפני הוצאת ההזמנה לטען-הביניים ובין לאחר מכן, להורות למבקש להביא את נושא הבקשה לבית המשפט או לעשות בו בדרך שתיראה לרשם דרושה לקיום החלטת בית המשפט.

המצאת הזמנה

230. הזמנה לטען-ביניים תומצא לא פחות מחמישה עשר ימים לפני התאריך שנקבע לבירור.

הודעת הסתלקות או הודעת פרטים

231. (א) טוען יגיש לבית המשפט, תוך שבעה ימים מיום שהומצאה לו ההזמנה, אחת משתי אלה:

(1) הודעה במספר עתקים מספיק בשביל בית המשפט ולשם המצאה לכל בעלי הדיון, ובה יציין שאין הוא תובע דבר לגבי נושא הבקשה;

(2) הודעת פרטים במספר עתקים כאמור המפרטת את נימוקי תביעתו לגבי נושא הבקשה.

(ב) בית המשפט רשאי, אם נראה לו הדבר, לדון בענין אף אם לא הוגשה הודעת פרטים.

הדיון

232. בתאריך שנקבע לדיון ינהגו כך:

(1) היה המבקש נתבע, הרי אם —

(א) לא התייצב התובע, ידחה בית המשפט את התובענה, לרבות טען-הביניים, או יחליט החלטה אחרת שתיראה לו;

(ב) התייצב התובע ולא התייצב הטוען, ידון בית המשפט בתובענה שבין התובע ובין הנתבע ויפסוק בה, ורשאי הוא ליתן צו הגודר בעד תביעתו של הטוען;

(ג) התייצבו הן התובע והן הטוען, ידון בית המשפט בין אם התייצב הנתבע ובין אם לאו, ויתן פסק דין הקובע זכויותיהם ותביעותיהם של כל בעלי הדין;
(2) לא היה המבקש נתבע, הרי אם —

(א) לא התייצב אחד הטוענים, יפסוק בית המשפט בטענה שבין כל טוען שהתייצב ובין המבקש, ורשאי הוא ליתן צו הגודר בעד תביעתו של טוען נעדר;
(ב) התייצבו כל הטוענים, ידון בית המשפט בין אם התייצב המבקש ובין אם לאו, ויתן פסק דין הקובע זכויותיהם ותביעותיהם של כל בעלי הדין.

צו גודר

233. (א) צו הגודר בעד תביעתו של טוען שלא הגיש הודעת הסתלקות, יצהיר שהטוען וכל הבא מכוחו לא יוכלו לעולם לתבוע מהנתבע או מהמבקש ולא מכל הטוען מכוחם; אך אין הצו פוגע בזכויותיהם של אותו טוען ושל התובע ושל כל טוען אחר בינם לבין עצמם.

(ב) צו הגודר בעד תביעתו של טוען שהגיש הודעת הסתלקות, יצהיר שהטוען וכל הבא מכוחו ולא יוכלו לעולם לתבוע לא רק מן הנתבע או מהמבקש אלא גם מן התובע ומכל טוען אחר או מכל הבא מכוחם.

פרק י"ט: אבעיות

אבעיה בשאלה משפטית

234. מקום שנקבע בכל דין כי אדם חייב או רשאי להביא לחוות דעתו של בית המשפט שאלה משפטיות המתעוררת במשפט או בהליך, יש להרצותה בצורת אבעיה.

צורת אבעיה

235. אבעיה תהא ערוכה לפי טופס 24, תחולק לסעיפים מסומנים במספרים סידוריים, תכיל בצורה תמציתית את העובדות ותפרט את המסמכים שיהא צורך בהם, כדי לאפשר לבית המשפט להחליט בשאלות המתעוררות בה.

חתימה

236. כל אבעיה תיחתם בידי בעלי הדין או עורכי דינם או נציגיהם המורשים האחרים, ותוגש לבית המשפט בשלושה עתקים.

השמעת טענות

237. בשעת הדיון באבעיה רשאים בית המשפט ובעלי הדין להסתמך על תכנם של המסמכים שפורטו לפי תקנה 235, ובית המשפט רשאי להסיק מן העובדות והמסמכים כל מסקנה, עובדתית או משפטית, שאפשר היה להסיק מהם אילו הוכחו אגב דיון בתובענה.

כשבעל דין הוא פסול דין

238. אבעיה שפסול-דין הוא בעל דין בה לא תובא לדיון בלא רשות מאת בית המשפט; בקשת הרשות תוגש בכתב ותהא נתמכת בראיות מספיקות, המוכיחות את אמיתות האמור באבעיה בנוגע לענינו של הפסול-דין.

תאריך הדיון

239. ראה בית המשפט צורך לשמוע טענות יודיע לבעלי הדין על התאריך שנקבע לדיון.

פרק כ': בקשות בכתב

סימן א' — בקשה בכתב

בקשה תהא בכתב

240. כל בקשה תוגש בכתב אם אין הוראה מפורשת אחרת בתקנות אלה או בכל דין אחר.

הגשת בקשה בכתב והדיון בה

241. (א) בבקשה בכתב יפרט בעל הדין את טיעונו כולל אסמכתאות, ויצרף לה תצהיר לשם אימות העובדות המשמשות יסוד לבקשה; תצהיר שלא צורף לבקשה בעת הגשתה, לא יצורף לה אלא ברשות בית המשפט.

(ב) הוגשה בקשה בכתב, יומצא עותק מהבקשה לבעלי הדין הנוגעים בדבר, יחד עם הודעה ערוכה לפי טופס 25.

(ג) המשיב רשאי להשיב לבקשה תוך עשרים ימים מיום שהומצאה לו או בתוך מועד אחר שקבע בית המשפט או הרשם; בתשובתו יפרט את טיעונו כולל אסמכתאות, ויצרף לה תצהיר לשם אימות העובדות המשמשות יסוד לתשובה; תצהיר שלא צורף לתשובה בעת הגשתה, לא יצורף לה אלא ברשות בית המשפט.

(1ג) המבקש רשאי להשיב לתשובת המשיב בתוך עשרה ימים או בתוך מועד אחר שקבע בית המשפט או הרשם ויחולו על התשובה, בשינויים המחויבים, הוראות תקנת משנה (ג).

(ד) בית המשפט או הרשם רשאי להחליט על יסוד הבקשה והתשובות לפי תקנות משנה (ג) ו-(1ג) בלבד או, אם ראה צורך בכך, לאחר חקירת המצהירים על תצהיריהם.

(ה) נדחתה בקשה בכתב ובעל דין הגיש מחדש אותה בקשה או בקשה דומה, יציין בבקשה את פרטי הבקשה הקודמת.

דחיית בקשה כשלא ניתנה הודעה מספקת

242. ראה בית המשפט או הרשם, בשעה שהוא דן בבקשה בכתב, כי לא ניתנה הודעה מספקת או לא ניתנה הודעה לאדם שצריך היה לקבלה, רשאי הוא לדחות את הבקשה או לדחות את הדיון בה על מנת שתינתן הודעה כאמור לפי הוראות שייראו לו.

דחיית הדיון

243. בית המשפט או הרשם רשאי לדחות מזמן לזמן את הדיון בבקשה בכתב, מטעמים מיוחדים שיירשמו ולפי תנאים שייראו לו.

צו על פי צד אחד

244. (א) נוכח בית המשפט או הרשם, שהשהייה הכרוכה בדיון בדרך הרגילה עלולה לגרום נזק שאין לו תקנה או נזק חמור, רשאי הוא, בלי שניתנה הודעה למשיב, ליתן צו על פי צד אחד, עם הוראות בענין הוצאות ובענינים אחרים לרבות ערובה לשיפוי המשיב, ככל שייראה לו.

(ב) בעל דין שנפגע על ידי הצו רשאי לבקש ביטולו תוך שלושים ימים מיום שהומצאו לו עותק הבקשה והצו.

סדר הדיון

245. בדיון בבקשה בכתב תהא למבקש הזכות להתחיל, ובכפוף לכך יהא סדר הדיון כסדרי הדיון הנהגים בדיון בתובענה, ובשינויים המחוייבים לפי הענין; אולם אין לשמוע עדים שתצהיריהם לא צורפו לפי תקנה 241 אלא אם כן בית המשפט או הרשם הורה על כך מטעמים מיוחדים שיירשמו.

הסתמכות על ראיות שבהליך ביניים

246. (א) ראיה שהובאה בהליך ביניים רשאי בעל דין להסתמך עליה במהלך הבאת ראיותיו בכל הליך אחר שבתובענה.

(ב) בעל הדיון שכנגד רשאי להתנגד להבאת הראיה מטעם שבדין, ואם הובאה הראיה בדרך של עדות, בעל-פה או בתצהיר, רשאי הוא גם לדרוש חקירת העד, והכל בין אם עשה כן בשעת הבאת הראיה בהליך הביניים ובין אם לאו.

(ג) בית המשפט רשאי שלא להרשות חקירה נוספת של עד בנושא שכבר נחקר עליו, אם ראה בכך משום הארכת הדיון שלא לצורך.

סימן ב': המרצת פתיחה

הזכאים לבקש בהמרצת פתיחה

248. האנשים המנויים להלן זכאים לבקש מבית המשפט בהמרצת פתיחה החלטה באחת השאלות המנויות בתקנה 249:

- (1) מנהלי עזבונו של נפטר, כולם או מקצתם;
- (2) נאמנים על פי שטר קנין או מסמך, כולם או מקצתם;
- (3) אדם הטוען שהוא מעוניין בסעד המבוקש בחזקת נושה או יורש, או נהנה על פי תנאי שטר קנין או מסמך, או בחזקת תובע על פי העברה או בדרך אחרת מכוחו של נושה או של אדם אחר כאמור;
- (4) אפוטרופסים שנתמנו לפסולי-דין, ואם הפסול-דין הוא קטין — גם הוריו.

שאלות שניתן לבקש בהן בהמרצת פתיחה

249. ואלה השאלות שבהן ניתן לבקש בהמרצת פתיחה:

- (1) שאלה הנוגעת בזכות או בטובת הנאה של הטוען שהוא נושה, יורש או נהנה;
- (2) קביעת סוגם של נושים, של יורשים או של אנשים אחרים;
- (3) חיובם של מנהלי עזבון או נאמנים להגיש חשבונות מסויימים ואימות חשבונות אלה בשעת הצורך;
- (4) חיובם של מנהלי עזבון או נאמנים לשלם לקופת בית המשפט כספים שבידיהם;
- (5) מתן הוראות למנהלי עזבון או לנאמנים לעשות או להימנע מעשות מעשה מסויים בתפקידם כאחד מאלה;
- (6) הכרעה בכל שאלה הנובעת במישרין מתוך הנהלת העזבון או הנאמנות;
- (7) הכרעה בכל שאלה הנוגעת לעניני פסול-דין;
- (8) אישור מכירה, קניה, פשרה או עסקה אחרת.

המרצת פתיחה מטעם מוכר או קונה של מקרקעין

250. מוכר או קונה של מקרקעין זכאי בכל עת לבקש, בהמרצת פתיחה, החלטה בכל שאלה המתעוררת עקב דרישה או התנגדות או תביעת פיצויים, או בכל שאלה אחרת הנובעת מתוך חוזה המכר או הכרוכה בו ואינה נוגעת לקיומו או לתקפו של החוזה.

המרצת פתיחה מטעם שותף בשותפות

251. מקום שקיומה של שותפות, או הזכות לשותפות, או העובדה שהשותפות מתפרקת, אינם שנויים במחלוקת, זכאי כל שותף בה או יורשו לבקש בהמרצת פתיחה את פירוק השותפות, עריכת חשבונותיה וחיסולה.

המרצת פתיחה מטעם מעוניין

252. כל הטוען שהוא מעוניין על פי שטר קנין, צוואה או מסמך אחר, זכאי לבקש מבית המשפט, בהמרצת פתיחה, החלטה בשאלה של פירוש הנובעת מתוך המסמך והצהרה על זכויות המעוניינים.

תובענה לסעד הצהרתי

253. תובענה לסעד הצהרתי גרידא מותר להגיש בדרך המרצת פתיחה.

סייג

254. אין להביא בדרך המרצת פתיחה בקשה בדבר מינוי מנהל עזבון, נאמן או אפוטרופוס.

הגשת המרצת פתיחה

255. המרצת פתיחה תוגש כדרך שמגישים בקשה בכתב, ויחולו עליה הוראות תקנה 241(א);
הבקשה תוכתר במילים "המרצת פתיחה" ותמצא למשיב יחד עם הזמנה ערוכה לפי טופס 26.

הגשת תשובה

256. משיב בהמרצת פתיחה הרוצה להגיש תשובה להמרצת הפתיחה, יגישה לבית המשפט
וימסור עותק ממנה למבקש בתוך ארבעים וחמישה ימים ממועד המצאת המרצת הפתיחה או
עד ארבעה עשר ימים לפני מועד הדיון בה, לפי המוקדם, זולת אם הורה בית המשפט הוראה
אחרת; בתשובתו יפרט את טיעוניו כולל אסמכתאות, ויצרף לה תצהיר לשם אימות העובדות
המשמשות יסוד לתשובה; תצהיר שלא צורף לתשובה בעת הגשתה, לא יצורף לה אלא ברשות
בית המשפט.

החלטה בהעדר תשובה ובקשה לקיום דיון

256א. לא הגיש משיב תשובה כאמור בתקנה 256 ולא ביקש לקיים דיון עד תום המועד להגשת
תשובה, רשאי בית המשפט ליתן החלטה על יסוד המרצת הפתיחה בלבד אם שוכנע כי הדבר
מוצדק בנסיבות העניין.

ראיות

257. בית המשפט בדונו בהמרצת פתיחה רשאי להורות על הבאת ראיות נוספות בתמיכה
להמרצת פתיחה, ככל שיראה צורך בכך, לרבות השמעת עדים, ורשאי הוא להורות בדבר בירור
הפלוגתות המתעוררות בה ככל שייראה לו.

ביטול המרצה

258. בכל שלב של הדיון רשאי בית המשפט, אם נראה לו כי אין זה מן הראוי לטפל בבקשה
בדרך המרצת פתיחה, לבטל את המרצת הפתיחה ולהפנות את בעלי הדיון לתובענה בדרך
הרגילה או לדון בה כאילו היתה תובענה בדרך הרגילה, ולשם כך רשאי הוא להורות על הגשת
כתבי טענות.

חלק ג'1: תובענות בעניני משפחה

פרק כ'1: בית המשפט לענייני משפחה

פרשנות

258א. למונחים בפרק זה תהיה אותה משמעות שיש להם בחוק בית המשפט לענייני משפחה
(בפרק זה – החוק).

תחולת הוראות

258ב. (א) הוראות פרק זה יחולו על תובענות שנדונות בבית המשפט לענייני משפחה ועל
תובענות בעניני משפחה שעל פי החוק נדונות בבית משפט שלום שאינו בית משפט לענייני
משפחה (להלן שניהם כאחד – בית המשפט); וזאת על אף האמור בתקנות 260(ב), 268(ב)
ו-297(ב).

(ב) הגדרות והוראות אחרות שבתקנות אלה למעט פרק כ"ב יחולו על תובענות בענייני

משפחה ככל שאינן סותרות חלק זה, ובשינויים המחוייבים לפי הענין.
(ג) בית המשפט רשאי לסטות מהוראות שבפרקים אחרים שבתקנות אלה, ולנהוג בדרך הנראית לו הטובה ביותר לעשיית משפט צדק; ואולם הוראה זו לא תחול על תובענה לפי חוק הירושה, תשכ"ה-1965, שעילתה אינה סכסוך בתוך המשפחה.

מקום השיפוט

258ג. (א) תובענה בעניני משפחה שהצדדים לה הם בני-זוג או הורים וילדיהם תוגש לבית המשפט שבתחום שיפוטו מצוי מקום מגוריהם המשותף, ואם אין להם מקום מגורים משותף - מקום מגוריהם המשותף האחרון; ואולם היתה התובענה בענין מזונות של קטין, רשאי בית המשפט להורות על העברת הדיון בתיק העיקרי, כמשמעותו בתקנה 258ד, לבית משפט אחר.

(ב) תובענה אחרת בעניני משפחה, לרבות תובענה שלא נקבע לה מקום שיפוט כאמור בתקנת משנה (א), תוגש לבית המשפט שבתחום שיפוטו מצוי מקום מגורי התובע.

(ב1) היה מקום מגורים כאמור בתקנת משנה (א) או (ב) באזור כמשמעותו בתוספת לחוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשל"ח-1977, יראו כבית המשפט שבתחום שיפוטו מצוי מקום המגורים, את בית המשפט שתחום שיפוטו הוא הקרוב לאותו מקום מגורים.

(ג) תובענה שאין לה מקום שיפוט מתאים לפי פרק זה, תוגש לבית המשפט המוסמך בתל-אביב.

(ד) תובענה חדשה נוספת בעניני משפחה תוגש כאמור בסעיף 6(ד) לחוק; ראה בית המשפט כי בית משפט אחר דן בתובענה קודמת בענינם, בין שנסתיים בה הדיון ובין שהיא עדיין תלויה ועומדת, יעביר את התובענה לאותו בית משפט אשר ימשיך לדון בה מהשלב שאליו הגיע בית המשפט שהעבירה, אלא אם כן מצא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי לשם בירור התובענה עליו לדון בה כאילו לכתחילה הובאה לפניו.

(ה) על אף האמור בתקנות משנה (א) עד (ד) רשאי בית המשפט להורות על העברת הדיון בתיק העיקרי, כמשמעותו בתקנה 258ד לבית משפט אחר, אם כל הצדדים מתגוררים מחוץ לאזור השיפוט.

(ו) בכתב התביעה יפרט בעל הדין את העובדות המראות כי לבית המשפט יש סמכות מקומית לדון בתביעה.

(ז) הוראות פרק ב' לא יחולו על תובענות בעניני משפחה.

(ח) הוראות תקנה זו לא יחולו על תובענה בעניני אימוץ ילדים, ירושה, קביעת גיל או לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991.

פתיחת תיק

258ד. (א) תובענות שונות שהוגשו בין בני זוג או הורים וילדיהם יצורפו לתיק משפחה אחד שיכלול תיק עיקרי ותיקי משנה.

(ב) הוגשו מספר תובענות בין אותם בעלי דין, שאינם בני המשפחה הנזכרים בתקנת משנה (א), יצורפו אף התובענות הללו לתיק משפחה אחד כאמור.

(ג) בתובענה חדשה נוספת בין בעלי דין האמורים בתקנות משנה (א) או (ב), יראה לציין מביא ההליך את מספרו של התיק העיקרי בבית המשפט שבו נדונה תובענה קודמת.

(ד) תביעה ראשונה, למעט בעניני אימוץ, תקבל מספר של תיק עיקרי, וכל תביעה נוספת תקבל מספר של תיק משנה לתיק העיקרי; בקשות לסעד ביניים יצורפו לתיק העיקרי או לתיק המשנה שבמסגרתו הוגשו, לפי הענין.

(ה) לתיק עיקרי שהוגשה בו תובענה באחד מן העניינים המפורטים בתקנה 258ז, בפסקאות (1) עד (3), לרבות אישור הסכם בין בני זוג, באחד מן העניינים המפורטים בתקנה 258ז, בפסקה (1) או תובענה באחד מן העניינים המפורטים בפסקאות (2) ו-(3) לרבות אישור הסכם באחד מן העניינים המפורטים בהן, או בפסקה (9), תצורף הרצאת פרטים לפי טופס 26א; לא תקובל תובענה בבית המשפט אלא אם כן צורף לתיק העיקרי טופס כאמור שכל הפרטים הנדרשים בו מולאו כהלכה.

(ו) תביעה שכנגד או הודעת צד ג' תוגש בתיק משנה נפרד.

כתב תביעה

258ה. (א) תובענה, למעט בקשת ביניים, תיפתח במסירת כתב תביעה לבית המשפט; היתה התובענה בין בני זוג באחד מן העניינים המפורטים בפסקה (2) או (3) שבתקנה 258ז, בעניין ילדם הקטין, תוגש התובענה לפי טופס 1א26.

(ב) הוראות פרק ט"ז וסימן ב' בפרק כ' לא יחולו על תובענות בעניני משפחה.

(ג) קטין רשאי להגיש תביעה בעצמו כאמור בסעיף 3(ד) לחוק.

בקשת ביניים

258ו. (א) כל בקשת ביניים, למעט בקשה להזמנת עדים או לשינוי מועד דיון, תוגש בכתב ותאומת בתצהיר כאמור בתקנה 258ח, ויצוין בה סוג התובענה, כמפורט בתקנה 258ז, שבמסגרתו הוגשה.

(ב) משיב הרוצה להגיש תצהיר תשובה לבקשה בכתב יגישו לבית המשפט וימסור עותק ממנו למבקש, תוך חמישה עשר ימים מיום שהומצאה לו הבקשה; נקבע מועד מוקדם יותר לדיון בבקשה יוגש התצהיר, לכל המאוחר, יומיים לפני הדיון בבקשה אלא אם כן הורה בית המשפט על מועד אחר.

סעדים בשל תביעות שונות

258ז. תובענה בשל כל אחד מהעניינים המפורטים להלן, תוגש בתביעה נפרדת, יהיה מספר הסעדים באותו ענין אשר יהיה:

- (1) תובענה כספית או רכושית, לרבות סעד הצהרתי, פירוק שיתוף בנכס וסעד על פי חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973;
- (2) תובענה למזונות ולמדור;
- (3) תובענה בענין קטין שנושאה זכויות משמורת, חינוך, ביקור, הבטחת קשר בין קטין להורחו ויציאת קטין מהארץ;
- (4) תובענה אחרת לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962;
- (5) תובענה לאבהות או אמהות;
- (6) תובענה להחזרת קטין חטוף;
- (7) תובענה לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991;
- (8) תובענה בענין הכרזה על ילד כבר-אימוץ או למתן צו אימוץ;
- (9) תובענה בענין התרת נישואין;
- (9א) תובענה לפי סעיפים 2(7) ו-11 לחוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010;
- (10) תובענה בענין גיל הנישואין;
- (11) תובענה בענין קביעת גיל;
- (12) תובענה לשינוי שם;
- (12א) תובענה בענייני משפחה לפי חוק הבוררות, התשכ"ח-1968;
- (12ב) תובענה לפי סעיף 19ה(ב) לחוק מרשם אוכלוסין, התשכ"ה-1965;
- (12ג) תובענה לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד הילוד), התשנ"ו-1996;
- (13) תובענה לאכיפת פסק חוץ בעניני משפחה;
- (14) ערעור על החלטת רשם;
- (15) ערעור על החלטת ראש ההוצאה לפועל;
- (16) (נמחקה);
- (17) תובענה אחרת בעניני משפחה.

אימות כתב טענות בתצהיר

258ח. (א) לכתב תביעה, לכתב הגנה, לכתב תשובה לתביעה שכנגד, להודעה לצד שלישי ולכתב הגנה לה, יצורף תצהיר של בעל הדין שבו יאמת את העובדות שבכתב הטענות אשר ידועות לו מידיעתו האישית; תקנה 521 לא תחול על תצהיר זה.

- (ב) היה בעל דין פסול דין, יתן את התצהיר אפטרופסו או ידידו הקרוב.
- (ג) ראה בית המשפט שנבצר מבעל דין לתת תצהיר או להיחקר על תצהירו, רשאי הוא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להרשות לאדם אחר לתת תצהיר במקומו, ובלבד שאותו אדם יודע מתוך ידיעתו-שלו את הפרטים הנוגעים לתובענה.
- (ד) תצהיר שהוגש כאמור בתקנת משנה (א), תחול עליו הוראת תקנה 169(ב).

גילוי מסמכים מוקדם

- 258ט. (א) לכתב טענות יצרף בעל דין רשימת מסמכים שעליה נסמך כתב הטענות, בין שהם ברשותו ובין שאינם ברשותו.
- (ב) מסמך כאמור בתקנת משנה (א) המצוי ברשותו של מגיש כתב הטענות, יצורף העתק או תצלום שלו לכתב הטענות, ואם אין הוא מצוי ברשותו, יציין בתצהיר המאמת את כתב הטענות בידי מי, למיטב ידיעתו, הוא מצוי.
- (ג) לא יצרף בעל דין מסמך כאמור בתקנת משנה (ב), תחול תקנה 114א.
- (ד) הוראות פרק ט' בענין גילוי מסמכים לא יחולו על תובענות בעניני משפחה.

כתבי טענות נוספים

- 258י. לאחר הגשת כתב הגנה לא יוגש כתב טענות נוסף אלא ברשות בית המשפט.

התייצבות בעלי הדין

- 258יא. בתובענה יתייצבו בעלי הדין בקדם-המשפט, למעט בעל דין שהוא פסול דין זולת אם בית המשפט קבע אחרת; דין אי-התייצבות של בעל דין כדין אי-התייצבות על פי תקנה 157.

חוות דעת של מומחה בעניני משפחה

- 258יב. (א) בית המשפט רשאי, אף שלא בהסכמת בעלי הדין, למנות מומחה מטעמו, שיגיש לו חוות דעת בכתב בכל ענין הנוגע לעניני המשפחה; המומחה ייבחר מתוך רשימת המומחים, כמשמעותה בסעיף 4 לצו בית המשפט לעניני משפחה (הקמת יחידות סיוע, דרכי פעולתן וסדרי עבודתן), התשנ"ו-1996 (להלן – צו ההקמה); בבחירת המומחה ייוועץ בית המשפט עם בעלי הדין; לא הגיעו בעלי הדין לידי הסכמה בדבר מינוי מומחה מסוים, יבחר בית המשפט את המומחה.

- (ב) הורה בית המשפט על מינוי מומחה מטעמו, רשאי בעל דין להביא בפניו מסמכים הנוגעים לענין, תוך שבעה ימים מיום מינויו.

- (ג) המומחה יגיש לבית המשפט, בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום מינויו, את חוות דעתו, לפי הטופס שבתוספת הראשונה לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, ובו יציין את פרטי של המומחה שעמו הוא התייעץ, כאמור בסעיף 4(ה) לצו ההקמה.

- (ד) בעל דין רשאי להגיש למומחה שאלות הבהרה בכתב על חוות דעתו בתוך שבעה ימים מיום שקיבל את חוות הדעת, והמומחה ישיב על השאלות בכתב בתוך שבעה ימים מיום שקיבל את השאלות.

- (ה) מומחה שמינה בית המשפט לא יוזמן להיחקר על חוות דעתו אלא ברשות בית המשפט, ובלבד שהוגשה בקשה מנומקת לחוקרו בתוך שבעה ימים מיום קבלת התשובות לשאלות הבהרה.

- (ו) בית המשפט יקבע מי מבעלי הדין יישא בתשלום שכרו של המומחה שנבחר, כאמור בתקנת משנה (א), ורשאי הוא לקבוע כי אחדים מבעלי הדין או כולם יישאו בתשלום שכרו.

- (ז) בעל דין לא יגיש חוות דעת של מומחה מטעמו אלא לאחר שבית המשפט בחן אם ליתן צו על פי סעיף 8(ג) לחוק.

- (ח) תקנה זו תחול גם על בית משפט הדין בערעור על החלטה של בית משפט לעניני משפחה או על החלטה בערעור או הדין בבקשת ערעור על החלטה בערעור.

שכר טרחה של מומחה

- 258יב. (א) שכרו לשעה של מומחה שמינה בית המשפט יהיה השכר המצוין ברישמת המומחים לצד שמו.

(ב) השכר שיפסוק בית המשפט למומחה לא יעלה על שכרו לשעה, כאמור בתקנת משנה (א) כפול במספר השעות המרבי שנקבע בצו ההקמה, ולענין פסיכיאטר ורופא אחר – השכר הכולל בעד חוות דעת המצוין ברשימת המומחים לצד שמו.

(ג) בית המשפט רשאי, בנסיבות מיוחדות ועל פי בקשה בכתב ומראש של המומחה, לקבוע לו שכר העולה על האמור בתקנות משנה (א) ו-(ב), ובלבד שלא יעלה על 150% של השכר האמור בתקנת משנה (ב), אלא בהסכמת הצדדים.

(ד) שכר בעד חוות דעת מיוחדת של מומחה, שאיננה מצוינת בצו ההקמה, ייקבע בידי בית המשפט בהסכמת המומחה מראש.

הזמנת עד מטעם בית המשפט

258.ג. (א) בית המשפט רשאי להזמין עד מטעמו אם הוא סבור שעדותו דרושה לצורך בירור המשפט.

(ב) בית המשפט רשאי לחייב את בעלי הדין או מי מהם לשאת בתשלום הוצאותיו של עד שהוזמן כאמור בתקנת משנה (א).

קבלת עדות

258.ד. (א) בית המשפט רשאי לקבל כראיה כל עדות שהובאה בפניו, אף אם אינה קבילה בבית משפט אחר.

(ב) בית המשפט יקבע את ממצאיו לפי הראיות המסתברות יותר.

(ג) הוראות תקנה זו לא יחולו על תובענה לפי חוק הירושה, התשכ"ה-1965, שעילתה אינה סכסוך בתוך המשפחה.

מינוי כונס נכסים

258.ט. (א) מונה כונס נכסים בתביעה בעניני משפחה, לא תחול עליו תקנה 390.

(ב) כונס הנכסים ירשום הערת אזהרה בדבר מינויו על כל נכס שלגביו מתנהל פנקס על פי דין.

שכרו של כונס נכסים

258.טז. בית המשפט יקבע את שכרו של כונס נכסים; השכר שיקבע לא יעלה על 4 אחוזים מתקבולי מימוש בדרך של מכירה, ולגבי ניהול נכס אחר, שאינו כרוך במכירה, לא יעלה על 2 אחוזים מתקבולי הכנסה.

צו עיקול בתביעת מזונות

258.יז. (א) צו עיקול בתביעת מזונות לא יעלה על סכום מזונות הנתבע לתקופה של שנתיים, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ב) ניתן צו עיקול בתביעת מזונות וזכה התובע בתביעתו, יפקע הצו בתום חמש שנים מיום מתן פסק הדין.

(ג) צו עיקול שאושר בפסק דין למזונות לפני שבית משפט לעניני משפחה הוסמך לדון בתביעה באותו מקום, יפקע כאמור בתקנת משנה (ב) או תוך ששה חודשים מיום שהוסמך כאמור בית משפט באותו מקום, לפי המאוחר.

צו עיכוב יציאה מהארץ

258.יח. (א) עם מתן החלטה על צו עיכוב יציאה מן הארץ יקבע בית המשפט, בצו, את תאריך פקיעתו.

(ב) ניתן צו עיכוב יציאה מן הארץ נגד קטין, יעמוד הצו בתוקפו עד מלאת לקטין שמונה עשרה שנים, זולת אם הורה בית המשפט אחרת.

הפניה ליחידת סיוע

258.יט. (א) בית המשפט רשאי, מיוזמתו או על פי בקשה ליישוב סכסוך כאמור בתקנה 258כ, להפנות את בעלי הדין ליחידת הסיוע, כדי שתתן להם, בעצמה או באמצעות אחרים, שירותי

אבחון, ייעוץ או טיפול בעניני משפחה (להלן – ייעוץ).

(ב) (נמחקה).

(ג) הפנה בית המשפט את בעלי הדין ליחידת הסיוע, יעכב את ההליכים לתקופה של שלושים ימים.

חיסיון ביחידות הסיוע

1258ט. (א) בית המשפט יסביר לבעלי הדין כי דברים שיימסרו ליחידת הסיוע יראו אותם כדברים שנאמרו בבית משפט שדן בדלתיים סגורות ויחולו עליהם כללי חיסיון עדויות וכללי ראיות חסויות, וכי הדיון ביחידת הסיוע או הפסקתו לא ישפיעו על הדיון בבית המשפט.

(ב) הפנה בית המשפט ליחידת הסיוע לשם מתן חוות דעת על בעלי הדין או מי מהם, יסביר להם כי לא יחול חיסיון כלפי בית המשפט, על דברים שיימסרו ליחידת הסיוע, לצורך מתן חוות הדעת.

בקשה ליישוב סכסוך

258כ. (א) בן זוג רשאי להגיש לבית המשפט בקשה ליישוב סכסוך עם בן זוגו ולהפניה ליחידת הסיוע (להלן – בקשה ליישוב סכסוך).

(ב) בקשה ליישוב סכסוך תוגש לפי טופס 26ב, ויצורף לה טופס 26א מאומת בתצהיר. (1) הוגשה בקשה ליישוב סכסוך, רשאי בית המשפט להפנות את בני הזוג ליחידת הסיוע כאמור בתקנה 258ז או להפנותם, בהסכמתם, לייעוץ או לפישור.

(ג) הגשת בקשה ליישוב סכסוך תיחשב כהגשת תובענה נגד בן הזוג האחר בכל הענינים המפורטים בתקנה 258ז(1) עד (3), ובלבד שהענין נובע מהקשר שביניהם כבני זוג.

(ד) בן זוג שהגיש בקשה ליישוב סכסוך לא יגיש נגד בן זוגו בקשה נוספת ליישוב סכסוך בתוך שנה מיום הגשת הבקשה הקודמת.

התנגדות להפניה

258כא. (א) סירב בן הזוג האחר להופיע בפני יחידת הסיוע ונמסרה על כך הודעה בכתב לפי סעיף 5(ג) לחוק או פנה תקופת עיכוב ההליכים, לפי תקנה 258ז(ג), יורה בית המשפט על חידוש ההליכים בפניו; היתה ההפניה ליחידת הסיוע על פי בקשה ליישוב סכסוך, יורה בית המשפט לבן הזוג שהגיש את הבקשה להגיש כתב תביעה כאמור בתקנה 258ז, בתוך שלושים ימים.

(ב) הוגש לבית המשפט כתב תביעה כאמור יראו אותו כאילו הוגש במועד הגשת הבקשה ליישוב הסכסוך; לא הוגש כתב תביעה – תימחק הבקשה.

בקשה ליישוב סכסוך בין הורי הורה לבין הורה

258כא1. (א) הורה הורה של קטין רשאי להגיש בקשה ליישוב סכסוך בינו לבין הורה של קטין, בענין קביעת דרכי קשר בינו לבין הקטין להבטחת טובתו של הקטין, לפי סעיף 68 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ה-1965; הבקשה תוגש לפי טופס 26ג ותחול עליה תקנה 258 (ב1) ו-(ד), בשינויים המחויבים.

(ב) הודיעה יחידת הסיוע שאליה הופנתה בקשה לפי תקנת משנה (א), לבית המשפט כי הצדדים לא הגיעו ליישוב הסכסוך בהסכמה, רשאי מגיש הבקשה להגיש תובענה בענין.

העברת ענין לייעוץ או לפישור

258כב. הסכימו בעלי הדין, על פי הצעת יחידת הסיוע, לפנות לייעוץ או לפישור כמשמעותו בסעיף 79ג לחוק בתי המשפט, תודיע על כך יחידת הסיוע לבית המשפט, והוא יורה על עיכוב ההליכים שבפניו לתקופה שיקבע.

הפסקת הייעוץ או הפישור

258כ. הפסיק בעל דין את הייעוץ או הפישור כאמור בתקנה 258כ(ב1) או 258כב, ונמסרה על כך הודעה בכתב לבית המשפט או לרשם, יחולו הוראות תקנה 258כא בשינויים המחויבים.

הסדר הסכסוך

258כד. (א) הגיעו בעלי הדין להסכם בדבר הסדר הסכסוך, רשאי בית המשפט לאשר את ההסכם ולתת לו תוקף של פסק דין.

(ב) הגיעו בעלי הדין להסדר הסכסוך בפישור, ונקבעו בהסכם תניות בענינו של קטין או פסול דין, יודיע המפשר ליחידת הסיוע אם תניות אלה אינן מנוגדות לטובת הקטין או פסול הדין.

בקשה לסעד זמני בעת עיכוב ההליכים

258כה. בן זוג שהגיש בקשה ליישוב סכסוך לא יגיש בקשה לסעד זמני נגד בן זוגו בקשר לעניינים המפורטים בתקנה 258כ עד תום התקופה שההליכים מעוכבים, למעט צו מניעה לשמירת המצב הקיים או צו עיכוב יציאה מן הארץ.

אישור הסכמם בענייני משפחה

258כו. הוגשה תובענה לאישור הסכמם או לשינוי הסכמם בענייני משפחה לפי סעיף 3(ג) לחוק, יסביר בית המשפט לבעלי הדין, לפני אישור ההסכם, את משמעות הוראות ההסכם, ויברר שהם ערכו אותם בהסכמה חופשית, ואולם ראה בית המשפט כי נבצר מבעל דין להתייצב לפניו, רשאי הוא לערוך את הבירור האמור באמצעות בא כוחו או בדרך אחרת, זולת לגבי בירור לפי סעיף 2(ב) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973, שעריכתו באמצעות בא כוח או בדרך אחרת תיעשה מטעמים מיוחדים שיירשמו.

פשרה בבית המשפט

258כז. (א) בית המשפט רשאי, במסגרת קדם המשפט, לקיים ישיבה להצעת הסדר פשרה, לפי סעיף 79א(ב) לחוק בתי המשפט.

(ב) ישיבה כאמור בתקנת משנה (א) יכול שתתקיים אף לפני קדם המשפט, במסגרת דיון בבקשה ליישוב סכסוך או בבקשת ביניים.

המועד להגשת ערעור

258כח. ערעור כאמור בתקנה 258ז(14) ו-15(1) יוגש לבית המשפט תוך חמישה עשר ימים מיום שההחלטה נושא הערעור הומצאה למערער.

ערעור שכנגד

258כט. הוראות סימן ה' בפרק ל' לא יחולו על ערעורים בבית המשפט לענייני משפחה.

מצורפי כתב הערעור

258ל. לכתב הערעור יצורפו עיקרי טיעון ותיק מוצגים.

הגשת עיקרי טיעון ומוצגים על ידי המשיב

258לא. המשיב בערעור יגיש את עיקרי טיעונו ותיק מוצגים תוך חמישה עשר ימים מיום קבלת כתב הערעור.

ערובה לערעור

258לגב. (א) לא יישלח כתב ערעור למשיב אלא לאחר שהמערער הפקיד במזכירות בית המשפט ערובה, להנחת דעתו של בית המשפט ובמועד שקבע להפקדה, לשם הבטחת הוצאות המשיב, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת.

(ב) לא הפקיד המערער ערובה במועד שנקבע, יירשם הערעור לדחיה לפני בית המשפט; הודעה על כך תומצא לבעלי הדין.

הדין בערעור

258לג. בעת הדין בערעור רשאי כל צד להשלים את טיעונו בעל פה.

פרק כ'2: השתתפות ילדים

הגדרות ופרשנות

258לג1. (א) בפרק זה, "עובד יחידת הסיוע" – עובד סוציאלי או פסיכולוג מיחידת הסיוע שליד בית המשפט לענייני משפחה, אשר עבר הכשרה לשמיעת ילדים בבית המשפט.

(ב) הוראות תקנה 258א יחולו גם על פרק זה.

זכות הילד להישמע

258לג2. בית משפט הדין בתובענה כאמור בתקנה 258א(3), (6), (10) או (12) הנוגעת לילד, ייתן לילד הזדמנות להביע את רגשותיו, דעותיו ורצונותיו בעניין הנדון לפניו (להלן – שמיעת הילד) וייתן להם משקל ראוי בהחלטתו, בהתאם לגילו ולמידת בגרותו של הילד, אלא אם כן החליט בית המשפט, מנימוקים מיוחדים שיירשמו, שהילד לא יישמע, לאחר ששוכנע כי מימוש זכותו של הילד להישמע יגרום לילד פגיעה העולה על הפגיעה שתיגרם לו משלילתה.

החלטה על שמיעת הילד

258לג3. (א) בית המשפט יורה בקדם המשפט על שמיעת הילד ויפנה את הוריו ליחידת הסיוע בטופס 26 שבתוספת הראשונה, אלא אם כן החליט כאמור בתקנה 258לג2 כי הילד לא יישמע; לטופס יצורפו דברי הסבר המיועדים לילד ולהוריו על הליך שמיעת הילד ומטרתו.

(ב) בלי לגרוע מהוראת תקנת משנה (א), רשאי בית המשפט להחליט על שמיעת הילד בכל שלב של הדין.

258לג4. (א) הילד ישמיע את דבריו לפני השופט הדין בעניין או עובד יחידת הסיוע בהתאם להוראות תקנות אלה.

(ב) בית המשפט ישמע ילד שגילו שש שנים לפחות, וכן ילד שטרם מלאו לו שש שנים אם ראה בית המשפט לנכון לעשות כן, במקרה שבו אחיו הגדולים של הילד הוזמנו להשמיע את דברם או מטעם אחר.

(ג) ילד יישמע בלא נוכחות הוריו או באי כוחם.

(ד) ילד יישמע ככל הניתן בנפרד מאחיו, ורשאי בית המשפט או עובד יחידת הסיוע, לפי העניין, להחליט על שמיעת כמה אחים יחדיו.

פגישת הילד ביחידת הסיוע

258לג5. בפגישה עם עובד יחידת הסיוע יסביר העובד לילד, באופן המותאם לגילו ולמידת בגרותו, על זכותו להישמע לפני השופט הדין בתיק או לפני עובד יחידת הסיוע לפי בחירתו של הילד, על מטרת השמיעה, אופן התנהלותה ועל כללי החיסיון והגילוי שיחולו על הפגישה ועל השמיעה, לרבות לפי תקנה 258לג9; כן יסביר העובד לילד כי הוא רשאי לוותר על זכותו להישמע או לבחור להעביר את דבריו לשופט בכתב או באופן אחר באמצעות עובד יחידת הסיוע.

שמיעת הילד על ידי שופט

258לג6. בחר הילד להשמיע את דבריו לפני שופט, רשאי השופט להחליט לשמוע את הילד בנוכחות עובד יחידת הסיוע או עובד אחר של בית המשפט; בית המשפט יערוך תרשומת של

עיקרי דבריו של הילד.

שמיעת הילד על ידי עובד יחידת הסיוע

258לג7. בחר הילד להשמיע את דבריו לפני עובד יחידת הסיוע, יעביר העובד לבית המשפט תרשומת של הדברים שהילד ביקש למסור לבית המשפט, בצירוף התרשמותו המקצועית של העובד לגבי התנהגותו ומצבו של הילד בעת השמעת הדברים.

חיסיון דברי הילד

258לג8. התרשומת של בית המשפט או של עובד יחידת הסיוע וכן דברים שהילד מסר יישמרו בכספת בית המשפט ויהיו חסויים בפני כל אדם, למעט בית המשפט שלערעור; בית המשפט ששמע את הילד לא יפרט בהחלטתו את דברי הילד, אלא אם כן הסכים הילד לגילוי הדברים, כולם או חלקם, ובית המשפט מצא כי יהיה בגילוי כדי לקדם את טובת הילד.

מתן ההחלטה בנוגע לילד

258לג9. השופט ימסור את עיקרי ההחלטה הנוגעים לילד ליחידת הסיוע והיא תמסור אותם לילד, באופן המותאם לגילו ולמידת בגרותו, לרבות על ידי זימון הילד והוריו ליחידת הסיוע.

בחינת טובת הילד ושמיעתו באישור הסכם

258לג10. (א) הוגשה לבית המשפט תובענה לאישור הסכם בעניינים האמורים בתקנה 258ז(3) ו-6), תשלח מזכירות בית המשפט להורי הילד דברי הסבר על חשיבות שמיעת הילד בעניינים שבהסכם הנוגעים אליו, לפני הבאת ההסכם לאישורו של בית המשפט; היו ההורים מיוצגים על ידי עורך דין, יישלחו דברי ההסבר לעורך הדין וזה יעבירם להורי הילד.

(ב) במעמד אישור ההסכם, יברר בית המשפט אם נשמע הילד, ואם ראה בית המשפט כי יש צורך בשמיעת הילד, רשאי בית המשפט להפנות את הורי הילד ליחידת הסיוע כדי שתיתן להורים מידע והדרכה לגבי שמיעת הילד והדרכים לממשה, לרבות על ידי הזמנת הילד ליחידת הסיוע.

שמיעת הילד בבקשה ליישוב סכסוך או בהפניה ליחידת סיוע

258לג11. הגיש בן זוג בקשה ליישוב סכסוך לפי תקנה 258כ או הפנה בית המשפט את בעלי הדין ליחידת הסיוע מיוזמתו לפי תקנה 258יט, רשאית יחידת הסיוע בהסכמת שני הוריו של הילד להזמין אותו להישמע לפניה; על דברי הילד יחולו הוראות החיסיון החלות על דברים הנאמרים ביחידת הסיוע, בכפוף לאמור בתקנה 258יט1(ב) ובסעיף 3א לצו בית המשפט לענייני משפחה (הקמת יחידות סיוע, דרכי פעולתן וסדרי עבודתן), התשנ"ו-1996.

שמיעת ילדים בהליכים אחרים

258לג12. אין באמור בתקנות אלה כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לשמוע ילדים בכל הליך אחר המתנהל לפניהם, לפי כל דין.

פרק כ"א: מזונות

הגדרה

259. בפרק זה, "תביעה למזונות" - תביעה לפי חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959, לרבות תביעה לפי סעיפים 2(א) או 3(א) שבו.

חלותן של התקנות

260. (א) תביעה למזונות תוגש, והדין בה יתנהל, לפי הוראות פרק זה.
(ב) ההוראות האחרות שבתקנות אלה יחולו בתביעה למזונות במידה שאינן סותרות הוראות פרק זה ובשינויים המחוייבים לפי הענין.

כתב התביעה

261. (א) לכתב התביעה תצורף הרצאת פרטים לפי טופס 27, ככל שהדבר מתאים לענין (להלן בפרק זה - הרצאת פרטים).

(ב) הגיש הורה תביעה למזונות קטין, יצרף ההורה להוצאת הפרטים פירוט של הכנסותיו בשנים עשר החודשים שקדמו להגשת התביעה.

(ג) היתה תביעה למזונות בעד מספר תובעים, יפורטו בכתב התביעה צרכיו של כל תובע בנפרד.

הזמנה וכתב הגנה

262. (א) הוגש כתב תביעה, תומצא לנתבע הזמנה ערוכה לפי טופס 28 או טופס 29, לפי הענין, ובה יוזמן להגיש כתב הגנה לתביעה תוך חמישה עשר ימים לאחר המצאת ההזמנה, או תוך זמן ארוך יותר שקבע בית המשפט או הרשם.

(ב) לכתב ההגנה תצורף הרצאת פרטים.

אישור כתב טענות בתצהיר

263. (א) כתב טענות, על צירופיו, יאומת ביד בעל הדין עצמו בתצהיר; התצהיר יצורף לכתב הטענות או יירשם בסופו ותקנה 521 לא תחול.

(ב) היה בעל הדין פסול-דין, יתן את התצהיר אפוטרופסו או ידידו הקרוב, לפי הענין.

(ג) ראה בית המשפט שנבצר מבעל דין לתת תצהיר באופן אישי או להיחקר על תצהירו, רשאי הוא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להרשות לאדם אחר לתת תצהיר במקומו, ובלבד שאותו אדם יודע ידיעה אישית את הפרטים העיקריים הנוגעים לתביעה.

הרצאת הפרטים

264. (א) בעל דין שלא מסר פרט בהרצאת הפרטים והפרט הוא בתחום ידיעתו האישית, יראוהו כמי שמודה בפרט שמסר בעל הדין שכנגד בענין הנדון, ולענין זה לא די בהכחשה סתמית.

(ב) בעל דין שלא צירף להרצאת הפרטים מסמך שהיה עליו לצרפו, יראוהו כמי שלא מסר פרטים הנוגעים לתוכן המסמך, ולא יורשה להביא ראיות לפרטים אלה אלא אם כן בית המשפט התיר לו, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לצרף את המסמך לאחר הגשת כתבי טענותיו.

(ג) פרטים שאינם בתחום ידיעתו האישית של בעל דין, יצהיר עליהם שהם נכונים לפי מיטב אמונתו, בציון היסוד לאמונתו, ואם אין בידו לעשות כן – יציין את הסיבה לכך.

(ד) על אף האמור בתקנה זו, רשאי בית המשפט, אם ראה שבעל דין אינו מקיים הוראה מהוראות פרק זה, למחוק את כתב הטענות שלו או לצוות עליו לקיים את ההוראה בתוך זמן שקבע.

פסיקת מזונות

265. (א) בעל דין שהגיש תביעה למזונות ומבקש שיפסקו לו מזונות זמניים יגיש בקשה לפסיקת מזונות זמניים (להלן – הבקשה); בבקשה יפרט המבקש את טיעוניו, ויצרף תצהיר שבו יאמת את העובדות שביסוד הבקשה וכן אסמכתאות.

(ב) בקשה למזונות זמניים תוגש כבקשה לסעד ביניים כאמור בתקנה 258ד(ד).

(ג) המשיב יגיש את תשובתו לבקשה בצירוף הרצאת פרטים (להלן – התשובה) בתוך עשרה ימים מיום שהבקשה הומצאה לו אלא אם כן הגיש עד למועד האמור בקשה ליישוב סכסוך לעניין המזונות הזמניים; בתשובה יפרט המשיב את טיעוניו ויצרף תצהיר שבו יאמת את העובדות שביסוד הבקשה וכן אסמכתאות.

(ד) הגיש המשיב בקשה ליישוב סכסוך כאמור בתקנת משנה (ג), תזמין יחידת הסיוע את בעלי הדין לפגישה שתתקיים בתוך עשרה ימים, על הפגישה יחולו תקנות 258כב ו-258כד; סירב המבקש להופיע לפני יחידת הסיוע ונמסרה על כך הודעה בכתב לפי סעיף 5(ג) לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995 (להלן – ההודעה), או שהמשיב לא התייצב לפגישה ביחידת הסיוע, יגיש המשיב את תשובתו כאמור בתקנת משנה (ג) בתוך עשרה ימים מיום שהומצאה לו ההודעה או מהמועד שנקבע לפגישה ביחידת הסיוע.

(ה) לא הגיעו בעלי הדין להסכמה בפגישה ביחידת הסיוע בעניין הבקשה או להסדר בגישור לפי תקנה 258כד תודיע על כך יחידת הסיוע לבית המשפט; המשיב יגיש את תשובתו כאמור בתקנת משנה (ג) בתוך עשרה ימים מיום הפגישה ביחידת הסיוע או מיום שהומצאה לבית המשפט הודעה על הפסקת הגישור לפי תקנה 8(א) או 8(ג) לתקנות בתי המשפט (גישור), התשי"ג-1993.

(ו) לא הגיש המשיב תשובה במועד כאמור בתקנות משנה (ג) עד (ה), רשאי בית המשפט לפסוק מזונות זמניים על יסוד הבקשה ובלבד שנוכח בית המשפט שהיתה המצאה כדון של הבקשה למשיב.

דיון בבקשה לפסיקת מזונות זמניים

266. (א) בית המשפט רשאי לפסוק מזונות זמניים על יסוד הבקשה והתשובה בלבד, או, אם ראה צורך בכך, לאחר חקירת המצהירים על תצהיריהם.

(ב) ראה בית המשפט צורך לקיים דיון בבקשה כאמור בתקנת משנה (א), יקבע מועד לדיון שיהיה לא יאוחר מ-30 ימים מיום קבלת תשובת המשיב לבקשה.

(ג) החלטת בית המשפט בבקשה תינתן מוקדם ככל האפשר.

פרק כ"ב: אימוץ ילדים

סימן א': הוראות כלליות

הגדרות

267. בפרק זה —

"חוק האימוץ" — חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981;

"ילד", "מאומץ" — מאומץ או מועמד להיות מאומץ, לפי הענין;

"מאמץ" — מאמץ או מועמד להיות מאמץ, לפי הענין;

"עמותה מוכרת" — כמשמעותה בסעיף 28 לחוק האימוץ;

"פקיד סעד" — מי ששר העבודה והרווחה הסמיכו להיות פקיד סעד ראשי או פקיד סעד לענין חוק האימוץ;

"רשות מוסמכת של מדינת חוץ" — כהגדרתה בסעיף 28א לחוק האימוץ;

"רשות מרכזית" — כמשמעותה בסעיף 28ב לחוק האימוץ.

חלותן של התקנות

268. (א) בקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ ובקשה למתן צו אימוץ יוגשו, והדיון בהן יתנהל, לפי הוראות פרק זה.

(ב) ההוראות האחרות שבתקנות אלה יחולו בעניני אימוץ במידה שאינן סותרות הוראות פרק זה ובשינויים המחוייבים לפי הענין.

תיקים

269. (א) כתבי בי-דין ומסמכים לענין הסכמת הורה לאימוץ או הכרזת ילד כבר-אימוץ יתויקו בתיק אחד, ולענין הבקשה למתן צו אימוץ — בתיק שני; שני התיקים יהיו נפרדים וכל אחד מהם ישא מספר רישום נפרד, כאשר היחס ביניהם יסומן בפנקס האימוצים בידי הרשם האמור בסעיף 29 לחוק האימוץ; לא יענין צד באחד התיקים האמורים אלא אם כן קיבל רשות על כך מבית המשפט.

(ב) בית המשפט רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להורות שהדיון בשני התיקים יאוחד.

חקירה ותסקיר

270. (א) בית המשפט רשאי להורות לפקיד סעד לערוך חקירה בכל נושא הנוגע לאימוץ לילדים שייראה לבית המשפט ולהגיש לו תסקיר בדבר ממצאי החקירה.

(ב) לא יתן בית משפט צו לפי חוק האימוץ או החלטה בערעור על צו כאמור, אלא לאחר שקיבל תסקיר בכתב מאת פקיד סעד.

שמיעת המאומץ

271. החליט בית המשפט לשמוע את המאומץ, רשאי הוא שלא להרשות נוכחותו של בעל דין בעת השמיעה.

תקופת פגרה תובא במנין

271א. בהליכים המתנהלים לפי פרק זה, תובא גם תקופת פגרה של בית המשפט במנין הימים שנקבעו בתקנות אלה, או שנקבעו בידי בית המשפט או הרשם, אלא אם כן הורה בית המשפט או הרשם, לפי הענין, הוראה אחרת.

מינוי מומחה

271ב. (א) מינוי מומחה לפי תקנה 258ב(א) ייעשה בתוך חמישה עשר ימים מיום מתן ההחלטה על מינוי המומחה, בין אם הגיעו בעלי הדין לידי הסכמה בדבר מינוי המומחה ובין אם לאו.

(ב) בית המשפט רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להאריך את המועד להגשת חוות דעת מומחה כאמור בסעיף 258ג(ג) לתקופה שלא תעלה על חמישה עשר ימים.

סימן ב': הסכמת הורה

272. (בוטלה).

273. (בוטלה).

274. (בוטלה).

סימן ג': הכרזת בר-אימוץ

מקום השיפוט

275. (א) בקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ תוגש לבית המשפט לענייני משפחה שבאזור שיפוטו מצוי הילד או מקום מגוריהם של הוריו, אולם אם קיים חשש שבנסיבות הענין עלולה הגשה כאמור להביא לגילוי פרט שאסור לגלותו לפי סעיף 34 לחוק האימוץ, יכול שהבקשה תוגש לבית המשפט לענייני משפחה בירושלים.

(ב) הוראות תקנת משנה (א) יחולו גם על כל בקשה אחרת לפי חוק האימוץ עד להגשת בקשה למתן צו אימוץ.

הגשת בקשה ותסקיר

276. (א) בקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ תוגש בידי היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, במספר עתקים מספיק בשביל בית המשפט ולשם המצאה למשיבים.

(ב) בבקשה יפורשו שמו של הילד, שמם ומענם של הוריו - במידת האפשר, הנימוקים להכרזת הקטין כבר אימוץ וכן נימוקים בדבר צמצום או אי צמצום תוצאי האימוץ.

(ג) לבקשה יצורף תסקיר מאת פקיד סעד הכולל ידיעות מלאות ככל האפשר לענין הפרטים הנקובים בטופס 31 והמראות כי נתמלאו התנאים הדרושים להכרזה; כמו כן יצורפו לבקשה המסמכים הדרושים לשם הוכחת העובדות המצויינות בתסקיר; אין צורך לצרף לבקשה תצהיר לשם אימות העובדות האמורות.

המשיבים

277. (א) כל הורה שלא הסכים לאימוץ יהיה משיב לבקשה.

(ב) הורה שנפטר או שאין אפשרות סבירה לזהותו או למצאו, אין צורך לציינו בכתב הבקשה כמשיב, ורשאי בית המשפט לקבוע, לפי בקשת המבקש, אם יהיה משיב במקום ההורה האמור ומי יהיה משיב זה.

המצאה אל מחוץ לתחום המדינה

277א. (א) התיר בית המשפט להמציא אל מחוץ לתחום המדינה בקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ או החלטה בבקשה כאמור, תומצא למשיב הודעה, בצירוף תרגומה לשפת המשיב, על דבר הגשת הבקשה או החלטה, לפי העניין, ויצוין בהודעה מען שבו יכול המשיב לקבל

העתק של הבקשה או החלטה לפי העניין עם תרגומה לשפת המשיב, והכל אלא אם כן הורה בית המשפט על תחליף המצאה.

(ב) התיר בית המשפט להמציא החלטה על הכרזת ילד כבר-אימוץ רשאי בית המשפט לקבוע כי אין בכך כדי לעכב את ביצועה.

סייג לפרסום הודעה ברבים

278. לא תפורסם הודעה ברבים הנוגעת לבקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ אלא אם כן הורה על כך בית המשפט, ולא יורה בית המשפט על פרסום כאמור אלא אם כן ראה שיש צורך בכך כדי לגלות עקבותיו של הורה או כדי לתת הזדמנות להורה להביע דעתו בדבר האימוץ; בהודעה כאמור לא יפורש שמו של הילד אלא אם כן הורה על כך בית המשפט.

קביעת מועדי דיון ומתן החלטות

279. (א) עם הגשת בקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ ייקבע מועד לשמיעתה שיהיה בתוך שלושים ימים מיום הגשתה.

(ב) עם הגשת ערעור על החלטה בבקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ או על החלטה בערעור, ייקבע מועד לשמיעתו שיהיה בתוך שלושים ימים מיום הגשתו; הוגשה בקשת רשות לערער על החלטה בערעור, תינתן החלטה או ייקבע מועד לשמיעתה בתוך שלושים ימים מיום הגשתה.

(ג) בתום הדיון בערעור על החלטה בבקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ או על החלטה בערעור ייתן בית המשפט את החלטתו; לא החליט בית המשפט בתום הדיון כאמור תינתן החלטתו בהקדם ככל האפשר ולא יאוחר מתום שלושה חודשים מיום הגשת הערעור.

(ד) בית המשפט רשאי לדחות מועדים לפי תקנה זו ולחזור ולדחותם ובלבד שתקופת הדחייה לא תעלה על שבעה ימים, אלא מנימוקים מיוחדים שיירשמו.

שמיעת אפוטרופסים והורי הורים

280. (א) היה לילד או להורה אפוטרופוס - לא יכריז בית המשפט על הילד כבר-אימוץ אלא לאחר שנתן לאפוטרופוס הזדמנות נאותה להשמיע טענותיו ולהביא ראיותיו.

(ב) נפטר אחד מהורי הילד או שניהם, יזמין בית המשפט את הורי הנפטר כדי לשמוע את דעתם לענין האימוץ.

(ג) היה הורה הילד פסול-דין או נעדר - רשאי בית המשפט להזמין לדיון את האפוטרופוס הכללי.

דיון בצמצום תוצאי האימוץ

280א. (א) לבקשת היועץ המשפטי לממשלה, או המשיב ידון בית המשפט בשאלה אם טובת הקטין, בנסיבות המקרה, מצדיקה צמצום של תוצאי האימוץ, ויקבע בצו להכרזתו של הקטין כבר אימוץ אם טובת הקטין מצדיקה צמצום של תוצאי האימוץ אם לאו, ואם כן - באילו דרכים.

(ב) לא ייתן בית המשפט צו כאמור בתקנת משנה (א) אלא לאחר שנתן ליועץ המשפטי לממשלה ולאפוטרופוס לדין אם נתמנה, הזדמנות להביע את דעתם על הצמצום ולא יורה על המשך קיומה של חובה, זכות או סמכות בין הקטין לבין הורו או קרובו, אלא לאחר שנתן להורה או לקרוב הזדמנות להביע את דעתו על כך.

שכר עורך דין ממונה ועדים

281. לענין שכר והוצאות של עורך דין שמונה לפי סעיף 24(ב) לחוק האימוץ ושל עדים, יחולו הוראות התוספות הראשונה והשנייה לתקנות הסיוע המשפטי תשל"ג-1973.

סימן ד': מסירת ילד

בקשה לאישור פעולה דחופה

282. (א) בקשה למתן צו המאשר פעולת פקיד סעד לפי סעיף 12(ג) לחוק האימוץ יכול שתוגש בידי היועץ המשפטי לממשלה או נציגו או בידי פקיד סעד.

(ב) בבקשה יפורשו שמו של הילד ופרטי הנסיבות שחייבו את הפעולה, ויצורף לה

תצהיר מאת פקיד סעד לאימות העובדות המשמשות יסוד לבקשה.

סימן ה': צו אימוץ

מקום השיפוט

283. בקשה למתן צו אימוץ תוגש לבית המשפט לענייני משפחה שבאזור שיפוטו מצוי מקום מגוריו של המאמץ.

בקשה למתן צו אימוץ

284. (א) בקשה למתן צו אימוץ תוגש בידי המאמץ לפי טופס 32 או בדומה לו, כשהיא חתומה ביד המאמץ ומאושרת בתצהיר.

(ב) הבקשה תוגש בשלושה עתקים ורשאי בית המשפט לצוות על המאמץ להגיש עתקים נוספים.

(ג) לבקשה תצורף תעודה מאת פקיד סעד המעידה כי ניתנה הסכמתם של הורי המאמץ או כי בית המשפט הכריז על הילד בר-אימוץ.

המשיב

285. היועץ המשפטי לממשלה יהיה המשיב לבקשת צו אימוץ.

למי יומצאו עתקי הבקשה

286. בית המשפט ימציא עתקי הבקשה –

(1) ליועץ המשפטי לממשלה;

(2) לפקיד סעד שמונה לפקיד סעד מחוזי באזור שיפוטו של בית המשפט.

תסקיר פקיד סעד כתשובה לבקשה

287. הומצאה לפקיד סעד בקשה לפי תקנה 286, ימסור פקיד הסעד לבית המשפט תסקיר הכולל ידיעות מלאות ככל האפשר לענין הפרטים הנקובים בטופס 33, ורשאי פקיד הסעד לכלול בו גם פרטים נוספים אם נראה לו שיש בהם ענין לאימוץ.

תסקיר נוסף

288. בית המשפט רשאי להורות לפקיד סעד לחקור חקירה נוספת, בין ביחס לפרטים הנקובים בטופס 33 ובין בנוסף להם, ולהגיש תסקיר נוסף תוך המועד שיקבע.

מסירת העתק תסקיר

289. העתק תסקיר שהוגש לפי תקנות 287 ו-288 יימסר ליועץ המשפטי לממשלה או לבא כוחו ולפקיד סעד ראשי.

סייג לגילוי זהותו של מאמץ

290. לא יורה בית המשפט על גילוי זהותו של המאמץ להורו, לאפוטרופסו או לקרובו של המאמץ ולא יורה על הפגשתם, אלא בהסכמת המאמץ או מטעמים מיוחדים שיירשמו.

חזרה מבקשת אימוץ

291. בית המשפט רשאי להרשות למאמץ לחזור בו מבקשתו לצו אימוץ, כל עוד לא ניתן הצו, בתנאים שיקבע בית המשפט.

הוראה בדבר משמורתו של המאמץ

292. חזר בו המאמץ מבקשתו או נדחתה הבקשה או בוטל צו האימוץ, צו המסירה או צו הביניים, יורה בית המשפט שהמבקש ימסור את המאמץ למשמורתם של רשות, מוסד או אדם הנקובים בהחלטתו.

חקירת המאומץ

293. מלאו למאומץ תשע שנים או שטרם מלאו לו תשע שנים אך נראה לבית המשפט שהמאומץ מסוגל לכאורה להבין בדבר האימוץ, לא יתן בית המשפט צו אימוץ אלא אם כן נתמלאו הוראות סעיף 7 לחוק האימוץ.

צמצום תוצאי האימוץ

294. (א) לא יצמצם בית המשפט את תוצאי האימוץ אלא אם כן קבע בית המשפט בצו להכרזת הקטין כבר אימוץ, כאמור בתקנה 280א, כי לטובת הקטין יש לצמצם את תוצאי האימוץ בדרכים שקבע בצו.

(ב) קבע בית המשפט בצו להכרזתו של הקטין כבר אימוץ כי לטובת הקטין יש לצמצם את תוצאי האימוץ, רשאי בית המשפט הן בצו האימוץ לדון מחדש בצמצום תוצאי האימוץ ובדרכים לביצועו, אם ראה, בעצמו או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה, כי בשל נסיבות חריגות שיירשמו, טובת הקטין מחייבת לעשות זאת.

(ג) לא ייתן בית המשפט החלטה בדיון מחדש לפי תקנת משנה (ב) ולא יורה על המשך קיומה או על ביטולה של חובה, זכות או סמכות, בין הקטין לבין הורו או קרובו, אלא לאחר שנתן ליועץ המשפטי לממשלה, למאמץ, לאפוטרופוס לדיון, אם נתמנה, להורה או לקרוב, הזדמנות להביע את דעתם על כך.

נוסח צו האימוץ

294א. צו האימוץ ייערך לפי טופס 34 או בדומה לו ככל האפשר; אולם אם ראה בית המשפט לצמצם את תוצאי האימוץ או להורות על המשך קיומה של חובה, זכות או סמכות בין המאומץ לבין הורו או קרובו, יווספו לנוסח שבטופס הוראות בית המשפט לענינים האמורים.

סימן ו': אימוץ בין-ארצי

בקשה למתן צו אימוץ

294ב. (א) בקשה למתן צו לאימוץ של ילד ממדינת חוץ (להלן בסימן זה — צו אימוץ), תוגש בידי מאמץ לבית המשפט לעניני משפחה שבאזור שיפוטו מצוי מקום מגוריו של המאמץ, כשהיא ערוכה לפי טופס 34א, חתומה בידי המאמץ ונתמכת בתצהיר.

(ב) הבקשה תוגש בארבעה עותקים, ורשאי בית המשפט לצוות על המאמץ להגיש עותקים נוספים.

המשיב

294ג. העמותה המוכרת שטיפלה באימוץ הבין-ארצי (להלן — העמותה המוכרת) והיועץ המשפטי לממשלה יהיו המשיבים לבקשה.

למי יומצאו עותקי הבקשה

294ד. עותקי הבקשה יומצאו —

- (1) ליועץ המשפטי לממשלה;
- (2) לעמותה המוכרת;
- (3) לפקיד סעד ארצי.

תסקיר וחוות דעת כתשובה לבקשה

294ה. (א) הומצאה לעמותה מוכרת בקשה לפי תקנה 294ד(2), תמסור העמותה לבית המשפט:

- (1) חוות הדעת שהוכנו מטעמה לפי סעיפים 28א ו-28יד לחוק האימוץ, בצירוף אישורה כי נתמלאו כל הדרישות לפי סעיף 28ב(א) לחוק האמור וכן המסמכים המנויים באותו סעיף, כשהם מאומתים בידי נציג דיפלומטי או קונסולרי של מדינת החוץ בישראל ומתורגמים לעברית, כשהתרגום מאושר בידי נוטריון;
- (2) חוות דעת על קליטת הילד בבית המאמץ, שבה ייקבע אם אימוצו בידי

המאמץ אינו נוגד את טובת הילד.

(ב) הומצאה לפקיד סעד בקשה לפי תקנה 294ד(3), ימסור פקיד הסעד לבית המשפט תסקיר שבו חוות דעת על קליטת הילד בבית המאמץ, ויקבע אם אימוצו של הילד בידי המאמץ, אינו נוגד את טובת הילד.

תסקיר נוסף

1294. בית המשפט רשאי להורות לפקיד סעד לחקור חקירה נוספת, ביחס לפרטים המנויים בתקנה 294ה ולהגיש תסקיר נוסף תוך מועד שיקבע.

מסירת העתק תסקיר וחוות דעת

1294. (א) העתק תסקיר לפי תקנה 294ה(ב) ולפי תקנה 1294 והעתקים של חוות הדעת לפי תקנה 294ה(א), יימסרו ליועץ המשפטי לממשלה או לבא-כוחו.

(ב) העתק תסקיר לפי תקנה 294ה(ב) ולפי תקנה 1294, יימסר לפקיד סעד ראשי.

סייג למתן צו אימוץ

1294. לא יתן בית המשפט צו אימוץ אלא לאחר שראה כי הילד סמוך על שולחן המאמץ, שישה חודשים לפחות לפני מתן הצו; מניין תקופה זו יחל ביום שהמאמץ קיבל את הילד לביתו.

פקיעת אפוטרופסות

1294. נתן בית המשפט צו אימוץ, יורה על פקיעת האפוטרופסות של העמותה המוכרת על הילד, אלא אם כן החליט אחרת, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

נוסח צו האימוץ

1294. צו האימוץ יערך לפי טופס 34 או בדומה לו ככל האפשר.

אמצעים להגנה על שלום הילד

1294.א. (א) בקשה למתן צו המאשר לרשות המרכזית לפעול לפי סעיף 28כא(א) לחוק האימוץ, יכול שתוגש בידי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו או בידי פקיד סעד.

(ב) בבקשה יפורטו שמו של הילד ופרטי הנסיבות שחייבו את הפעולה, ויצורף לה תצהיר של פקיד סעד לאימות העובדות המשמשות יסוד לבקשה.

(ג) לא תוגש בקשה לפי תקנת משנה (א), אלא לאחר התייעצות עם העמותה המוכרת.

אימוץ בין ארצי קודם

295. (א) בקשה לאימוץ ילד ממדינת חוץ לפי סעיף 28לט לחוק האימוץ, תוגש לבית המשפט האמור בתקנה 294ב(א) בצירוף מסמכים אלה:

(1) אישור של מדינת החוץ על מסירת הילד למגיש הבקשה, למטרת אימוץ על ידו;

(2) אישור של פקיד סעד כי הילד סמוך על שולחן מגיש הבקשה בישראל חצי שנה לפחות, וחוות דעת כי האימוץ אינו נוגד את טובת הילד;

(3) אישור של משרד הפנים כי הילד נכנס לישראל לשיבת קבע שישה חודשים לפחות לפני הגשת הבקשה, ולענין סעיף 28לט(3) — חמש שנים לפחות לפני תחילתו של חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2), תשנ"ו-1996;

(4) הוגשה בקשה לפי פסקאות (1) ו-(2) בסעיף 28לט לחוק האימוץ, יוגשו גם המסמכים המנויים בפסקאות האמורות כשהם מאומתים בידי נציג דיפלומטי או קונסולרי של מדינת החוץ בישראל ומתורגמים לעברית, כשהתרגום מאושר בידי נוטריון.

(ב) הורה בית המשפט על הגשת תסקיר פקיד סעד, יחולו הוראות תקנות 287 עד 289.

פרק כ"ב: החזרת ילדים חטופים לחוץ לארץ

פרשנות

295א. (א) ההגדרות וההוראות שבפרק כ'1 יחולו על פרק זה במידה שאינן סותרות את הוראותיו, ובשינויים המחוייבים.

(ב) לשאר המונחים בפרק זה, תהא המשמעות שנודעת להם בחוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), התשנ"א-1991 (להלן – החוק).

בית המשפט שאליו תוגש התובענה

295ב. תובענה להחזרת ילד לחוץ לארץ לפי האמנה, תוגש במסירת כתב תביעה (להלן – התביעה), לבית המשפט שבתחום שיפוטו מצוי הילד; לא היה המקום ידוע לתובע יחולו הוראות תקנה 258ג.

המצאה למדינה

295ב1. המען להמצאת כתבי בי-דין לפי פרק זה לרשות המרכזית יהיה משרד פרקליטות המדינה.

כתב התביעה

295ג. (א) התביעה תוגש בתצהיר לפי טופס 34 שבתוספת הראשונה.

(ב) לתביעה יצורפו:

- (1) החלטה או הסכם מאומתים, בדבר זכותו של התובע שהילד יהיה במשמורתו או העתק מאומת שלהם;
 - (2) כל מסמך אחר לביסוס התביעה, לרבות תעודה בדבר הדין הנוהג במקום מגוריו הרגיל של הילד;
 - (3) תצהיר מאת כל אדם שהוא עד נדרש לדעת התובע.
- (ג) הוראות תקנה 258ח יחולו על תצהיר שיוגש לפי תקנה זו.
- (ד) לא הגיש התובע איזה מן המסמכים האמורים בתקנת משנה (ב), לרבות העדר אימות כאמור, ידון בית המשפט בתביעה ואולם רשאי הוא ליתן לכך משקל בהחלטתו.

המשיב לתביעה

295ד. בכתב התביעה יצוין כמשיב לתביעה, מי שלדעתו של התובע מחזיק בילד ומי שהוא צד מעוניין (להלן כולם - המשיב).

בקשה לסעד ביניים

295ה. (א) עם הגשת התביעה, יכול התובע להגיש כל בקשה לסעד ביניים.

(ב) בית המשפט יחליט בבקשה לסעד ביניים עם הגשתה על פי צד אחד, בעניינים המפורטים להלן:

- (1) צו עיכוב יציאה מן הארץ נגד הילד או נגד מי שמחזיק בו;
 - (2) צו האוסר על יציאתו של הילד ממקום המפורט בצו;
 - (3) צו להפקדת כל דרכון ותעודת מעבר על שם הילד או שהילד רשום בו;
 - (4) צו המורה למשטרת ישראל לחקור את נסיבות החטיפה, לאתר את מקום הימצאו של הילד ולסייע לפקיד סעד, להביא את הילד לפני בית המשפט;
 - (5) צו המופנה לרשויות שיפוטיות או מינהליות אחרות, שלא לדון בענינו של הילד לפי סעיף 16 בתוספת לחוק;
 - (6) כל צו שלדעתו ימנע פגיעה נוספת בילד או בזכויות של צדדים מעוניינים או אשר יבטיח החזרתו מרצון של הילד או למען יישוב מחלוקות בדרכי שלום.
- (ג) העתק צו לפי סעיף (ב)4 יומצא על ידי המבקש ליועץ המשפטי לממשלה.

המצאת כתב התביעה

295ו. הודעה על מועד הדיון בתביעה, והעתק מן התביעה ומצורפיה, וכן כל צו שבית המשפט

נתן, יומצאו למשיב בסמוך, ככל האפשר, לקביעת מועד הדיון בתביעה, על ידי פקיד בית המשפט, על ידי מי שהוסמך בכתב בידי בית המשפט באופן אחר, הכל כפי שיקבע בית המשפט.

תשובת המשיב

295ז. (א) תשובת המשיב תוגש בתוך שלושה עשר ימים מיום שהומצאה למשיב הודעה על מועד הדיון בתביעה ולא יאוחר מיומיים לפני מועד הדיון בתביעה, לפי המוקדם; המשיב יצרף לתשובה תצהיר לפי תקנה 258ח וכל מסמך אשר בא לבסס את תשובתו, וכן תצהיר מאת כל אדם שהוא עד נדרש לדעת המשיב; הוראות תקנה 258ח יחולו על תצהיר שיוגש לפי תקנה זו.

(ב) תשובת המשיב תוגש לבית המשפט והעתק ממנה ומצורפיה יומצאו, בו ביום, במישרין לבעלי הדין האחרים.

מועד הדיון בתביעה

295ח. הדיון בתביעה יתקיים לא יאוחר מחמישה עשר ימים ממועד הגשת התביעה.

הזמנת עדים וחקירתם

295ט. (א) ביקש בעל דין לחקור את מי שהצהיר מטעם בעל הדין שכנגד, או לזמן עדים מטעמו שלטענתו לא ניתן היה להגיש את עדותם בתצהירים, רשאי בית המשפט שלא להתיר את החקירה או את מתן העדות אם לא ראה צורך בכך לשם בירור העובדות והזמנתם אינה ניתנת להיעשות באופן מידי.

(ב) בית המשפט רשאי לדרוש, מטעמים מיוחדים שיירשמו, שבעל דין יתייצב לחקירה או לקבוע דרך אחרת לחקירה.

(ג) חקירת העדים ומתן העדות לפי תקנות משנה (א) ו-(ב) יתקיימו לא יאוחר מחמישה ימים לאחר הדיון הראשון.

(ד) לא התייצב לחקירה מצהיר, לרבות בעל דין שהצהיר, לא ידחה בית המשפט את התביעה וידון בה לגופה, ורשאי הוא ליתן לכך משקל בפסק הדין.

(ה) היה הילד בגיל וברמת בגרות שמן הראוי להביא בחשבון את השקפותיו, לא יחליט בית המשפט בתביעה לפני שישמע אותו, אלא אם כן לא ראה בית המשפט צורך בכך מטעמים מיוחדים שיירשמו.

הדיון בתביעה

295י. (א) במועד הדיון רשאי בית המשפט לתת צו להחזרת הילד לאלתר למקום מגוריו הרגיל, ואף לפי צד אחד, ובלבד שההזמנה לדיון הומצאה למשיב או לבא כוחו; לא התייצב התובע לדיון והמשיב התייצב, לא ידחה בית המשפט את התביעה וידון בה לגופה.

(ב) עם מתן הצו לפי תקנת משנה (א) יתן בית המשפט הוראות לאופן ביצוע החזרת הילד, לרבות מתן הוראות לפקיד סעד ולמשטרת ישראל.

(ג) הדיון בתביעה לא יעוכב אף אם מתנהל דיון בענין הנוגע לילד בפני רשות שיפוטית אחרת, והוראות תקנה 295יב יחולו על תקנה זו.

ראיות נוספות

295יא. (א) לפני מתן פסק הדין, רשאי בית המשפט לדרוש מהתובע להמציא לו החלטה או קביעה מרשויות המדינה שבה נמצא מקום מגוריו הרגיל של הילד, כי הרחקתו או אי החזרתו נעשתה שלא כדין כאמור בסעיף 3 בתוספת לחוק.

(ב) טען המשיב כי החזרת הילד תחשוף אותו לנזק כאמור בסעיף 13(ב) בתוספת לחוק, או כי החזרת הילד פוגעת בעקרונות המפורטים בסעיף 20 בתוספת לחוק, יביא ראיות ברורות ומשכנעות לביסוס טענתו, ורשאי בית המשפט לדרוש ממנו להביא ראיות נוספות לשם כך.

צו שנתנה רשות שיפוטית אחרת

295יב. ניתנו צו או החלטה בנוגע לילד בידי רשות שיפוטית אחרת כאמור בסעיף 17 בתוספת לחוק, לא יביא בית המשפט בחשבון את עצם עובדת מתן הצו או ההחלטה, אולם רשאי הוא להתחשב בנימוקים להחלטה או לצו בשיקוליו בענין החזרת הילד.

החלטת בית המשפט בתביעה

295ג. (א) בית המשפט יתן פסק דין מנומק בתביעה לא יאוחר מששה שבועות מהיום שבו הוגשה התביעה; בית המשפט רשאי ליתן את פסק הדין שלא בנוכחות מי מבעלי הדין, אם ראה כי הצד שלא הופיע הוזמן כדין לשמיעת פסק הדין.

(1א) חלפו שישה שבועות מיום הגשת התביעה וטרם נתן בית המשפט פסק דין כאמור בתקנת משנה (א), ייתן על כך הודעה מנומקת לסגן נשיא בית המשפט והוא יודיע לנשיא בית המשפט העליון; מנהל בתי המשפט יעביר לרשות המרכזית, לפי בקשתה, מידע על סיבות העיכובים במתן פסקי דין לפי החוק.

(ב) החליט בית המשפט להחזיר את הילד למקום מגוריו הרגיל, והתקיימו או עשויים להתקיים הליכים בענינו של הילד בפני רשות שיפוטית אחרת, יורה בית המשפט בהחלטתו בענין אותם הליכים כאמור בסעיף 16 לתוספת לחוק.

ערעור

295ד. (א) ערעור על פסק דין בתביעה או בערעור (להלן - ערעור על פסק דין) ועל החלטה אחרת יוגש לא יאוחר משבעה ימים מיום המצאת פסק הדין או ההחלטה לידי המערער; כתב הערעור יימסר בידי המערער במישרין לבעלי הדין האחרים ביום הגשתו לבית המשפט.

(ב) המועד שייקבע לדיון בערעור על פסק הדין יהא לא יאוחר מעשרה ימים מהיום שבו הוגש הערעור, ועל החלטה אחרת - לא יאוחר משבעה ימים; עיקרי טיעון מטעם בעלי הדין יוגשו לבית המשפט לא יאוחר מיומיים לפני הדיון בערעור והעתק מהם יימסר במישרין לבעלי הדין האחרים ביום הגשתם לבית המשפט.

(ג) בית המשפט שלערעור יתן החלטה בערעור על פסק דין לא יאוחר משלושים ימים מיום הגשת הערעור, ובערעור על החלטה אחרת - תוך עשרה ימים.

(ד) ערעור על החלטה אחרת לא יעכב את הדיון בתביעה.

(ה) תקנה 201 לענין ביטול פסק הדין שניתן על פי צד אחד לא תחול על פסק דין לפי פרק זה.

פטור מערובה

295טו. רשות שיפוטית לא תדרוש ערובה, התחייבות עצמית או ערבות של צד ג' לתשלום הוצאות הכרוכות בהליכים על פי האמנה, לרבות בקשות ביניים במסגרת התביעה והליכים לפי תקנה 295ד.

הוצאות התובע

295טז. נתן בית המשפט פסק דין להחזרת הילד, רשאי הוא להטיל על המשיב את הוצאותיו של התובע, לרבות הוצאות נסיעה, הוצאות הכרוכות באיתור הילד, שכר טרחת עורך דין והוצאות הכרוכות בהחזרת הילד.

שפת המסמכים

295ז. מסמכים שהוגשו לבית המשפט שאינם בעברית ילוו בתרגום מאושר לעברית, ואולם רשאי בית המשפט לפטור בעל דין מתרגום מסמך משפה אחרת לעברית; אין באמור כדי לפגוע בזכותו של בעל דין אחר לקבל, לפי בקשתו, תרגום של המסמך לעברית.

אין צורך באימות מסמכים

295ח. מבלי לגרוע מהאמור בתקנות 295ג ו-295ז, כל מסמך אחר שיוגש לבית המשפט, אין לדרוש לגביו אימות נוטריוני, דיפלומטי או קונסולרי.

הכרה בהחלטות חוץ

295ט. בית המשפט רשאי בפסק הדין להביא בחשבון בשיקוליו, החלטה שיפוטית או מינהלית שניתנה במדינה שבה נמצא מקום מגוריו הקבוע של הילד, גם אם לא נתמלאו התנאים לכך לפי סעיף 11 לחוק אכיפת פסקי חוץ, התשי"ח-1958.

הארכת מועדים

295כ. על אף האמור בתקנה 528 לא יאריך בית המשפט מועד שנקבע בפרק זה מטעמים מיוחדים שיירשמו, אלא באישור נשיא בית המשפט שדן בתביעה או בערעור.

בקשה לאכיפת זכות ביקור בישראל

295כא. על תביעה לאכיפת זכות ביקור לגבי ילד הנמצא בישראל יחולו ההוראות החלות על תביעה להחזרת ילד, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

בקשה לקבלת החלטה בדבר הרחקה שלא כדין

295כב. בקשה לקבלת החלטה בדבר הרחקה או אי-החזרה שלא כדין, לפי סעיף 15 לתוספת לחוק, תוגש על ידי הטוען כי ילד הורחק ממנו או לא הוחזר אליו שלא כדין, בין אם היתה דרישה של הרשות המרכזית במדינת החוץ אליה הורחק הילד ובין אם לאו.

פרק כ"ג: ירושה

(בוטל)

סימן א': (בוטל)

296. (בוטל).

297. (בוטל).

סימן ב': (בוטל)

298. (בוטל).

299. (בוטל).

300. (בוטל).

301. (בוטל).

302. (בוטל).

303. (בוטל).

304. (בוטל).

305. (בוטל).

306. (בוטל).

307. (בוטל).

308. (בוטל).

309. (בוטל).

310. (בוטל).

.311 (בוטל).

.312 (בוטל).

.313 (בוטל).

.314 (בוטל).

.315 (בוטל).

.316 (בוטל).

סימן ג': (בוטל)

.317 (בוטל).

.318 (בוטל).

.319 (בוטל).

.320 (בוטל).

סימן ד': (בוטל)

.321 (בוטל).

.322 (בוטל).

.323 (בוטל).

.324 (בוטל).

.325 (בוטל).

.326 (בוטל).

.327 (בוטל).

.328 (בוטל).

.329 (בוטל).

.330 (בוטל).

.331 (בוטל).

.332 (בוטל).

.א.332 (בוטל).

333. (בוטל).

333א. (בוטל).

סימן ה': (בוטל)

334. (בוטל).

335. (בוטל).

336. (בוטל).

337. (בוטל).

338. (בוטל).

סימן ו': (בוטל)

339. (בוטל).

340. (בוטל).

341. (בוטל).

342. (בוטל).

פרק כ"ד: היתר נישואין

בקשה להיתר נישואין

343. בבקשה להיתר נישואין לפי סעיף 5א לחוק גיל הנישואין, תש"י-1950, יהיה המשיב היועץ המשפטי לממשלה.

הגדרות

343א. בפרק זה –

"החוק" – חוק שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), תשכ"ט-1969;

"התרת נישואין" – כהגדרתה בסעיף 6 לחוק.

תחולת הוראות

343ב. (א) הוראות פרק זה יחולו על הגשת תובענה להתרת נישואין (בפרק זה – תובענה) לבית משפט ועל הדיון בה.

(ב) הוראות אחרות שבתקנות אלה יחולו בתובענה ככל שאינן סותרות פרק זה ובשינויים המחוייבים לפי הענין.

צורת התובענה ותוכנה

343ג. (א) הוגשה לבית המשפט תובענה בידי בן זוג, יהיה בן הזוג האחר הנתבע בה; הוגשה התובענה בידי שני בני הזוג – לא יצויין בה נתבע.

(ב) התובענה תוגש בשלושה עותקים ותכיל פרטים אלה:

(1) שמו של כל אחד מבני הזוג, דתו, ואם הוא נוצרי – העדה הדתית שאליה הוא

משתייך, אזרחותו או אזרחותיו, מספר הזהות או מספר הדרכון שלו, מקום מושבו ומענו; היו לבני הזוג ילדים קטינים משותפים – יכללו בתובענה פרטים כאמור גם לגביהם;

- (2) מקום מושבם המשותף האחרון של בני הזוג;
- (3) תאריך טקס או טקסי הנישואין של בני הזוג, מקום עריכתם והדין שלפיהם נערכו;
- (4) הנימוקים שבעובדה ושבחוק שעליהם מתבססת התובענה;
- (5) היתה התובענה נסמכת על דין חוץ, תצורף לה חוות דעת של מומחה לדין החוץ, המבססת את העילה להתרת הנישואין.

צירוף מסמכים

1343ד. לתובענה יצורפו מסמכים אלה:

- (1) טופס 43 א שבתוספת הראשונה, כשהוא ממולא בידי התובע, בצירוף מסמכים המעידים על דתו של כל אחד מבני הזוג;
- (2) תצהיר לאימות העובדות הכלולות בתובענה, ואם הוגשה בידי שני בני הזוג – תצהיר של שניהם; היתה התובענה להכריז על ביטול הנישואין מעיקרם, יצורף לה תצהיר של אדם אחר לאימות העובדות שעליהן היא מתבססת;
- (3) תעודות הנישואין של בני הזוג, אם הן מצויות בידי התובע או העתק צילומי מאומת שלהן, או תמצית רישום מאושרת של הנישואין ממדינת החוץ שבה נערכו;
- (4) העתק או תמצית מאושרת מן הרישום לפי חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965, לגבי התובע, לרבות תיקונים שנעשו ברישום ושאינם שינויי מען;
- (5) (נמחקה);
- (6) תרגום לעברית של כל מסמך מצורף הכתוב בשפה אחרת, כשהוא מאושר.

המצאה

1343ה. הוגשה התובענה בידי אחד מבני הזוג בלבד, רשאי בית המשפט להתיר את המצאת כתב התביעה, על מצורפיו, לנתבע אל מחוץ לתחום השיפוט לפי תקנה 500(9), בהתקיים אחת הזיקות המנויות בסעיף 2 לחוק; התיר בית המשפט את המצאת כתב התביעה כאמור, יצרף התובע לכתב התביעה, על מצורפיו, תרגום מאושר שלהם לשפת הארץ שאליה יומצאו.

כתב הגנה

1343ו. (א) כתב הגנה יוגש בשלושה עותקים, ואם הנתבע מתנגד לתובענה יפרט בו את נימוקיו.

(ב) הנתבע יצרף לכתב ההגנה –

- (1) טופס 43ב שמילא ומסמכים המעידים על דתו, ככל שלא צורפו בידי התובע;
 - (2) תצהיר לאימות העובדות הכלולות בו;
 - (3) העתק או תמצית מאושרת מן הרישום לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, לגבי הנתבע, לרבות תיקונים שנעשו ברישום, שאינם שינויי מען;
 - (4) חוות דעת של מומחה אחר לדין החוץ, אם רצה הנתבע לחלוק על פרטים הכלולים בחוות הדעת של המומחה לדין החוץ שהגיש התובע כאמור בתקנה 1343ג(ב)5);
 - (5) כל מסמך אחר שבידו לביסוס טענותיו, ככל שלא צורף בידי התובע;
 - (6) תרגום לעברית של כל מסמך מצורף הכתוב בשפה אחרת, כשהוא מאושר.
- (ג) עותק מכתב ההגנה ומצורפיו יומצא לתובע.

פניה לבית דין דתי

1343ז. (א) בית המשפט יפנה לראש בית הדין הדתי הנוגע בדבר כאמור בסעיף 3(א) לחוק (להלן – בית הדין הדתי), על יסוד כתבי הטענות, או אם ראה צורך בכך, לאחר חקירת המצהירים על תצהיריהם.

(ב) פניה כאמור בתקנת משנה (א) תישלח לפי טופס 43ג שבתוספת הראשונה, בצירוף המסמכים האמורים בו; הודעה על הפניה תישלח לצדדים.

(ג) מצא בית המשפט כי לא התקיימו התנאים האמורים בסעיף 3(א) לחוק לצורך פניה לבית הדין הדתי, או כי נתקיימו התנאים לדיון בבית המשפט לפי סעיף 3(ד) לחוק, ישלח הודעה על כך לצדדים, בצירוף קביעת בית הדין הדתי לפי סעיף 3(ד) לחוק, אם היתה, ויקבע מועד לדיון.

הודעה על העברת תובענה לבית דין דתי

1343. הועברה התובענה לבית דין דתי בהתאם לסעיף 3(ג) לחוק, ישלח בית המשפט הודעה על כך לצדדים וליועץ המשפטי לממשלה, בצירוף הקביעה של בית הדין הדתי לפי הסעיף האמור.

הדיון בתובענה

343ח. (א) הוגש לבית המשפט הסכם גירושין, יברר בית המשפט אם הוא נעשה מרצון חופשי, יבדוק את ההסכם על פי הדין החל עליו, ורשאי הוא לאשר את ההסכם.

(ב) לא הוגש לבית המשפט הסכם גירושין יחליט בית המשפט בענייני התרת הנישואין על פי הדין החל לפי החוק.
(ג) (נמחקה).

פסק דין להתרת נישואין

343ט. בתיתו פסק דין לענין התרת נישואין רשאי בית המשפט לקבוע מהו המועד שבו רואים את בני הזוג כפנויים לענין עבירת ריבוי נישואין; לא עשה כן – רואים את בני הזוג כפנויים רק משעה שפסק הדין הוא חלוט.

בקשה לנשיא בית המשפט העליון

343י. (א) בקשת בן זוג או שני בני הזוג מנשיא בית המשפט העליון לקבוע סמכות שיפוט לפי סעיף 3(ה) לחוק (בפרק זה – הבקשה), תהא בכתב ותוגש לפי הוראות תקנה 241(א); הבקשה תוגש בתוך ארבעה עשר ימים מיום המצאת ההודעה לפי תקנה 1343, ויצורפו לה העתקים מכתבי הטענות בתובענה ומהודעות בית המשפט, על מצורפיהם.

(ב) החליט נשיא בית המשפט העליון, לאחר שעיין בבקשה, שאין היא מצריכה תשובה, ידחנה מיד.

(ג) החליט נשיא בית המשפט העליון שהבקשה מצריכה תשובה –

(1) ימציא המבקש עותק מן הבקשה לבן זוגו וליועץ המשפטי לממשלה, ויחולו הוראות סימן א' בפרק כ', בשינויים המחויבים;

(2) תומצא הודעה על הגשת הבקשה לבית הדין הדתי שאליו הועברה התובענה לפי סעיף 3(ג) לחוק, ורשאי הנשיא להורות לבית הדין לעכב את המשך הדיון בה עד להחלטתו בענין סמכות השיפוט; החלטה כאמור תומצא גם לבני הזוג.

(ד) בקשת היועץ המשפטי לממשלה לקבוע את סמכות השיפוט לפי סעיף 3(ה) לחוק תהא בכתב, ויחולו עליה הוראות פרק זה, בשינויים המחויבים.

פרק כ"ד: ברית זוגיות

תחולה

343יא. על בקשות המוגשות לבית המשפט לפי חוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010 (בפרק זה – חוק ברית הזוגיות) ועל הדיון בהן, יחולו תקנות אלה, ככל שאין בהן סתירה לאמור בחוק ברית הזוגיות ובכפוף להוראות פרק זה.

בקשה ליישוב סכסוך להתרת ברית זוגיות

343יב. בקשה ליישוב סכסוך לפי סעיף 11(א) לחוק ברית הזוגיות תוגש לפי טופס 43T שבתוספת הראשונה, ותצורף לה הרצאת פרטים לפי טופס 26A בתוספת האמורה מאומת בתצהיר, אלא שבכל מקום בטופס 26A שבו נאמר "נישואין" יבוא "נישואין/רישומי ברית זוגיות".

בקשה בעניינו של פסול דין או מי שמונה לו אפוטרופוס

343יג. בקשה בעניינו של פסול דין או מי שמונה לו אפוטרופוס לאישור כי הוא מסוגל לתת

- הסכמה מדעת לבוא בברית הזוגיות לפי סעיף 7(2) לחוק ברית הזוגיות ובקשה בעניינו של אדם כאמור להתיר את ברית הזוגיות לפי סעיף 10(א) לחוק ברית הזוגיות, יומצאו –
- (1) לפסול הדין או למי שמונה לו אפוטרופוס ;
 - (2) לאפוטרופוס שמונה לו ;
 - (3) ליועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו ;
 - (4) למי שבית המשפט הורה על כך.

פרק כ"ה: שינוי שם

בקשה לשינוי שמו של קטין או פסול דין

344. (א) בבקשה לשינוי שמו של קטין או של פסול-דין לפי סעיפים 13 או 14 לחוק השמות, תשט"ז-1955, יהיה המשיב היועץ המשפטי לממשלה; הורה של קטין שאיננו מבקש בבקשה יצורף אליה כמשיב אם הוא בחיים.
- (ב) בית המשפט הבא לאשר שינוי שם של קטין לפי תקנת משנה (א), כשאחד מהוריו או שניהם נפטרו, יזמין, אם אפשר, את הורי הנפטר ויתן להם הזדמנות להשמיע טענותיהם לענין שינוי השם; אולם רשאי בית המשפט שלא להזמין אם נראה הדבר מוצדק בנסיבות הענין.

פרק כ"ו: קביעת גיל

הגדרה

345. בפרק זה, "הבקשה" - בקשה לקביעת גילו של אדם, לרבות גיל מזערי, גיל מרבי ומתח גילים - או לשינויה.

מקום השיפוט והגשת הבקשה

346. (א) הבקשה תוגש לבית המשפט לעניני משפחה שבאזור שיפוטו מצוי מקום מגוריו של מי שמבקשים את קביעת גילו; באין לו מקום מגורים בישראל, תוגש הבקשה לבית המשפט לעניני משפחה בתל-אביב-יפו.
- (ב) הבקשה תוגש במספר עתקים מספיק בשביל בית המשפט ולשם המצאה לכל המשיבים, ובלבד שיהיו שני עתקים בשביל היועץ המשפטי לממשלה.

המשיבים

347. (א) בבקשת אדם המבקש קביעת גילו יהיה המשיב היועץ המשפטי לממשלה.
- (ב) בבקשת אדם המבקש קביעת גילו של אדם אחר יהיו המשיבים האדם שמבקשים קביעת גילו והיועץ המשפטי לממשלה.
- (ג) בבקשת היועץ המשפטי לממשלה יהיה המשיב האדם שמבקשים קביעת גילו.
- (ד) אדם העלול להיפגע על ידי החלטת בית המשפט יצויין בבקשה כמשיב.

המשיבים בבקשת יוצא צבא

348. הוראת סעיף 7 לחוק קביעת גיל, תשכ"ד-1963, תחול על הבקשה לכלול אדם באחת מקבוצות הגילים 17 עד 39 שנים ועד בכלל בגבר ו-17 עד 26 שנים ועד בכלל באשה, להוציא מקבוצת גיל כאמור או לשנות מקומו בה, וינהגו כך:
- (1) היה המבקש יוצא צבא כמשמעותו בחוק שירות בטחון, תשי"ט-1959 [נוסח משולב], המשרת בשירות סדיר או נמנה עם כוחות המילואים, תומצא הבקשה לשליש הראשי של צבא-הגנה לישראל;
 - (2) היה המבקש מיועד לשירות בטחון כמשמעותו בחוק האמור, תומצא הבקשה לראש מרכז גיוס באגף כוח אדם של צבא-הגנה לישראל.

צירוף משיבים אחרים

349. בית המשפט רשאי לצוות על צירוף משיבים נוספים.

בקשות קודמות לקביעת גיל

350. בבקשה יציין המבקש את מטרת הבקשה, ואם הוגשו לבית משפט בקשות לקביעת גילו

לפני שהוגשה הבקשה הנדונה יפרט אותן ואת ההחלטות שניתנו בהן.

צירוף תצהיר ומסמכים

351. (א) המבקש קביעת גילו יצרף לבקשתו תצהיר לפי טופס 44 וכן תעודות אלה או תצלומים מהן:

- (1) תעודות לידה של המבקש או העתק מתוך ספרי הנפוס של הרישום המתייחס אליו, לפי הענין, וכן דרכון, תעודה או פנקס שרשום בהם תאריך לידתו;
- (2) תעודת נישואין או תעודת גירושין שלו, לפי הענין;
- (3) תעודות לידה של ילדיו;
- (4) כל מסמך אחר שברשותו אשר ניתן ללמוד ממנו מהו גילו;
- (5) לגבי מבקש שנולד בארץ - אישור מלשכת מרשם התושבים שבה מוחזק תיק המרשם שלו, שאין בפנקס הלידות רישום לידה שלו בשנה הרשומה בתיק המרשם כשנת לידתו.

(ב) אם אין בידי המבקש להמציא את התעודות המתאימות המפורטות בתקנת משנה (א)(1) עד (3) - יתן הסבר לכך.

(ג) בקשה שלא צורף אליה תצהיר כאמור בתקנה זו, לא תקובל במשרד הרישום של בית המשפט.

(ד) בית המשפט או הרשם רשאי בכל עת לדרוש מהמבקש שיתן בתצהיר פרטים נוספים ומפורטים יותר.

פרק כ"ו: אבהות או אימהות

המצאה ליועץ המשפטי לממשלה

351א. העתק של כתב תביעה לאבהות או לאימהות ושל כל כתב הגנה בתובענה כאמור, יומצא ליועץ המשפטי לממשלה.

חלק ג' 2: ענינים מיוחדים נוספים

פרק כ"ז: אכיפת פסקי-חוץ

הגדרה

352. בפרק זה, "החוק" — חוק אכיפת פסקי-חוץ, תשי"ח-1958.

צורת הבקשה

353. בקשה להכריז על פסק-חוץ — לרבות פסק-חוץ זמני וצו ביניים בעניני מזונות — כפסק אכיף, תוגש בכתב ויפורשו בה שמו ומענו של בית המשפט שנתן את פסק-החוץ ותאריך הפסק.

צירוף העתק פסק החוץ ותצהיר

354. לבקשה יצורפו —

- (1) העתק מפסק-החוץ שאישרה רשות מוסמכת של המדינה שבה ניתן;
- (2) תצהיר לאישור העובדות המוכיחות את קיומם של כל אחד מהתנאים הנקובים בסעיף 3 לחוק.

תרגום פסק החוץ

355. המבקש יגיש לבית המשפט, לפי דרישתו, תרגום פסק-החוץ לשפה העברית שאישרו נציג דיפלומטי או קונסולרי של ישראל המשמש בתפקידו במדינת הפסק, או של מדינת הפסק המשמש בתפקידו בישראל, או שאושר בדרך אחרת להנחת דעתו של בית המשפט או הרשם.

התנגדות המשיב

356. (א) רצה המשיב להתנגד לבקשה, יגיש לבית המשפט תשובה לבקשה תוך שלושים ימים מהיום שבו הומצא לו העתק הבקשה או תוך זמן ארוך מזה שקבע בית המשפט או הרשם.

(ב) משיב הכופר בקיומו של אחד התנאים הנקובים בסעיף 3 לחוק, יצרף לתשובתו תצהיר על כך.
(ג) לא הגיש המשיב תשובה כאמור לא יורשה להתנגד לבקשה.

הגבלה לנימוקים

357. בית המשפט בדונו בבקשה לא ייזקק לנימוק שלא הוזכר בבקשה או בתשובת המשיב, אלא אם כן ראה ששמיעת הנימוק הנוסף דרושה למען הצדק.

חזרת המבקש

358. עד להכרזת פסק-החוך כפסק אכיף רשאי המבקש לחזור בו מבקשתו על ידי הגשת הודעה בכתב לבית המשפט ומסירת העתק ממנה למשיב; משעשה כן - בטלה הבקשה.

שער החליפין

359. לענין סעיף 10(ב) לחוק, יהא שער החליפין ביום התשלום - השער היציג שפרסם בנק ישראל לאחרונה לפני יום התשלום לאותו מטבע חוץ שבתשלומו חוייב החייב.

אישור החלטה לצורך אכיפתה במדינה זרה

359א. (א) החלטה של בית משפט בישראל שהזוכה מבקש לאכפה במדינה זרה (בתקנה זו - ההחלטה), רשאי רשם בית המשפט שבו ניתנה ההחלטה, ליתן אישור כי אינה ניתנת עוד לערעור, כי היא סופית וכי ניתן לאכפה בישראל על פי בקשת הזוכה; האישור יכול שיתייחס לעניינים האמורים, כולם או מקצתם.

(ב) בקשה לקבלת אישור כאמור בתקנת משנה (א) תוגש בכתב, ויצורפו אליה כל אלה:

- (1) העתק מאומת של ההחלטה;
- (2) הוגש ערעור על ההחלטה - העתק מאומת של כל החלטה שניתנה בערעור;
- (3) לא הוגש ערעור על ההחלטה - אישור מזכירות בית המשפט, כי לא הוגש ערעור על ההחלטה עד תום המועד שבו ניתן היה לערער עליה.

פרק כ"ח: סעד זמני

סימן א': כללי

הגדרות

360. בפרק זה -

"בית משפט" - לרבות רשם שהוא שופט;
"הפסקת תובענה" - לרבות דחיה ומחיקה של תובענה;
"מחזיק" - אדם, זולת המשיב בבקשה לסעד זמני, אשר ברשותו מצויים נכסים שלגביהם נתבקש או ניתן סעד זמני.

תחולת הוראות

361. הוראות פרקים אחרים בתקנות אלה יחולו ככל שאינן סותרות פרק זה, ובשינויים המחויבים לפי הענין.

בקשה לסעד זמני

362. (א) הוגשה בקשה למתן סעד זמני במסגרת תובענה, רשאי בית המשפט ליתן את הסעד המבוקש, אם שוכנע, על בסיס ראיות מהימנות לכאורה בקיומה של עילת התובענה ובקיום התנאים המפורטים בהוראות המיוחדות בפרק זה, הנוגעים לסעד הזמני המבוקש.

(ב) בהחלטתו בדבר מתן הסעד הזמני, סוג הסעד, היקפו ותנאיו, לרבות לענין הערובה שעל המבקש להמציא, יביא בית המשפט בחשבון, בין השאר, שיקולים אלה:

- (1) הנזק שייגרם למבקש אם לא יינתן הסעד הזמני לעומת הנזק שייגרם למשיב

אם יינתן הסעד הזמני, וכן נזק שעלול להיגרם למחזיק או לאדם אחר ;
(2) אם הבקשה הוגשה בתום לב ומתן הסעד צודק וראוי בנסיבות הענין, ואינו פוגע במידה העולה על הנדרש.

סעד זמני לפני הגשת תובענה ולאחר מתן פסקי דין

363. (א) בית המשפט רשאי ליתן סעד זמני בטרם הוגשה תובענה, אם שוכנע כי הדבר מוצדק בנסיבות הענין, ובלבד שתוקפו של הצו יהיה מותנה בהגשת התובענה בתוך שבעה ימים ממועד מתן הצו או בתוך מועד אחר, שקבע בית המשפט מטעמים מיוחדים שיירשמו.
(ב) בית המשפט רשאי ליתן סעד זמני להבטחת ביצוע פסק הדין בעת מתן פסק הדין או בתכוף לאחריו, ואין צורך, לשם כך, בהמצאת התחייבות או במתן ערובה לפי תקנות 364 ו-365(ב); הבקשה לסעד הזמני יכול שתהיה בעל פה.

ערבות ועירבון

364. (א) בית המשפט לא ייתן סעד זמני אלא בכפוף להמצאת התחייבות עצמית כאמור בתקנה 365(ב), וכן ערבות מספקת, להנחת דעתו, לשם פיצוי בגין כל נזק שייגרם למי שאליו מופנה הצו כתוצאה ממתן הצו, אם תיפסק התובענה או אם יפקע הצו מסיבה אחרת; בית המשפט רשאי לפטור מהמצאת ערבות, אם ראה שהדבר צודק וראוי, ומטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ב) בית המשפט רשאי לצוות על הפקדת עירבון בנוסף לאמור בתקנת משנה (א), אם שוכנע כי הדבר צודק וראוי בנסיבות הענין; בית המשפט לא ייתן סעד זמני במעמד צד אחד אלא בכפוף להפקדת עירבון בנוסף לאמור בתקנת משנה (א), זולת אם שוכנע כי בנסיבות הענין צודק וראוי לפטור מהפקדת העירבון.

(ג) סכום העירבון לא יעלה על 50,000 שקלים חדשים; בית המשפט רשאי, אם ראה שהדבר מוצדק מטעמים מיוחדים שיירשמו, להגדיל את סכום העירבון מעבר לסכום האמור או להתנות את מתן הצו במתן עירבון אחר.

(ד) הסכום הנקוב בתקנת משנה (ג) יעודכן ב-1 בינואר של כל שנה (להלן — יום העדכון) לפי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן — המדד) שפורסם בחודש נובמבר שלפני יום העדכון, לעומת המדד שפורסם בחודש נובמבר שקדם לו; סכום שעודכן כאמור יעוגל לשקל החדש השלם הקרוב, וסכום של חצי שקל חדש יעוגל כלפי מעלה.

הגשת בקשה לסעד זמני

365. (א) בקשה לסעד זמני תוגש והדיון בה יתנהל כאמור בסימן א' של פרק כ', ובכפוף להוראות פרק זה.

(ב) לבקשה תצורף התחייבות של המבקש לפיצוי מי שאליו מופנה הצו, בגין כל נזק שייגרם לו על ידי הצו הזמני, אם תיפסק התובענה או יפקע הצו מסיבה אחרת.

(ג) בתצהיר המצורף לבקשה יפרט המבקש את כל העובדות הנוגעות לבקשה.

(ד) בבקשה למתן צו הנוגע לנכסים שברשות מחזיק, יפורשו גם שמו ומענו של המחזיק.

(ה) בבקשה לצו עיכוב יציאה מהארץ יפרש המבקש בבקשתו את שמו ושם משפחתו של המשיב, גם באותיות לטיניות, וכן מענו, מספר הזהות שלו, ואם אינו ידוע למבקש — פרטים אחרים שיש בהם, לדעת בית המשפט או הרשם, כדי לזהותו; בית המשפט רשאי לבקש פרטים נוספים כדי למנוע טעות בזיהוי.

(ו) בבקשה לסעד זמני לפי סימן ב'1 יציין המבקש גם את תיאורם ומקום הימצאם של הנכסים, וכן יציע מועמד לשמש תופס נכסים או כונס נכסים זמני, לפי הענין, בכפוף לאמור בתקנה 387ג, ויצרף את הסכמת המועמד בכתב למינוי.

הדיון בבקשה

366. (א) בקשה למתן סעד זמני תידון במעמד הצדדים, ואולם רשאי בית המשפט ליתן צו על פי צד אחד, אם שוכנע, על בסיס ראיות מהימנות לכאורה, כי קיים חשש סביר שההשהיה שבקיום הדיון במעמד הצדדים תסכל את מתן הצו או תגרום למבקש נזק חמור.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), יידונו בקשות לצו עיקול זמני, צו הגבלת שימוש בנכס וצו תפיסת נכסים במעמד צד אחד, אלא אם כן שוכנע בית המשפט כי אין בקיום דיון

במעמד הצדדים כדי לסכל את מתן הצו.
(ג) הוגשה הבקשה לסעד זמני לאחר שהוחל בשמיעת ראיות בתובענה, תידון הבקשה, במידת האפשר, לפני השופט הדן בתובענה.

צו במעמד צד אחד

367. (א) ניתן צו, למעט צו עיקול זמני, במעמד צד אחד, יקיים בית המשפט דיון במעמד הצדדים בהקדם האפשרי ולא יאוחר מארבעה עשר ימים מיום מתן הצו; לבקשת בעל דין, ובמידת האפשר, יקבע בית המשפט את הדיון במועד מוקדם יותר; בית המשפט רשאי לקבוע מועד מאוחר יותר לדיון, מטעמים מיוחדים שיירשמו; הודעה על מועד הדיון תומצא למשיב ולמחזיק, אם ישנו, עם המצאת הצו.

(ב) העתק הצו, העתק הבקשה והמסמכים המצורפים אליה והעתק כתב הערבות יומצאו במסירה אישית למשיב בתוך שלושה ימים, אלא אם כן קבע בית המשפט מועד מאוחר יותר מטעמים מיוחדים שיירשמו; לבקשת המחזיק יורה בית המשפט למבקש להמציא למחזיק בהקדם האפשרי העתק הבקשה והמסמכים המצורפים אליה.

(ג) ניתן צו עיקול זמני במעמד צד אחד, רשאי המשיב לבקש את ביטול הצו בתוך שלושים ימים ממועד המצאתו; מחזיק, אם ישנו, רשאי לבקש את ביטול הצו בהתאם לתקנה 376; הוגשה בקשה לביטול הצו יקיים בית המשפט דיון במעמד הצדדים, בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבעה ימים ממועד הגשתה; בית המשפט רשאי לקבוע מועד מאוחר יותר לדיון מטעמים מיוחדים שיירשמו; הודעה על מועד הדיון תומצא לצדדים במסירה אישית בהקדם האפשרי, ולא יאוחר משלושה ימים ממועד הגשת בקשת הביטול, אלא אם כן קבע בית המשפט מועד אחר, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ד) נקבע דיון על פי תקנה זו, רשאי המשיב לבקשה למתן הסעד הזמני להגיש תמצית מתגובתו לבקשה עד יומיים לפני מועד הדיון.

(ה) דיון על פי תקנה זו יסתיים בתוך יום שיפוט אחד; ראה בית המשפט כי יש צורך בכך, רשאי הוא לקבוע ימי דיון נוספים, ככל הניתן ברציפות; סיכום טענות בעלי הדין יהיה בעל פה לאחר סיום הבאת הראיות, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ו) ההוראות הנוגעות לדיון בבקשה לסעד זמני יחולו על דיון שנקבע לפי תקנה זו, ככל שאינן סותרות את האמור בתקנה זו.

עיון מחדש

368. (א) לבקשת בעל דין רשאי בית המשפט לעיין מחדש בצו זמני שניתן, אם ראה כי הדבר מוצדק בשל נסיבות שהשתנו או עובדות חדשות שנתגלו מאז מתן הצו, או אם ראה כי מלכתחילה לא היתה הצדקה למתן הצו.

(ב) בעיון מחדש רשאי בית המשפט לקיים, לשנות או לבטל, את ההחלטה נושא העיון, או לתת החלטה אחרת במקומה; בין השאר, רשאי בית המשפט להורות כי אם יפקיד המשיב סכום מסוים כעירבון או ימציא ערובה מספקת אחרת להבטחת ביצוע פסק הדין, יפקע הצו הזמני.

(ג) בקשה לעיון מחדש תוגש ותתנהל כאמור בסימן א' של פרק כ'.

שמיעת התובענה במקום דיון בסעד הזמני

369. נשיא בית המשפט או שופט שנשיא בית המשפט מינה לכך, רשאי להורות על הקדמת מועד הדיון בתובענה, במקום קיום הדיון במעמד הצדדים בבקשה לסעד הזמני, אם ראה כי יהיה בכך כדי לייעל את הדיון ולחסוך מזמנו של בית המשפט ומזמנם של הצדדים; ניתן בתובענה צו במעמד צד אחד, ייתן בית המשפט הוראות בענין הצו, ככל שימצא לנכון בנסיבות הענין.

פקיעת הסעד הזמני

370. סעד זמני יפקע —

(1) עם הפסקת התובענה, עם ביצוע פסק הדין או בתום המועד שנקבע בו, לפי המוקדם;

(2) אם הצו הזמני ניתן לפני הגשת התובענה והמבקש לא הגיש לבית המשפט את

התובענה במועד, כאמור בתקנה 363(א);

(3) אם הצו הזמני ניתן במעמד צד אחד, למעט צו מניעה זמני, ולא הומצא למשיב במסירה אישית כאמור בתקנה 367(ב), זולת אם בית המשפט קבע אחרת, מטעמים מיוחדים שיירשמו;

(4) עם ביטולו על ידי בית המשפט.

חילוט עירבון: החזרת ערבות ועירבון

371. (א) פקע הצו הזמני, יהיה בית המשפט הדין בתובענה רשאי, לאחר שנתן לצדדים הנוגעים בדבר הזדמנות להשמיע את טענותיהם, להורות על חילוט העירבון, כולו או מקצתו, בין לפני מתן פסק הדין ובין לאחריו, לטובת מי שאליה מופנה הצו, אם ראה כי נגרמו לו נזק או הוצאות עקב מתן הצו, וכי הבקשה לא היתה סבירה בנסיבות הענין; חילוט העירבון אינו מותנה בהוכחת גובה הנזק שנגרם.

(ב) חילוט העירבון אינו גורע מזכותו של מי שהעירבון חולט לטובתו להיפרע בשל נזקיו, באמצעות הערובה במסגרת ההליך או בדרך של הגשת תובענה חדשה לפי כל דין, ובלבד שלא ישולם פיצוי יתר.

(ג) לא הוגשה לבית המשפט תובענה או בקשה לפיצויים בגין נזק עקב מתן הצו הזמני, בתוך שישה חודשים מהמועד שפקע הצו הזמני, יוחזר למבקש כתב הערבות; בית המשפט רשאי לקבוע מועד אחר אם ראה שהדבר מוצדק, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ד) הופקד עירבון ולא חולט או חולט מקצתו — תוחזר יתרת העירבון למבקש בתוך שישים ימים מהמועד שפקע הצו הזמני; הוגשה בתוך שישים הימים בקשה לחילוט העירבון, רשאי בית המשפט לעכב את החזרת העירבון עד למתן החלטה בבקשה.

סמכות רשם

372. הוראות סימן זה יחולו גם על רשם במסגרת סמכויותיו ליתן סעד זמני על פי דין.

החלטה בבקשה

373. בית המשפט הדין בבקשה לסעד זמני ייתן את החלטתו עם תום הדיון בבקשה, ולכל המאוחר חמישה עשר ימים לאחר תום הדיון; לא נתן את החלטתו במועד האמור, ייתן על כך הודעה מנומקת בכתב לנשיא בית המשפט או לסגנו.

סימן א'1: עיקול זמני

צו עיקול זמני

374. (א) לא יינתן צו עיקול זמני אלא בתובענה לסכום כסף; ואולם בתובענה לדבר שבעין רשאי בית המשפט או הרשם לצוות על עיקול הנכס הנתבע.

(ב) בית המשפט או הרשם רשאי לתת צו עיקול זמני על נכסים של המשיב שברשותו, ברשות המבקש או ברשות מחזיק, בכפוף להוראות סימן א', ואם שוכנע על בסיס ראיות מהימנות לכאורה כי קיים חשש סביר שאי מתן הצו יכביד על ביצוע פסק הדין.

(ג) אין לעקל נכס הפטור מעיקול אותה שעה.

(ד) הומר נכס שעוקל בערובה של המשיב, יחולו על הערובה הוראות סימן זה.

רישום בפנקסי מקרקעין

375. ניתן צו עיקול על מקרקעין, יורה בית המשפט או הרשם על רישום הערה בפנקס המקרקעין, והמבקש יודיע על כך לרשם המקרקעין.

הודעה למחזיק

376. (א) ניתן צו עיקול על נכסי המשיב שבידי מחזיק, יודיע בית המשפט או הרשם למחזיק, עם הטלת העיקול, כי עליו להשיב בכתב, בתוך המועד שנקבע בהודעה, אם נכסי המשיב מצויים בידו וכן אם בדעתו להגיש בקשה לביטול צו העיקול כאמור בתקנה 367; בהודעה למחזיק יצוינו פרטי המבקש ובא כוחו; תשובתו של המחזיק תוגש לבית המשפט

והעתק ממנה ימציא המחזיק, במישרין, למבקש.

(ב) הודיע המחזיק כי בדעתו להגיש בקשה לביטול צו העיקול, ימציא לו המבקש, בתוך שבעה ימים מיום שהומצאה לו התשובה כאמור בתקנת משנה (א), העתק מבקשת העיקול והתצהיר.

(ג) המחזיק רשאי, בתוך שלושים ימים מיום שהומצא לו העתק מבקשת העיקול והתצהיר, להגיש בקשה לביטול צו העיקול.

מחזיק שהודה

377. הודה מחזיק בתשובתו כי מצויים בידו נכסי המשיב, לא יחזור בו מהודאתו אלא אם כן נתן לו בית המשפט או הרשם רשות לכך, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

מחזיק שלא הודה

378. (א) לא הודה המחזיק כי נכסי המשיב מצויים בידו, או התנגד מכל טעם אחר לאישור העיקול או לא השיב כלל בתוך המועד שנקבע לו, יהא המבקש רשאי בתוך חמישה עשר ימים מיום שהומצאה לו תשובת המחזיק או בתוך חמישה עשר ימים מתום המועד האמור, הכל לפי נסיבות הענין, להגיש לבית המשפט בקשה מנומקת בכתב לאישור העיקול.

(ב) דינה של בקשה כאמור כדין כתב תביעה ויחולו עליה הוראות תקנה 19; דינו של מחזיק לענין אישור העיקול כדינו של נתבע, בשינויים המחויבים לפי הענין.

הדיון בבקשה

379. הדיון בבקשה לפי תקנה 378 יכול שיהיה בכל שלב של הדיון בתובענה, ואף לאחר שניתן פסק דין בה, כפי שבית המשפט או הרשם יורה, והוא הדין בדיון בסדר דין מקוצר בין אם ניתנה רשות להתגונן ובין אם לאו.

מבקש שלא דרש את אישור העיקול

380. לא ביקש המבקש אישור העיקול כאמור בתקנה 378 יהא העיקול בטל לגבי כל נכס שהמחזיק לא הודה שהוא מצוי בידו.

עיקול זמני לטובת תובע שזכה בתביעתו

381. זכה התובע בתביעתו, ימשיך העיקול הזמני לעמוד בתוקפו עד שפסק הדין יבוצע; בפסק הדין רשאי בית המשפט או הרשם לחייב את הנתבע בהוצאות העיקול הזמני.

החלת חוקה הוצאה לפועל

382. הוראות חוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967, יחולו על ביצוע עיקול זמני לפי סימן זה, ואם זכה התובע בתביעתו, ימשיכו בפעולות לפי אותו חוק.

הגבלת שימוש בנכס

383. (א) בית המשפט או הרשם רשאי, בכפוף להוראות סימן א', להורות למשיב להימנע, בעצמו או באמצעות אדם מטעמו, מלהוציא נכסים מרשותו או מרשות מחזיק, למכרם, לשעבדם או לשנות את מצבם או את זכויותיו בהם, אם שוכנע על בסיס ראיות מהימנות לכאורה, כי קיים חשש סביר שאי מתן הצו יכביד באופן ממשי על ביצוע פסק הדין.

(ב) בתקנה זו, "נכסים" — לרבות נכסים המצויים מחוץ לתחום המדינה.

המצאה למדינה

383א. המצאה למדינה של צו לפי סימן זה תהא בהמצאתו לחשב המשרד שבידיו נמצא הנכס אשר אליו הצו מתייחס.

סימן ב': עיכוב יציאה מן הארץ

צו עיכוב יציאה מן הארץ

384. (א) בית המשפט או הרשם רשאי, בכפוף להוראות סימן א', ליתן צו עיכוב יציאה מן הארץ נגד המשיב, אם שוכנע, על בסיס ראיות מהימנות לכאורה, כי קיים חשש סביר שהוא עומד לצאת מן הארץ לצמיתות או לתקופה ממושכת, וכי הדבר יכביד באופן ממשי על קיום ההליך או על ביצוע פסק הדין; היה המשיב תושב חוץ, לא יינתן נגדו צו עיכוב יציאה מן הארץ אלא בנסיבות חריגות ומטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ב) ניתן צו על פי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט או הרשם להורות על הפקדת הדרכון או תעודת המעבר של המשיב או להתנות תנאים ליציאתו.

(ג) לא יינתן צו עיכוב יציאה מן הארץ אלא אם כן עלה שווי התובענה על חמישים אלף שקלים חדשים, זולת אם התובענה היא למזונות; בית המשפט או הרשם רשאי ליתן צו עיכוב יציאה מן הארץ בתובענה ששוויה פחות מן הסכום האמור, אם שוכנע שקיימים טעמים מיוחדים המצדיקים זאת.

(ד) בלי לגרוע מן האמור בתקנה 370, צו עיכוב יציאה מן הארץ יפקע בתום שנה מיום נתינתו; ואולם, בית המשפט או הרשם רשאי להאריך את עיכוב היציאה מן הארץ על ידי מתן צו חדש.

ערבות ועירבון של המבקש

385. (א) ערבות כאמור בתקנה 364, שימציא המבקש צו עיכוב יציאה מן הארץ, תהא לפיצוי כל נזק שייגרם גם לאדם שאיננו המשיב בעיכוב יציאתו על סמך הצו, משום שהמבקש מסר פרטים לא נכונים או לא מספיקים לזיהוי המשיב.

(ב) על אף האמור בתקנה 364(ב), יהיה המבקש צו עיכוב יציאה מן הארץ במעמד צד אחד בתביעה למזונות, פטור מהפקדת עירבון.

עירבון של המשיב

386. בית המשפט או הרשם יורה, בצו, שאם יופקד בקופת בית המשפט או בקופת המשטרה סכום מסוים כעירבון לתביעה — יפקע צו עיכוב היציאה מן הארץ; חזר המשיב לפני מתן פסק הדין, או לאחר שפקע הצו, יוחזר לו העירבון לפי דרישתו; לא חזר עד שניתן פסק דין לזכות המבקש ישמש העירבון לסיפוק התביעה, והעודף על הסכום שבפסק הדין ועל הוצאות הוצאה לפועל יוחזר למשיב לפי דרישתו.

צו עיכוב וצו גירוש או צו הסגרה

387. (א) ניתן על אדם צו עיכוב יציאה, וכן צו גירוש לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, או צו הסגרה לפי חוק ההסגרה, התשי"ד-1954, יבטל בית המשפט או הרשם את צו העיכוב, אם ביקש זאת היועץ המשפטי לממשלה.

(ב) הגיש היועץ המשפטי לממשלה בקשה כאמור בתקנת משנה (א), ימציא הודעה מספקת על כך לצד אשר לפי בקשתו ניתן צו עיכוב היציאה.

סימן ב'1: תפיסת נכסים וכינוס נכסים זמני

תפיסת נכסים

387א. (א) בית המשפט רשאי בצו, בכפוף להוראות סימן א', למנות אדם לשם ביצוע חיפוש, צילום, העתקה או תפיסה של נכסים המצויים בחצרים (להלן – תופס נכסים) אם שוכנע על בסיס ראיות מהימנות לכאורה כי קיים חשש ממשי שהמשיב או אדם אחר מטעמו עומד להעלים את הנכסים או להשמידם, וכי הדבר יכביד באופן ממשי על קיום ההליך.

(ב) בית המשפט רשאי להורות בצו לאדם לאפשר לתופס נכסים כניסה לחצרים שהוא מחזיק בהם, לשם ביצוע הפעולות המפורטות בצו שניתן על פי תקנת משנה (א) (להלן – צו כניסה לחצרים).

(ג) מונה תופס נכסים לפי תקנה זו, יחולו הוראות תקנות 389, 391 ו-392, בשינויים המחויבים.

(ד) בתקנה זו, "נכסים" – נכסים המהווים ראיות או הדרושים לשם בירור התובענה.

כינוס נכסים זמני

387. (א) בית המשפט רשאי בצו, בכפוף להוראות סימן א', למנות כונס נכסים זמני (להלן — כונס) על נכסים מסוימים של המשיב שברשותו או ברשות מחזיק, אם שוכנע על בסיס ראיות מהימנות לכאורה, כי קיים חשש ממשי לפגיעה ניכרת בערכם של הנכסים או לכך שהמשיב או אדם אחר מטעמו עומד להעלים את הנכסים או להשמידם או כי הנכסים הופקו תוך ביצוע המעשה או המחדל נושא התובענה או שימשו לביצועו, וכי אי מתן הצו יכביד באופן ממשי על ביצוע פסק הדין.

(ב) בית המשפט רשאי להורות בצו לאדם לאפשר לכונס כניסה לחצרים שהוא מחזיק בהם לשם ביצוע הפעולות המפורטות בצו שניתן על פי תקנת משנה (א) (להלן — צו כניסה לחצרים).

(ג) בית המשפט רשאי להסמיך כונס לעשות, בין השאר, את הפעולות האלה, כולן או מקצתן:

- (1) להיכנס לחצרים לשם חיפוש או תפיסה של הנכסים;
 - (2) לחפש את הנכסים;
 - (3) לצלם או להעתיק את הנכסים;
 - (4) לתפוס את הנכסים;
 - (5) להחזיק בנכסים;
 - (6) לשמור או לבטח את הנכסים;
 - (7) לנהל את הנכסים;
 - (8) להפעיל את סמכויות בעל הנכסים, כולן או מקצתן.
- (ד) מונה כונס לפי תקנה זו, יחולו הוראות תקנות 389, 390, 391 ו-392.

סייגים למינוי תופס נכסים או כונס

387. בית המשפט לא ימנה אדם כתופס נכסים או ככונס אם יש בינו לבין מי מבעלי הדין קשר אישי או מקצועי, זולת אם הסכימו בעלי הדין למינוי, או אם סבר שיש בכך צורך ולא יהיה בדבר כדי לפגוע בביצוע יעיל והוגן של הצו, ומטעמים מיוחדים שיירשמו.

כניסה לחצרים חיפוש ותפיסה

387. (א) בטרם כניסתו לחצרים ימסור תופס הנכסים או הכונס את צו הכניסה לחצרים והודעה המסבירה את משמעות הצו לפי טופס 44 שבתוספת הראשונה, לאדם שנגדו ניתן הצו או לאדם בגיר אחר האחראי על החצרים מטעמו (להלן - האחראי על החצרים), ויידע אותו בדבר זכותו להתייעצות טלפונית עם עורך דין, במידת האפשר, וזכותו להגיש הודעת הצטרפות להליך בתוך עשרים ימים; לבקשת האחראי על החצרים, יסביר לו תופס הנכסים או הכונס בשפה ברורה את משמעות הצו, וכי סירוב לאפשר את ביצועו מהווה ביזיון בית משפט ועשוי לשמש ראיה במסגרת ההליך המשפטי.

(ב) כניסה לחצרים, חיפוש, צילום, העתקה או תפיסה של נכסים על פי סימן זה ייעשו בידי תופס הנכסים או הכונס בנוכחות האחראי על החצרים, ובנוכחות שני עדים, אלא אם כן אישר האחראי על החצרים בכתב, כי אינו מעוניין בנוכחות עדים או אם הורה בית המשפט אחרת, מטעמים מיוחדים שיירשמו; לא ישמש עד, לצורך תקנה זו, מי שיש בינו לבין מי מבעלי הדין קשר אישי או מקצועי — זולת אם הסכים לכך בעל הדין שכנגד.

חיפוש בחומר מחשב

387. חיפוש ותפיסה של מחשב, חומר מחשב או פלט כהגדרתם בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995, לא ייערכו אלא בהתקיים תנאים אלה:

- (1) בית המשפט כלל בצו היתר מפורש לחיפוש ותפיסה כאמור;
- (2) בית המשפט מינה בעל תפקיד מיומן לביצוע החיפוש, זולת אם האחראי על החצרים הסכים לבצע את החיפוש בעצמו;
- (3) מבצע החיפוש יודא תחילה כי במהלך החיפוש לא תתאפשר קבלת מידע מתקשורת בין מחשבים, זולת אם מבצע את החיפוש האחראי על החצרים.

מתן דין וחשבון

1387. (א) תופס הנכסים או הכונס יגיש לבית המשפט דין וחשבון על ביצוע הפעולות, חתום בידי הנוכחים בביצוע, בתוך שבעה ימים ממועד הביצוע, וימציא העתק ממנו למי שאליו מופנה צו הכניסה לחצרים ולבעלי הדין.

(ב) הדין וחשבון יכלול, בין השאר, רשימה של הנכסים שנתפסו בעת החיפוש, והערות של האחראי על החצרים שנכח בעת ביצוע הצו.

שמירת סודיות

1387. (א) תופס הנכסים או הכונס לא יעשה שימוש בנכסים, במידע או במסמכים שהגיעו אליו עקב תפקידו, ולא יגלה מידע או מסמכים כאמור לאחר, עד לקיום דיון במעמד הצדדים שבו יכריע בית המשפט מה ייעשה בנכסים או במסמכים, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ב) תופס הנכסים או הכונס ינקוט אמצעים, ככל הדרוש, כדי להבטיח שהעובדים בשירותו והנוכחים בעת ביצוע הפעולות, ישמרו על סודיות כאמור בתקנת משנה (א).

(ג) נטענה טענת חיסיון לגבי נכסים או מסמכים מסוימים, יכניס תופס הנכסים או הכונס את הנכסים או המסמכים, לפי הענין, לחבילה בלי שיעיין בהם, יסגור את החבילה, יסמן אותה באופן הניתן לזיהוי, וימסור אותה לבית המשפט, בהקדם האפשרי; בתוך שבעה ימים ממועד מסירת החבילה רשאי הטוען להגיש לבית המשפט בקשה להחליט בטענת החיסיון, ולפרט בה את טענותיו; בית המשפט יחליט בבקשה בתוך שבעה ימים מיום שהוגשה הבקשה, ולצורך כך הוא רשאי לעיין בנכס או במסמך; הדיון בבקשה לפי תקנת משנה זו יהיה בדלתיים סגורות; בתקנה זו, "חבילה" — מעטפה או כלי קיבול אחר.

הוראות בדבר הנכסים התפוסים

1387. (א) בית המשפט רשאי, בכל עת, לפי בקשת תופס הנכסים, הכונס, בעל הנכסים או בעל דין, להורות מה ייעשה בנכסים התפוסים, לרבות החזרתם לחצרים שמהם נלקחו או לבעליהם, לתת צו למכירתם של נכסים העלולים להתקלקל, להשמדה או להעברה של נכסים או להורות כל הוראה אחרת המוצדקת וראויה בנסיבות הענין.

(ב) הסתיים הדיון בתובענה, יורה בית המשפט מה ייעשה בנכסים תפוסים, שהוראה כאמור טרם ניתנה לגביהם.

(ג) פקע צו תפיסת נכסים או צו כינוס נכסים זמני שניתן לפי סימן זה, ולא הורה בית המשפט מה ייעשה בנכסים התפוסים, יוחזרו הנכסים אל החצרים שמהם נלקחו בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מתום שבעה ימים ממועד פקיעת הצו.

זכויות מחזיק וצד שלישי

1387. (א) ניתן צו על פי סימן זה המתייחס לנכסים שבידי מחזיק, רשאי המחזיק להגיש הודעת הצטרפות להליך בתוך עשרים ימים ממועד ההמצאה; הודעה על כך תימסר למחזיק עם מסירת הצו או המצאתו.

(ב) טוען צד שלישי לזכויות בנכסים שנתפסו לפי סימן זה, רשאי הוא להגיש הודעת הצטרפות להליך בתוך עשרים ימים מיום שנודע לו על תפיסתם.

(ג) התברר לבית המשפט במהלך דיון כי לצד שלישי עשויות להיות זכויות בנכסים שנתפסו לפי פרק זה, יודיע לו בית המשפט על זכותו להגיש הודעת הצטרפות להליך בתוך עשרים ימים ממועד המצאת ההודעה.

(ד) הוגשה הודעת הצטרפות על ידי מחזיק או צד שלישי, יקיים בית המשפט דיון במעמד המצטרף בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבעה ימים מיום קבלת הודעת הצטרפות.

הודעת הצטרפות

1387. (א) הודעת הצטרפות תוגש לבית המשפט בכתב, במספר עותקים מספיק לשם המצאה לכל בעלי הדין.

(ב) דין המצטרף כדון משיב בבקשה לסעד הזמני, ודין הודעת הצטרפות כדון תשובה לבקשה בכתב, בשינויים המחויבים.

(ג) הודעת הצטרפות והודעה בדבר מועד הדיון יומצאו לכל בעלי הדין בהקדם האפשרי ולא יאוחר משלושה ימים מיום החלטת בית המשפט בדבר מועד הדיון.

מינוי כונס נכסים

388. (א) הוגשה בקשה למינוי כונס נכסים, רשאי בית המשפט, או רשם שהוא שופט, אם הדבר נראה לו צודק ונוח, לעשות, לפי טופס 45, את הדברים האלה:

- (1) למנות כונס נכסים לכל רכוש, בין לפני מתן פסק הדין ובין לאחריו;
 - (2) לסלק כל אדם מהחזקת הרכוש או ממשמורתו;
 - (3) להעמיד את הרכוש להחזקתו, למשמורתו או לניהולו של כונס הנכסים;
 - (4) להעניק לכונס הנכסים את הסמכויות שבידי בעל הרכוש, כולן או מקצתן, כפי שייראה לבית המשפט או לרשם כאמור, בכל הנוגע להגשת תובענות והתגוננות בהן, מימוש הרכוש, ניהולו, שמירתו, שימורו והשבחתו, גביית דמי שכירות ורווחים מן הרכוש ואופן השימוש בהם וחתימה על כל המסמכים.
- (ב) בית המשפט או הרשם הדין בבקשה יביא בחשבון את סכום החוב שהמבקש תובע, את הסכום שכונס הנכסים יכול להשיג לפי המשוער ואת ההוצאות המשוערות הכרוכות במינויו, ורשאי הוא, אם נראה לו הדבר, להורות על עריכת חקירה בעניינים אלה או בעניינים אחרים לפני המינוי.

שכר

389. (א) בית המשפט או רשם שהוא שופט רשאי לקבוע, בצו כללי או מיוחד, את שכר שירותיו של כונס הנכסים וכיצד ועל מי לשלמו.

(ב) מינה בית המשפט או הרשם עובד המדינה לשמש כונס נכסים, ישולם שכרו לאוצר המדינה, אך באישור נציב שירות המדינה רשאי הוא לקבל שכר מיוחד בעד טרחותו.

חובת פרסום

390. ניתן צו למינוי כונס נכסים, יורה בית המשפט או הרשם לפרסם ברשומות או בעתון יומי את שם האדם שנגדו ניתן הצו, מקום עסקו או מענו הרשום, שמו ומענו של כונס הנכסים שנתמנה וכן מקום מושבו של בית המשפט ומספר התיק; בית המשפט או הרשם רשאי שלא להורות על הפרסום מטעמים מיוחדים שיירשמו.

חובותיו של כונס נכסים

391. כונס נכסים שנתמנה כאמור –

- (1) יתן כל ערובה שתיראה לבית המשפט או לרשם להבטחת אחריותו לנכסים שהוא ממונה עליהם ולכל אשר יגיע לידו בקשר לנכסים; הערובה תהא בכתב ערבות ערוך לפי טופס 46;
- (2) יגיש את חשבונותיו בפרקי זמן ובצורה שיורה עליהם בית המשפט או הרשם;
- (3) ישלם את הסכום המגיע ממנו ככל שיורה בית המשפט או הרשם;
- (4) יהא אחראי לכל הפסד שגרם לרכוש מתוך זדון או רשלנות.

אכיפת תשלום

392. כונס נכסים שלא הגיש חשבונותיו או לא שילם את הסכום המגיע ממנו, או שגרם הפסד לרכוש מתוך זדון או רשלנות, רשאי בית המשפט להורות על עיקול נכסיו, למכרם ולהשתמש בדמי המכר לסילוק כל סכום המגיע מכונס הנכסים או לכיסוי כל הפסד שגרם ואת היתרה ישלם לכונס הנכסים.

פרק כ"ט: סדר הדין בבית הדין המיוחד

מה יובא לפני בית הדין המיוחד

393. היה ספק בענין פלוני אם אין הוא ענין של מעמד אישי שבתחום שיפוטו הייחודי של בית דין דתי, יביאו בעלי הדין הנוגעים בדבר, או בית המשפט שבו נתעורר הספק, את השאלה לפני בית הדין המיוחד כאמור בסעיף 9 לפקודת בתי המשפט, 1940, על ידי תזכיר שיישלח לרשם בית המשפט העליון.

צורת התזכיר

394. התזכיר יחולק לסעיפים מסומנים במספרים סידוריים ויציין בצורה תמציתית:

- (1) העובדות החשובות שבעלי הדין הסכימו עליהן;
- (2) העובדות המהותיות השנויות במחלוקת;
- (3) טענותיהם החולקות של בעלי הדין.

הדיון

395. משנתקבל התזכיר, יזמין הרשם את בעלי הדין להתייצב לפני בית הדין המיוחד בתאריך שיקבע; לבית הדין יהיו לענין זה כל הסמכויות הנתונות לפי תקנות אלה לבית משפט מחוזי בערכאה ראשונה, והוא ינהג, במידה שהדבר רצוי באותן נסיבות, לפי סדרי הדין והנהוג המקובלים בבתי המשפט כאמור בתקנה 2.

פסק הדין

396. הכריע בית הדין בשאלה שהובאה לפניו, ינסח את ממצאו בצורת פסק דין כדרך שמנסח בית משפט, וכיוצא בזה יערך פסק דין בצורת פסיקתה.

חלק ד': הערעור

פרק ל': סדר הדין בערעור

סימן א': המועדים

המועד להגשת ערעור בזכות

397. מועד להגשת ערעור בזכות על החלטה של בית משפט הוא ארבעים וחמישה ימים מיום מתן ההחלטה, והוא כשאין הוראת חיקוק אחרת הקובעת מועד להגשת ערעור.

המועד להגשת ערעור ברשות

398. המועד להגשת ערעור ברשות על החלטה, הוא שלושים ימים מהיום שבו ניתנה הרשות לערעור.

המועד להגשת ערעור על החלטה במעמד צד אחד

398א. (א) המועד להגשת ערעור או בקשת רשות ערעור על החלטה במעמד צד אחד או בהעדר כתבי טענות מהצד השני (בתקנה זו – ההחלטה הראשונה), שהוגשה לגביה בקשת ביטול לפי תקנה 201 או תקנה 214, יימנה מיום מתן ההחלטה בבקשת הביטול (בתקנה זו – ההחלטה השניה).

(ב) מנין המועדים להגשת הערעור או בקשת רשות הערעור, לפי הענין, על ההחלטה הראשונה או ההחלטה השניה יהיה לפי הוראות סימן זה.

המועד לבקשת רשות לערעור

399. נקבעה בחיקוק הוראה בדבר בקשת רשות לערעור על החלטה ולא נקבע במפורש המועד להגשת הבקשה, תוגש הבקשה בתוך שלושים ימים מיום שניתנה ההחלטה.

ערעור על החלטת רשם

400. ערעור על החלטת רשם לפי סעיף 96 לחוק בתי המשפט, לרבות החלטה לגבי בקשה לבטל החלטה על פי צד אחד או בהעדר כתבי טענות של הצד השני, יהיה עשרים ימים מהיום שבו ניתנה ההחלטה, והוראות פרק זה, למעט סימן ד', יחולו על הערעור האמור בשינויים המחוייבים.

ערעור על פסק דין בתביעה אזרחית

401. הוראות פרק זה יחולו אף לגבי ערעור על פסק דין בתביעה אזרחית כאמור בתקנה 17.

מנין הימים

402. מנין הימים שנקבעו בסימן זה יתחיל בין אם ניתנה ההחלטה בפני המערער או המבקש ובין אם ניתנה שלא בפניו, ובלבד שהזמן כדין לשמוע את ההחלטה; ניתנה ההחלטה שלא בפני המערער או המבקש בלי שהזמן כאמור, יראו כיום מתן ההחלטה את היום שבו הומצא לו העתק ממנה.

סימן ב': רשות לערער

הגשת בקשת רשות לערער לבית המשפט

403. (א) בקשת רשות לערער לבית משפט שלערעור תוגש בכתב, תפרט בצורה תמציתית את הנימוקים שעליהם סומך המבקש את בקשתו ותציין את האסמכתאות הנוגעות לענין; הבקשה תוגש במסירת ארבעה עתקים של כתב הבקשה לבית המשפט שלערעור, בצירוף מספר עתקים מספיק לשם המצאה למשיבים.

(ב) רשות לערער על פסק דין של בית משפט מחוזי בשבתו כבית משפט לערעורים על החלטה של בית משפט שלום יכול שתינתן בגוף פסק הדין או על פי בקשה לבית המשפט שלערעור.

(ג) כל העתקים של הבקשה ושל המסמכים המצורפים אליה יהיו מודפסים במכונת כתיבה, או מצולמים, בצורה נוחה לקריאה.

ערובה ומסמכים שיש לצרפם לבקשה לרשות ערעור

404. (א) עם הגשת בקשה לרשות ערעור, יפקיד המבקש ערבון או יתן ערובה להבטחת הוצאותיו של המשיב בבקשה ובערעור, ויצרף את המסמכים המפורטים בתקנה 419, אך רשאי בית המשפט לדון בבקשה אף אם לא צורפו העתקים מהחלטות הערכאות הקודמות הנוגעות לאותו ענין.

(ב) על הפקדת ערבון או מתן ערובה בבקשה לרשות ערעור יחולו הוראות תקנות 427 עד 433, בשינויים המחוייבים.

ערובה להוצאות בערעור ברשות

405. הפקדת ערבון או מתן ערובה כנדרש בתקנה 404, פוטרת את המבקש שקיבל רשות ערעור ממתן ערובה עם הגשת הערעור.

תשובת המשיב בעל פה או בכתב

406. (א) החליט בית המשפט, לאחר שעייין בבקשה לפי תקנה 403, שאין היא מצריכה תשובה, ידחנה מיד.

(ב) החליט בית המשפט שהבקשה מצריכה תשובה, רשאי הוא להורות על טענות לפניו בעל פה או על תשובה בכתב; עשה כן, תומצא הבקשה למשיב, ובלבד שהמבקש קיים את ההוראות בדבר מתן ערובה להוצאות המשיב; הורה בית המשפט על תשובה בכתב, על המשיב להגישה תוך חמישה עשר ימים מיום ההמצאה או במועד אחר שקבע בית המשפט; התשובה תיכתב בצורה תמציתית, ויצוינו בה האסמכתאות שהמשיב מסתמך עליהן.

(ג) נתקבלה תשובת המשיב בכתב, רשאי בית המשפט להורות על טענות נוספות לפניו בעל פה או בכתב.

רשות ערעור על החלטה בענין סעד זמני

406. בקשת רשות ערעור או ערעור על החלטה הדוחה בקשה למתן סעד זמני, שניתנה על פי צד אחד ושלא נדחתה לפי תקנה 406(א), תידון במעמד צד אחד, אלא אם כן הורה בית המשפט על הזמנת בעל הדין האחר.

החלטת בית המשפט והמצאתה

407. (א) בתום ההליכים שנתקיימו לפי תקנה 406(ב) ו-(ג) או בתום התקופה שנקבעה לקיומם, יחליט בית המשפט אחת מאלה:

(1) לדחות את הבקשה;

(2) ליתן רשות לערער, אם דרך כלל ואם לגבי בעיה מסויימת כאמור בתקנה

408.

(ב) דן בבקשה שופט יחיד יכול הוא להעביר את הבקשה לדיון לפני הרכב רחב יותר.
(ג) החלטת בית המשפט תומצא לבעלי הדין ואין צורך להשמיעה, אלא אם כן הורה על כך בית המשפט.

הרשות לערער מסוייגת

408. בית משפט הנותן רשות לערער רשאי לפרש את הבעיה שעליה ניתנת הרשות לערער, ומשעשה כן לא יטען המערער בבעיה שלא פורשה, אולם אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכותו של בית המשפט שלערוור לפי התקנות 415 ו-462.

אין ערעור על רשות לערער

409. החלטה המרשה לערער אינה ניתנת לערעור.

הגשת בקשת רשות לערער כהגשת ערעור

410. הוגשה בקשת רשות לערער לבית משפט שלערוור, רשאי בית המשפט לדון בה כאילו ניתנה הרשות והוגש ערעור על פי הרשות שניתנה, אם הסכימו לכך בעלי הדין לערוור, ואף ללא הסכמת בעל דין לאחר שניתנה לו ההזדמנות להביע התנגדותו ונראה לבית המשפט שלא תיפגע זכותו כבעל דין; החליט בית המשפט כאמור, תחול תקנה 407(ג) ולא יחולו תקנות 412, 419 עד 421 ו-427 עד 433.

הפיכת בקשה לכתב ערעור

410א. הוגשה בקשה לרשות ערעור לבית משפט שלערוור וראה בית המשפט כי הבקשה הוגשה בטעות משום שלמערער היתה זכות ערעור, רשאי בית המשפט להחליט לדון בבקשה כבכתב ערעור, בתנאים שיקבע; ההחלטה לא תינתן אלא לאחר שניתנה למשיב הזדמנות להביע התנגדותו לכך; החליט בית המשפט כאמור, לא יחולו תקנות 412, 419 עד 421 ו-427 עד 433.

השגה על החלטות שאינו פסק דין

411. לא ערער בעל דין על החלטה שאינה פסק דין והיא ניתנת לערוור ברשות בלבד, אין בכך כדי לפגוע בזכותו להשיג על אותה החלטה בבואו לערער על פסק הדין במשפט. האמור בתקנה זו לא יחול על החלטה לפי סעיף 5 לחוק הבוררות, תשכ"ח-1968.

סימן ג': ערעור

הגשת ערעור

412. (א) ערעור יוגש במסירת שלושה עתקים של כתב ערעור לבית המשפט שלערוור בצירוף מספר עתקים מספיק לשם המצאה למשיבים.
(ב) לפי דרישת המערער רשאי שופט בית המשפט שלערוור או הרשם, על פי צד אחד, לוותר על המצאת כתב הערעור למשיב שאינו נוגע בדבר במישרין.
(ג) כל העתקים של כתב הערעור ושל המסמכים המצורפים אליו יהיו מודפסים במכונת כתיבה או מצולמים, בצורה נוחה לקריאה.

תוכן כתב הערעור

413. ואלה הדברים שיכיל כתב הערעור:

(1) שמו, מספר זהותו ומקום מגוריו של המערער;

(2) שמו של כל משיב וכן מספר זהותו ומקום מגוריו, במידה שניתן לבררם;

(3) שם הערכאה הקודמת, תאריך החלטה שעליה מערערים ומספר התיק של התובענה שבה ניתנה;

- (4) מען להמצאה בתחומה של המדינה ;
- (5) אם ניתנה ההחלטה שלא בפני המערער – התאריך שבו הומצאה לו, אם הומצאה, או ציון שהחלטה לא הומצאה ;
- (6) נימוקי הערעור ;
- (7) אם הערעור הוא על פסק דין של בית משפט שלום – סכום התביעה או שווי נושאה, ביום הגשת התובענה לבית משפט השלום ;
- (8) אם הערעור הוא על פסק דין של בית משפט שלום בתביעה לפי סעיף 37(ב)(9)(א), (ב) או (ג), לחוק בתי המשפט – סוג התביעה בהתאם לאחת מפסקאות המשנה האמורות, לפי העניין ;
- (9) אם הערעור מוגש לבית משפט מחוזי – אם ידון בו דן יחיד או הרכב כאמור בסעיף 37 לחוק בתי המשפט.

נימוקי הערעור

414. כתב הערעור יפרט בצורה תמציתית את נימוקי ההתנגדות להחלטה שעליה מערערים, שלא על דרך הוויכוח או הסיפור, ויציין כל נימוק במספר סידורי.

נימוקים שלא פורשו

415. המערער לא יטען ולא יקבלו מפיו נימוק התנגדות שלא פורש בכתב הערעור אלא ברשות בית המשפט, והיא לא תינתן אלא אם כן הראה טעם מספיק לכך ; אולם בית המשפט בבואו להחליט בערעור לא יהיה מוגבל לנימוקי ההתנגדות שפורשו בכתב הערעור או שנטענו בבית המשפט לפי תקנה זו.

פטור מנימוקי ערעור

416. (א) נתן בית המשפט רשות לערער כאמור בתקנה 407, יהיה המערער פטור מלכלול בכתב הערעור את נימוקי הערעור והאמור בתקנה 446 לא יחול על הערעור, זולת אם הורה בית המשפט אחרת.

(ב) בכפוף לאמור בתקנה 408 יראו את נימוקי הבקשה לרשות לערער כנימוקי הערעור.

מחיקת נימוקים ותיקונים

417. כתב ערעור ניתן לתיקון בכל עת שתיראה לבית המשפט, ורשאי הוא בכל עת להורות על מחיקתו או תיקונו של כל נימוק שבערעור שאינו דרוש לענין, או שהוא מביש או עלול להפריע לדין הוגן או לסבכו או להשהותו.

פרטים נוספים

418. בית המשפט רשאי בכל עת להורות למערער להמציא לו פרטים נוספים ומפורטים יותר לכל נימוק שבערעור, בתנאים שייראו לבית המשפט, לרבות תשלום הוצאות.

מסמכים שיש לצרף לכתב ערעור

419. אלה המסמכים שיש לצרף לכתב ערעור :

- (1) העתקים או תצלומי העתקים של החלטות הערכאות הקודמות הנוגעות לאותו ענין, כשהם מאושרים בידי הרשם או המזכיר הראשי של אחת מאותן הערכאות או בידי עורך דין או היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו ;
- (2) הצעת ערובה במקום ערבון, אם רצה בכך המערער ;
- (3) טופס של הודעה על הפקדת הערבון או על מתן הערובה ; תורפה של ההודעה, המפרשת את סכום הערבון או הערובה, ימולא בידי מזכירות בית המשפט.

מסמכים שיש להמציא למשיבים

420. ואלה המסמכים שיש להמציא למשיבים :

-
- (1) עותק של כתב הערעור ;
(2) העתק ההחלטה שעליה מערערים ;
(3) הודעה על הפקדת ערבון או ערובה או הודעת הרשם על החלטתו לפטור ממטן ערבון, אם ניתנה שלא בפני המשיב, בהתאם לתקנה 432(ב).

ערעור שאינו בהתאם להוראות

421. ערעור שאינו ממלא אחרי הוראות פרק זה לא יקובל לרישום, אלא שהמערער יכול לדרוש ששופט משופטי בית המשפט שלערעור יחליט בשאלה אם הערעור ממלא או אינו ממלא אחרי הוראות פרק זה, והחלטתו תהא סופית ומכרעת.

איחוד בעלי דין

422. בעלי דין אחדים בתובענה אחת רשאים להצטרף יחד בערעור אחד.

ערעור של תובענות שאוחדו

423. תובענות שאוחדו וניתנה בתובענה המאוחדת החלטה אחת, רשאי כל בעל דין לערער על ההחלטה, ואין צורך להגיש ערעור נפרד לכל אחת מן התובענות שאוחדו.

מיהו המשיב

424. כל מי שהיה בעל דין בתובענה לפני הערכאה הקודמת ואיננו מערער, יהיה משיב בערעור.

צירוף משיב בידי בית המשפט

425. בית המשפט שלערעור או הרשם רשאי להורות על צירוף משיב שלא היה בעל דין ולהמציא לו כתב ערעור מתוקן, ורשאי הוא לדחות בינתיים את הדיון בערעור, בתנאים שייראו לו צודקים, ורשאי בית המשפט ליתן פסק דין כאילו היה המשיב שצורף בעל דין מלכתחילה.

תחולת התקנות 36 עד 43

426. הוראות תקנות 36 עד 43 יחולו על ערעורים, ולענין זה כל מקום שנאמר באותן הוראות "תובע" — לרבות מערער, "נתבע" — לרבות משיב ו"תובענה" — לרבות ערעור.

סימן ד': ערובה להוצאות

הוצאות הערעור

427. המערער חייב לערוב את הוצאות המשיב בדרך האמורה בסימן זה.

ערבון

428. משהוגש כתב הערעור, יקבע הרשם של בית המשפט שלערעור את סכום הערבון שעל המערער להפקיד בבית המשפט להבטחת הוצאותיו של כל משיב ואת המועד להפקדתו וימציא למערער הודעה על כך; לענין סימן זה דין כתב ערבות בנקאית כדין ערבון.

ערובה במקום ערבון

429. רצה המערער ליתן ערובה אחרת במקום הערבון, יצרף הודעה מתאימה לכתב הערעור והרשם רשאי, על פי צד אחד, להרשות לו מתן ערובה סבירה אחרת להנחת דעתו במקום הערבון במועד שקבע לכך, וימציא לו הודעה על כך; לא הרשה מתן ערובה אחרת, יקבע את סכום הערבון שעל המערער להפקיד ואת המועד.

קביעת ערובה

430. הפעולות לפי תקנות 428 ו-429 יכול שיעשה המזכיר הראשי של בית המשפט, אך לפי בקשת אחד הצדדים יובא הדבר שנית לפני הרשם לעיון ולהכרעה.

דחיית ערעור מהעדר ערובה

431. לא קיים המערער הוראה בדבר הערבוּן או הערובה, יירשם הערעור לדחיה לפני בית המשפט או הרשם ותומצא על כך הודעה לכל בעלי הדין.

פטור מחובת עירבון

432. (א) החליט הרשם, לפי בקשת המערער, לדחות את תשלומה של אגרת הערעור, כולה או מקצתה, ישקול אם אין זה מן הצדק לפטור את המערער מחובת ערבוּן לכל הוצאות הערעור או למקצתן, לאחר שניתנה למשיב הזדמנות להשמיע דברו בענין זה, ולא יינתן הפטור אם הראה המשיב טעם מספיק לכך.

(ב) הודיע הרשם שלא בפני המשיב על החלטתו לפטור את המערער מחובת ערבוּן, תומצא הודעה על כך למשיב; החליט שלא לפטור, יקבע את סכום הערבוּן והמועד לתשלומו או ירשה לו מתן ערובה במקום הערבוּן.

שינוי החלטה בענין ערבוּן

433. בכל שלב משלבי הדיון רשאי הרשם להגדיל את סכום הערבוּן של המערער, וכן לחזור ולחייב מערער שנפטר מערובה להגישה, אם נוכח שהמערער נעשה בינתיים בעל יכולת לשלם.

סימן ה': ערעור שכנגד

ערעור שכנגד טעון הודעה

434. היה בדעת המשיב לטעון בשעת הדיון בערעור שהחלטת בית המשפט בערכאה הקודמת טעונה שינוי, יגיש על כך הודעה לבית המשפט בפירוט נימוקים, תוך שלושים ימים מהיום שבו הומצא לו כתב הערעור לפי תקנה 420 או ניתנה החלטת הפטור לפי תקנה 432(א) אם ניתנה במעמד המשיב, או נמסרה ההודעה לפי תקנה 432(ב) אם ניתנה שלא במעמד המשיב, אולם לא יאוחר משבעה ימים לפני התחלת הדיון בערעור, והעתק מההודעה יומצא לכל בעל דין העלול להיפגע מטענה זו.

הודעה כשהמערער פטור מערובה

435. היה המערער פטור על פי חוק ממתן ערובה, יתחיל המועד של שלושים ימים שבו חייב המשיב להגיש את ההודעה לבית המשפט, כאמור בתקנה 434, מהיום שבו הומצא לו כתב הערעור.

אי הגשת הודעה

436. אי הגשת הודעה אין בה כדי לגרוע מהסמכויות הנתונות לבית המשפט שלערעור לפי תקנות אלה או לפי כל דין אחר, אך יכולה היא לשמש סיבה, לפי שיקול דעתו של בית המשפט, לדחיית הדיון בערעור או לצו מיוחד להוצאות.

סימן ו': תיק מוצגים

הגשת העתקי מוצגים בידי המערער

437. (א) מערער המבקש להסתמך בשעת הדיון בערעור על מסמכים שהוצגו לפני בית המשפט בערכאות הקודמות (להלן – המוצגים), יגיש לבית המשפט שלערעור העתקים מהם מודפסים במכונת כתיבה בצורה נוחה לקריאה, או בצילום.

(ב) נוכח הרשם שצילום של מסמך אינו נוח לקריאה, רשאי הוא לצוות על בעל הדין שהגישו להגיש לבית המשפט, תוך מועד שיקבע, העתק אחר של אותו מסמך, בצורה נוחה לקריאה.

הזמן להגשה

438. העתקי המוצגים יוגשו –

- (1) אם הורה בית המשפט על שמיעת טענות שבעל-פה - תוך חמישה עשר ימים מהיום שנמסרה למערער הודעה על השמיעה;
- (2) אם לא הורה בית המשפט כאמור - יחד עם הגשת הסיכומים שבכתב.

תיק המוצגים

439. (א) העתקי המוצגים יהיו מסומנים במספר הסידורי שניתן למוצגים בבית המשפט שבו הוגשו, ויתוייקו בתיק מיוחד (להלן - תיק המוצגים) לפי מספר סידורי, מוצגי התובע תחילה ומוצגי הנתבע לאחריהם.

(ב) על גבי תיק המוצגים יירשמו שמות בעלי הדין כאמור בתקנה 1413(1) ו-2(2), מספר הערעור והערה "מוצגי המערער"; בעטיפה הפנימית, או בגליון שיתוייק לפני ההעתקים, ירשום המערער את ההעתקים שנכללו בתיק לפי מספרם הסידורי.

המצאת תיק המוצגים

440. תיק המוצגים, יחד עם רשימה של המוצגים הכלולים בו, יוגש לבית המשפט במספר עתקים מספיק לשם המצאה למשיבים ובעוד עותק נוסף עבור בית המשפט, ואם הורה בית המשפט על שמיעת טענות שבעל-פה - בעוד שלושה עתקים נוספים עבור בית המשפט.

הגשת מוצגים בידי המשיב

441. (א) רצה המשיב, לרבות משיב שהגיש ערעור שכנגד, להסתמך על מוצגים שלא נכללו בתיק המוצגים של המערער, יגיש לבית המשפט העתקים של המוצגים שלא נכללו תוך חמישה עשר ימים מהיום שהומצא לו תיק המוצגים של המערער - אם הורה בית המשפט על שמיעת טענות שבעל פה, או יחד עם הגשת סיכומיו שבכתב - אם לא הורה בית המשפט כאמור.

(ב) תקנות 437 עד 440 יחולו על תיק המוצגים של המשיב, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

הגשת תיק מוצגים נוסף בידי המערער

442. הגיש המשיב ערעור שכנגד, רשאי המערער, תוך שבעה ימים מיום שהומצא לו תיק המוצגים של המשיב, להגיש תיק מוצגים נוסף; תקנות 437 עד 440 יחולו על תיק המוצגים הנוסף.

הגשת תיק מוצגים לאחר שעבר המועד

443. הרשם רשאי על פי צד אחד להתיר לבעל דין לפי בקשתו הגשת תיק מוצגים לאחר שעבר המועד לכך, ולהתיר לו הגשת תיק מוצגים נוסף, ובלבד שהמבקש הראה סיבה מספקת לכך, והדבר לא יגרום לדחיית מועד הדיון.

הסתמכות על מוצגים

444. בשעת הדיון בערעור לא יהיה בעל דין רשאי להסתמך על מוצג שלא נכלל בתיק המוצגים של בעל דין, אלא ברשות בית המשפט שתיתן מטעמים מיוחדים שיירשמו.

סימן ז': הדיון בערעור

דיון מקדמי בערעור

445. (א) נשיא בית המשפט העליון, או נשיא בית משפט מחוזי, לפי הענין, רשאי למנות שופט של אותו בית משפט שינהל דיון מקדמי לצורך הכנת הערעור, במגמה לייעל את הדיון בערעור, לפשטו, לקצרו ולהחישו וכן כדי לברר אם יש מקום לפשרה בין בעלי הדין; עשה כן, תומצא לבעלי הדין הודעה על קיום הדיון המקדמי ועל תאריך הדיון בו לפחות שבעה ימים מראש.

(ב) מבלי לפגוע בכלליות האמור בתקנת משנה (א), מוסמך שופט בדיון מקדמי —

- (1) לבדוק אם כתב ערעור ערוך כדין ומפורט כראוי, ולהורות על הבהרתו, פירוטו או תיקונו;
- (2) לברר מה הן השאלות שהן באמת שנויות במחלוקת בערעור, לתחום אותן ולערוך את רשימת הפלוגות;
- (3) להורות כי יימחק או יתוקן כל נימוק בכתב הערעור שאין בו צורך או שהוא מביש או עלול להפריע לדיון הוגן, לסבכו או להשהותו;
- (4) לתת סעד זמני;

- (5) להגדיר בעל דין כצד פורמלי או להגביל, בהסכמתו של בעל דין, את היקף השתתפותו בטיעונים שיושמעו בערעור;
- (6) להורות לבעלי הדין לסכם את טענותיהם בכתב, כאמור בתקנה 448, ולהגביל את היקף הסיכומים;
- (7) לקבוע את אופן הדיון בערעור ואת הסדר שבו יתברר, ולקצוב זמן לטיעוני הצדדים;
- (8) לתת תוקף של פסק דין להסדר פשרה.

(ג) שופט בדיון מקדמי רשאי להורות שבעלי הדין ובאי כוחם יתייצבו בעצמם לדיון המקדמי, והוראות תקנה 147 יחולו בשינויים המחוייבים; לא התייצב בעל דין או בא כוחו כאמור, רשאי השופט, בנוסף לכל צד אחר שהוא מוסמך לתת לפי תקנות אלה, להורות בדבר תשלום הוצאות.

(ד) לא מינה נשיא בית המשפט שופט כאמור בתקנת משנה (א), או אם נסתיים הדיון המקדמי, יקבע בית המשפט או הרשם תאריך לדיון בערעור, יודיע עליו לבעלי הדין ורשאי הוא לקצוב זמן לטיעוניהם.

עיקרי טיעון

446. (א) נקבע מועד לדיון בערעור, יגיש המערער לבית המשפט את עיקרי טיעונו, וימציא עותק למשיבים, ארבעה עשר ימים לפחות לפני מועד הדיון; המשיב יגיש לבית המשפט את עיקרי טיעונו, וימציא עותק לבעלי הדין האחרים, שבעה ימים לפחות לפני מועד הדיון, והכל אם לא הורה בית המשפט אחרת.

(ב) עיקרי טיעון יכללו בצורה תמציתית את טענותיו של כל צד בנקודות שהוא רשאי לטעון על פי תקנות אלה, ואת האסמכתאות שבדעתו להסתמך עליהן, ליד כל טענה בנפרד. היתה האסמכתא פסק דין שלא פורסם בדפוס בפרסום רשמי, יצרף הצד לעיקרי הטיעון צילום מפסק הדין.

(ג) ביום הקבוע לדיון יהיה כל צד רשאי לטעון בפני בית המשפט על סמך עיקרי הטיעון, ואם רצה להוסיף טענה נוספת או להביא אסמכתא נוספת יוכל לעשות זאת רק ברשות בית המשפט, זולת אם היתה זו תשובת המערער לעיקרי הטיעון של המשיב.

(ד) בעל דין שלא הגיש עיקרי טיעונו במועד הקבוע, דינו כדין בעל דין שלא התייצב במועד שנקבע לדיון, זולת אם הורה בית המשפט הוראה אחרת.

הדיון בערעור

447. (א) בתאריך שנקבע לדיון או בתאריך נדחה ישמיע המערער את טענותיו לביסוס הערעור; לא דחה בית המשפט את הערעור מיד, ישמע את טענות המשיב נגד הערעור ובמקרה זה זכאי המערער להשיב.

(ב) היו כמה משיבים, יחליט בית המשפט על סדר הטענות ביניהם.

(ג) הוגבל היקפם של סיכומים או נקצב זמן לטיעונים לפי תקנה 445, רשאי בית המשפט, לפי בקשת בעל דין, לשנות הגבלה או קציבה כאמור.

(ד) ראה בית המשפט כי בעל דין מאריך בטיעונו ללא צורך, רשאי הוא להורות לבעל הדין לסיים את טיעונו בתוך הזמן שיקבע.

סיכום טענות בכתב

448. (א) נשיא בית המשפט שלערעור או שופט שהוא מינה לכך, רשאי להורות לבעלי הדין, לפני תחילת הדיון בערעור, לסכם את טענותיהם בכתב על הפרשה כולה או על שאלה מסויימת שקבע, בין בנוסף על טענות שבעל פה, כולן או מקצתן, ובין במקומן, ורשאי הוא להגביל את היקפם של סיכומים אלה; בית המשפט היושב לדין בערעור רשאי להורות לבעלי הדין כאמור גם אם התחילו כבר בטענות שבעל פה.

(1א) רשם של בית המשפט העליון אשר נשיא בית המשפט העליון מינה לכך, רשאי לתת לבעלי הדין הוראות כאמור בתקנת משנה (א), לפני תחילת הדיון בערעור בבית המשפט

העליון.

(ב) צו כאמור יקבע את סדרי הטענות הן שבעל פה והן שבכתב וכל יתר הדברים הטעונים, לדעת בית המשפט, הסדר בשל צו כזה.

(ג) בעל דין שלא הגיש סיכום טענותיו במועד, כהוראת בית המשפט, דינו כדין בעל דין שלא התייצב במועד שנקבע לדין, זולת אם הורה בית המשפט הוראה אחרת.

טענת פגם או אי קיום

449. (א) אין שומעים בערעור טענה שקיים פגם בצורת כתב הערעור, או שלא נתמלא תנאי קודם לדין בערעור, אלא אם כן הומצאה הודעה בכתב על כך למערער לפחות שבעה ימים לפני הדין בערעור והמערער לא תיקן את הפגם או לא מילא אחר התנאי.

(ב) הומצאה הודעה לפי תקנת משנה (א) והמערער לא תיקן את הפגם או לא מילא אחר התנאי, רשאי בית המשפט, אם ראה טעם מספיק לכך, להתיר את תיקון הפגם או מילוי התנאי לפני הדין בערעור, ולקבוע תנאים שייראו לו צודקים בדבר תשלום הוצאות או בענינים אחרים.

אי התייצבות בערעור

450. לענין ההתייצבות בתאריך שנקבע לדין בערעור או לדין נדחה ינהגו כך :

- (1) נמסרה על הדין הודעה כראוי ואיש מבעלי הדין לא התייצב, רשאי בית המשפט לדחות את הדין למועד אחר או למחוק את הערעור ;
- (2) התייצב המערער, ואילו המשיב לא התייצב לאחר שנמסרה לו הודעה כראוי, יתברר הערעור או יידחה למועד אחר, כפי שיחליט בית המשפט ;
- (3) התייצב המשיב, ואילו המערער לא התייצב לאחר שנמסרה לו הודעה כראוי, יתברר הערעור או יימחק או יידחה למועד אחר, הכל כפי שיחליט בית המשפט.

ביטול החלטה על פי צד אחד

451. ניתנה החלטה על פי צד אחד לפי תקנה 450, והגיש בעל הדין שנגדו ניתנה ההחלטה בקשת ביטול בתוך שלושים ימים מיום שהומצאה לו ההחלטה, רשאי בית המשפט, ואם היתה ההחלטה על מחיקת ערעור – גם הרשם, לבטל את ההחלטה לפי הוראות תקנה 201.

452. (בוטלה).

היסוד להכרעה

453. בכפוף להוראות פרק זה בדבר קבלת ראיות נוספות, יפסוק בית המשפט בערעור על יסוד כתבי הטענות של בעלי הדין, ההודיות שהודו, והראיות שהביאו לפני בית המשפט בערכאה הקודמת כפי שאלה מתגלים מפרוטוקול המשפט.

הכרעה על יסוד נימוד שונה

454. היה בראיות שבתיק המשפט כדי לאפשר לבית המשפט שלערעור ליתן פסק דין, רשאי הוא לפסוק סופית בתובענה אף אם בית המשפט בערכאה הקודמת הסתמך בפסק דינו על נימוק שונה מהנימוק שעליו מסתמך בית המשפט שלערעור.

החזרת הדין לבית המשפט בערכאה הקודמת

455. לא הכריע בית המשפט בערכאה הקודמת בפלוגתה פלונית או בשאלה של עובדה, והיא נראית לבית המשפט שלערעור כמהותית למתן החלטה נכונה במשפט לגופו של ענין, רשאי בית המשפט שלערעור לנסח פלוגתות או שאלות ולהעבירן לדין לבית המשפט בערכאה הקודמת, ובמקרה זה יורה לאותו בית משפט לקבל את הראיות הנוספות הדרושות ; בית המשפט בערכאה הקודמת ידון בפלוגתות או בשאלות ויחזיר את חומר הראיות, בצירוף ממצאיו ונימוקיהם, לבית המשפט שלערעור.

התנגדות לממצאי בית המשפט בערכאה הקודמת

456. הראיות הנוספות והממצאים של בית המשפט בערכאה הקודמת יהיו חלק מתיק התובענה; תוך מועד שיקבע בית המשפט שלערעור רשאי כל בעל דין להגיש התנגדות לכל ממצא; לאחר תום המועד שנקבע יפסוק בית המשפט בערעור.

ראיות נוספות בערעור

457. (א) בעלי הדין בערעור אינם זכאים להביא ראיות נוספות, בין בכתב ובין בעל פה, לפני בית המשפט שלערעור, ואולם אם בית המשפט שבערכאה קודמת סירב לקבל ראיות שצריך היה לקבלן, או אם בית המשפט שלערעור סבור שכדי לאפשר לו מתן פסק דין, או מכל סיבה חשובה אחרת, דרושה הצגת מסמך או חקירת עד, רשאי בית המשפט שלערעור להתיר הבאת הראיות הנוספות.

(ב) התיר בית המשפט שלערעור הבאת ראיות נוספות, ירשום את הטעמים לכך ויפרש את העניינים שבהם יש לצמצם את הראיות.

כיצד גובים עדות נוספת

458. התיר בית המשפט שלערעור הבאת עדויות נוספות, יכול הוא עצמו לגבותן, אם בעל פה, אם בתצהיר ואם בדרך אחרת, או להורות לבית משפט אחר לגבותן ולשלחן אליו.

סימן ח': פסק הדין בערעור

מתן פסק דין בערעור

459. (א) בית המשפט שלערעור יתן פסק דין או החלטה אחרת כתום הדיון או בתאריך אחר שעליו יודיע לבעלי הדין; ההחלטה תהיה בכתב, תחתם בידי בית המשפט בשעת נתינתה ויירשם בה תאריך נתינתה.

(ב) פסק דינו של בית המשפט שלערעור יהיה על פי החלטת רוב השופטים שישבו לדין, אך כל אחד מהם רשאי לרשום דעה חולקת וליתן את נימוקיו לכך; אם אין רוב לדעה אחת - תכריע דעת אב-בית-הדין.

תוכן פסק הדין

460. (א) פסק דינו של בית המשפט שלערעור יכיל את אלה:

(1) השאלות הטעונות הכרעה;

(2) ההכרעה;

(3) נימוקי ההכרעה;

(4) הסעד שהמערער זכאי לו, אם ההחלטה שעליה ערער בוטלה או שונתה.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א)(1) עד (3), בית המשפט שהחליט לדחות ערעור רשאי לכלול בפסק דינו רק את קביעתו בדבר דחיית הערעור, ובלבד שלדעתו מתקיימים כל אלה לגבי ההחלטה שעליה מערערים:

(1) אין מקום לדחות את הממצאים העובדתיים שנקבעו בה;

(2) הממצאים שנקבעו בה תומכים במסקנה המשפטית;

(3) אין לגלות בה טעות שבחוק.

(ג) ניתן פסק דין כאמור בתקנת משנה (ב), יראו לענין הליכים נוספים בבית משפט את תוכן ההחלטה שעליה ערערו כחלק מפסק הדין של בית המשפט שלערעור.

פסק דין מוסכם

461. (א) פסק הדין יכול לאשר, לשנות או לבטל את ההחלטה שעליה מערערים, אך אם הגיעו בעלי הדין שבערעור לידי הסכם על צורת פסק הדין בערעור, רשאי בית המשפט שלערעור ליתן פסק דין לפי ההסכם.

(ב) הסכימו בעלי הדין בערעור למתן פסק דין לפי נוסח מוסכם, רשאי בית המשפט שלערעור או הרשם, על פי בקשת בעל דין בכתב או בעל פה, ליתן פסק דין כאמור, אף אם הסכימו בעלי הדין לגופו של הענין בלבד ולא על סכום הוצאות המשפט, ובית המשפט שלערעור או הרשם ישום ויקבע בפסק הדין את ההוצאות האמורות.

סמכותו של בית המשפט בערעור

462. בית המשפט שלערעור מוסמך ליתן כל החלטה שצריך היה לתיתה, או לאשר או לבטל את ההחלטה שניתנה ולהורות על דיון חדש, או ליתן החלטה נוספת או אחרת ככל שיחייב הענין; בית המשפט רשאי להשתמש בסמכותו זו אף אם הערעור מתייחס רק לחלק מן ההחלטה, ורשאי להשתמש בה לטובת המשיבים או בעלי הדין האחרים, כולם או מקצתם, אף אם לא הגישו ערעור או ערעור שכנגד.

שימוע החלטה

463. בשימוע החלטה לא ייקרא אלא אותו חלק המפרט את הסעד או את ההכרעה שניתנו בערעור.

החלטה תיערך בצורת פסיקתה

464. על סמך החלטה של בית המשפט שלערעור מותר לערוך פסיקתה כדרך שעורכים אותה בערכאה ראשונה, ויצויין בה התאריך שבו ניתנה ההחלטה.

סימן ט': בקשות ביניים בערעור

בקשה להחלטת ביניים

465. (א) בקשה להחלטת ביניים שבערעור תוגש בכתב במספר עתקים מספיק לבית המשפט ולשם המצאה למשיבים, תפרט בצורה תמציתית את הנימוקים שעליהם סומך המבקש את בקשתו, תציין את האסמכתאות הנוגעות לענין ויצורף אליה העתק של כל מסמך הנוגע לענין; אין לצרף לבקשה תצהיר אלא לשם אימות עובדות המשמשות יסוד לבקשה.

(ב) החליט בית המשפט, לאחר שעיין בבקשה, שאין היא מצריכה תשובה, ידחנה מיד.

(ג) החליט בית המשפט שהבקשה מצריכה תשובה, רשאי הוא להורות על טענות לפניו בעל פה או על תשובה בכתב; עשה כן, תומצא הבקשה למשיב; הורה בית המשפט על תשובה בכתב, על המשיב להגישה תוך חמישה עשר ימים מיום ההמצאה או במועד אחר שקבע בית המשפט, בצורה תמציתית, ויצויין את האסמכתאות שהוא מסתמך עליהן.

(ד) נתקבלה תשובת המשיב בכתב, רשאי בית המשפט להורות על טענות נוספות לפניו בעל פה.

(ה) בתום ההליכים שנתקיימו לפי תקנות משנה (ג) ו-(ד), או בתום התקופה שנקבעה לקיומם, יחליט בית המשפט אם לקבל את הבקשה או לדחותה; החלטת בית המשפט תומצא לבעלי הדין ואין צורך להשמיעה, אלא אם כן הורה על כך בית המשפט.

(ו) הוראות תקנה 244 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על בקשה לפי תקנה זו.

(ז) (נמחקה).

סימן י': עיכוב ביצוע וסעד זמני

הביצוע לא יעוכב

466. הגשת ערעור לא תעכב את ביצוע ההחלטה שעליה מערערים.

עיכוב ביצוע וסעד זמני

467. (א) בית המשפט רשאי להורות על עיכוב ביצועה של החלטה שנתן, וכן על מתן סעד זמני בנוגע להחלטה כאמור, למועד שיקבע ובתנאים שייראו לו, והוא כל עוד לא הוגשו ערעור או בקשת רשות לערער; בקשה למתן סעד לפי תקנה זו אפשר שתידון בלא מתן הודעה עליה, אם הוגשה מיד לאחר שימוע ההחלטה.

(ב) הוגש ערעור או בקשת רשות לערער, רשאי בית המשפט שלערעור להורות על עיכוב ביצועה של החלטה שהיא נושא ערעור או נושא בקשת רשות לערער, וכן על מתן סעד זמני בנוגע להחלטה כאמור, למועד שיקבע ובתנאים שייראו לו.

(ג) הוראות תקנה 364(א) עד (ד) יחולו על בקשה למתן סעד או עיכוב ביצוע שיוגשו לפי תקנה זו, בשינויים המחוייבים לפי העניין.

468. (בוטלה).

469. (בוטלה).

עיכוב ביצוע מהו?

470. עיכוב ביצוע, לענין סימן זה הוא :

- (1) עיכוב הוצאה לפועל לפי חוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967 ;
- (2) עיכוב ביצוע בכל דרך אחרת ;
- (3) התליית פעולתה של החלטה.

471. (בוטלה).

חלק ה': הוראות כלליות

פרק ל"א: טענת פסלות לישיב בדין

סייג לתחולתן של התקנות

471א. (א) בקשה ששופט יפסול עצמו מלישב בדין לפי סעיף 77א לחוק בתי המשפט (להלן – טענת פסלות), וערעור על החלטה בבקשה כאמור, או בבקשה להיתר ייצוג לפי אותו סעיף, לא יוגשו אלא בהתאם להוראות סימן זה, על אף כל הוראה אחרת בענין הגשת בקשות או ערעורים בתקנות אלה.

(ב) הוראות אחרות בתקנות אלה יחולו לענין טענת פסלות במידה שאינן סותרות הוראות סימן זה ובשינויים המחוייבים לפי הענין.

מועד לטענת פסלות

471ב. בתחילת הדיון בתובענה או בערעור, ולפני כל טענה אחרת, רשאי בעל דין לטעון טענת פסלות; לא היה באפשרותו לטעון טענת פסלות בשלב האמור, רשאי הוא לטענה לאחר מכן, ובלבד שיעשה זאת מיד לאחר שנודעה לו עילת הפסלות.

ערעור על החלטה

471ג. (א) בעל דין שבדעתו לערער על החלטת שופט בענין טענת פסלות או בענין היתר ייצוג יודיע על כך לבית המשפט ומשהודיע כך, יימשך המשפט, זולת אם החליט השופט או המותב, לפי הענין, מנימוקים שיירשמו, שיש להפסיקו.

(ב) הערעור יוגש בכתב בשלושה עותקים, תוך עשרה ימים מהיום שבו הודעה לבעל הדין החלטת השופט; בערעור יפורטו כל נימוקי ההתנגדות להחלטה ויצורפו לו תצהיר לשם אימות העובדות המשמשות יסוד לבקשה, ההחלטה נושא הערעור, הבקשה לפי תקנה 471ב, התגובה לבקשה, ופרוטוקול הדיון בבקשה; בו ביום ימצא המערער עותק מהערעור על מצורפיו, במישרין, לכל אחד מבעלי הדין; היו בעלי דין אחדים מיוצגים בידי עורך דין אחד, די בהמצאת עותק אחד בשביל כל בעלי הדין המיוצגים כאמור.

(ג) נשיא בית המשפט העליון או מי שדן בערעור רשאי להורות, לבקשת המערער בכתב הערעור, על הפסקת המשפט עד להחלטה בערעור.

(ד) כל בעל דין אחר רשאי להשיב לערעור; תשובת בעל דין תוגש בכתב בשלושה עותקים, תוך עשרה ימים מהיום שבו הומצא לו כתב הערעור, יפורטו בה כל נימוקיו ויצורף לה תצהיר לשם אימות העובדות המשמשות יסוד לתשובה; לא הוגשה תשובה בתוך עשרה ימים כאמור, רשאי בית המשפט להחליט בערעור לאלתר על יסוד הטענות בכתב שבפניו.

(ה) מי שדן בערעור רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, ליתן, לבקשת בעלי דין בכתב הערעור או בכתב התשובה, הזדמנות לטעון טענות נוספות בכתב או בעל פה, וכן לבקש מהשופט אשר על החלטתו הוגש הערעור, להעיר את הערותיו.

(ו) הוחלט בערעור להעביר את הדיון בתובענה לשופט אחר, רשאי הוא לדון בה מן השלב שאליו הגיע השופט הקודם או מכל שלב אחר שייראה לו נכון וצודק בנסיבות הענין.

פרק ל"א: עורכי דין

ייפוי כוח לעורך דין

472. כל פעולה בבית משפט הנדרשת מאת בעל דין או המותרת לו על פי דין, רשאי בעל דין לעשותה בין בעצמו ובין על ידי עורך דין שהודיע בכתב הטענות הראשון שהוא מגיש, שיש בידו ובידי עורכי הדין הכלולים ברשימה כאמור בתקנה 472א ייפוי כוח מטעם בעל הדין, והוא כשאינן הוראה מפורשת אחרת בכל דין; אין בהוראת תקנה זו כדי למנוע מבית המשפט לחייב, ביזמתו או לפי בקשה, את המצאת ייפוי הכוח לכל בעל דין או לבית המשפט.

רשימת עורכי דין

472א. (א) משרד עורכי דין שבו עורכי דין המייצגים בבית המשפט, ימציא לבית המשפט את רשימת עורכי הדין שבמשרד המייצגים בבית המשפט ואת מספר הרישיון של כל אחד מהם; המצאה כאמור, כמורה כהודעה של משרד עורכי הדין, כי בעל הדין ייפה את כוחו של עורך הדין כאמור בתקנה 472.

(ב) במועד מסירת רשימה לפי תקנת משנה (א), ימסור המשרד גם את שם עורך הדין במשרד אשר יורשה להוסיף לרשימה או לגרוע ממנה.

(ג) (בוטלה).

(ד) הוראות תקנה זו יחולו בהתאמה על פרקליטות המדינה, על פרקליטויות המחוז ועל לשכות משפטיות.

(ה) מנהל בתי המשפט רשאי לפרסם הנחיות למילוי תקנה זו.

הודעה על הרשאה לעיין בתיק בית המשפט

472ב. בעל דין, בעצמו או באמצעות עורך דינו, יודיע לבית המשפט מי מטעמו רשאי לעיין בתיק בית המשפט; מנהל בתי המשפט רשאי לפרסם הנחיות למילוי תקנה זו.

בעל דין רשאי להחליף עורך דינו

473. (א) בעל דין שמייצגו עורך דין רשאי להחליף את עורך דינו בכל תובענה או ענין, או לסלקו, ובלבד שנמסרה הודעה על כך לבית המשפט הדין בהם והומצא העתק ממנה לכל שאר בעלי הדין; כל עוד לא נעשה כן, ייחשב עורך הדין הקודם כעורך דינו של בעל הדין עד לסיומה הסופי של התובענה בערכאה שבה היא נדונה ובכל הערכאות שפורשו ביפוי הכוח שניתן לו.

(ב) בלא חילופין בדרך האמורה, אין עורך הדין רשאי להסתלק מן התובענה אלא ברשות בית המשפט או הרשם שלפניו היא תלויה ועומדת.

התייצבות בעל דין

474. על אף האמור בתקנה 472 חייב בעל דין להתייצב בעצמו אם בית המשפט הורה כך.

פרק ל"ב: המצאת כתבי בי-דין

סימן א': הוראות כלליות

דרכי המצאת כתב בי-דין

475. כתב בי-דין יומצא באחת הדרכים האלה:

(1) במסירה אישית על ידי פקיד בית המשפט, על ידי עורך דין, פקידו או שליח מטעמו, או על ידי אדם אחר שבית המשפט או מנהל בתי המשפט הסמיכו לכך בכתב, או על ידי שליח מטעמו של אדם שהוסמך כאמור (לכל אחד מאלה ייקרא שליח בי-דין);

(2) על ידי מוסד כאמור בסימן ב';

(3) בדואר כאמור בסימן ג';

(4) בפקסימילה כאמור בסימן ג'1;

(5) באמצעי אלקטרוני כאמור בסימן ג'2.

המצאה על ידי בעל דין

475א. (א) היה בעל דין מיוצג על ידי עורך-דין, יומצא כתב בי-הדין באחת מן הדרכים המפורטות להלן:

(1) הורה בית המשפט להמציא את כתב בי-הדין במסירה אישית, ימציא בעל הדין את כתב בי-הדין באמצעות עורך דינו, פקידו או שליח מטעמו בהקדם

האפשרי, זולת אם קבע בית המשפט מועד מסירה; (2) לא הורה בית המשפט על מסירה אישית, ימציא בעל הדין את כתב בי-הדין בדואר רשום עם אישור מסירה, לא יאוחר מחמישה ימים מיום שנמסר לידו לשם המצאה.

(ב) בעל הדין ישמור ברשותו את אישור המסירה והעתק ממנו יוגש לבית המשפט כאשר בעל הדין מגיש בקשה לסעד כלשהו נגד בעל דין אחר.

המצאה כיצד?

476. המצאתו של כתב בי-דין היא במסירתו או בהושטתו של עותק או העתק הימנו, לפי הענין, חתומים כדין, והוא כשאינן הוראה אחרת בתקנות אלה.

המצאה היא לנמען גופו או למורשהו

477. ההמצאה תהא ככל האפשר מבחינה מעשית לנמען גופו, אולם אם יש לו מורשה לקבלת כתבי בי-דין לשם המצאה לפי תקנות אלה – דיה ההמצאה למורשה, ואם יש לו עורך דין, דיה ההמצאה לעורך הדין או למתמחה שלו, או בהנחה במשרדו, והכל אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת.

מורשה לקבלת כתבי בי-דין

478. (א) כל הגר בתחומה של המדינה יכול שיתמנה מורשה לקבלת כתבי בי-דין. (ב) מינוי כאמור יכול שיהיה מיוחד או כללי וצריך שיהא בכתב חתום ביד המרשה; הכתב, או העתק מאושר ממנו אם היה המינוי כללי, יוגש לבית המשפט.

המצאה לבעלי דין אחדים

479. (א) כתב בי-דין שיש להמציאו לבעלי דין אחדים יומצא לכל אחד מהם, אם אין הוראה אחרת. (ב) היו בעלי דין אחדים מיוצגים על ידי עורך דין אחד, די בהמצאת כתב בי-דין אחד לעורך הדין בשביל כל בעלי הדין האמורים.

מקום שניתן מען

480. בהליך שניתן בו מען להמצאת כתבי בי-דין, יכול שתהא ההמצאה במסירת הכתב לפי אותו מען, וכל עוד לא הודיע בעל דין, בהודעה בכתב לבית המשפט, על שינוי במענו, יראו כל כתב שהומצא לפי המען האמור כאילו הומצא כראוי.

המצאה לבן משפחה או למזכיר ישוב

481. באין אפשרות למצוא את הנמען, די בהמצאת הכתב לאחד מבני משפחתו הגרים עמו ושלפי מראית עין מלאו לו שמונה עשרה שנים, ואם היה הנמען תושב קיבוץ, קבוצה, מושב עובדים או מושב שיתופי (להלן בפרק זה – ישוב), די בהמצאת הכתב לידי חבר הועד או המזכיר של הישוב.

המצאה למורשה בהנהלת עסקים

482. (א) היתה התובענה בענין עסק או עבודה נגד אדם שאינו גר באזור השיפוט של בית המשפט המוציא כתב בי-דין, די בהמצאת הכתב למנהל או למורשה, העוסק אותה שעה בעצמו מטעם האדם בהנהלת אותו עסק או אותה עבודה באותו אזור שיפוט. (ב) לענין תקנה זו, רואים קברניט של אניה כמורשהו של בעל האניה או של שוכרה.

המצאה בענין מקרקעין

483. (א) היתה התובענה בענין מקרקעין, כל כתב בי-דין שאי אפשר להמציאו לנמען גופו, די בהמצאתו למורשהו הממונה על המקרקעין. (ב) היתה התובענה להחזרת מקרקעין פנויים, כל כתב בי-דין שאי אפשר להמציאו בדרך אחרת, די בהדבקת העתק ממנו על דלת בית המגורים או על מקום אחר נראה לעין שבמקרקעין.

המצאה לתאגיד

484. המצאת כתב בי-דין לתאגיד תהא בהנחת הכתב במשרד או במען הרשום של התאגיד, ולתאגיד שהוקם בחוק - בהנחת הכתב במשרדו של מנהל התאגיד; היה התאגיד שותפות שאין לה מען רשום - תהא ההמצאה בהנחת הכתב במקום עסקה הראשי של השותפות או במסירתו לאחד השותפים.

המצאה למדינה

485. המען להמצאת כתב בי-דין למדינה יהיה משרד פרקליט המחוז שבו נמצא מקום מושבו של בית המשפט הדין בתובענה; היה בית המשפט הדין בתובענה בית המשפט העליון - משרד פרקליטות המדינה.

המצאה לרשות מקומית

486. המצאת כתב בי-דין לרשות מקומית יכול שתהא בהמצאת הכתב לראש הרשות, לסגן ראש הרשות, למזכיר או לפקיד ראשי אחר של הרשות, או בהנחתו במשרד הראשי של הרשות.

המצאה לפסול-דין

487. המצאת כתב בי-דין לפסול-דין תהא בהמצאתו לאחד מהוריו או לאפוטרופסו, ובאין לו הורים או אפוטרופוס - בהמצאה למי שהפסול-דין גר עמו או נתון להשגחתו, והכל אם לא הורה בית המשפט אחרת; בית המשפט ראשי להורות כי מסירת הכתב לפסול-דין עצמו תהא המצאה כדין.

אישור קבלה

488. מי שהומצא לו כתב בי-דין לפי תקנות אלה יידרש לאשר את הקבלה בכתב.

הנמען לא נמצא או מסרב לקבל המצאה

489. שליח בי-דין שלא מצא שום אדם שאפשר לפי תקנות אלה להמציא לו כדין את הכתב, אף על פי שפעל בשקידה ראויה וסבירה, או שהאדם כאמור סירב לקבל את הכתב, ידביק את הכתב על הדלת החיצונית או במקום אחר נראה לעין בבית שבו רגיל האדם לגור או לעסוק.

רישום זמן ההמצאה ודרכה

490. שליח בי-דין שהמציא כתב לפי תקנות אלה ירשום על גבי עותק של הכתב או יצרף אליו, סמוך ככל האפשר לאחר ההמצאה, הודעה המציינת את זמן ההמצאה ודרכה, ואם היה שם מי שזיהה את האדם שהכתב הומצא לו או את הבית שבו הודבק הכתב, וראה שהכתב נמסר, הושם או הודבק - יציין גם שמו ומענו של המזהה ויבקשו לחתום.

חקירת שליח בי-דין

491. הוחזר כתב בי-דין לפי תקנה מתקנות אלה ודבר ההמצאה לא אומת בהודעה מאת השליח, חייב בית המשפט או הרשם, ואם אומת כאמור - רשאי הוא, לחקור את השליח בדבר פעולותיו, או להביא לידי חקירתו כאמור בידי בית משפט אחר, ורשאי הוא להצהיר שהכתב הומצא כראוי או להורות על דרך המצאה הנראית לו.

סימן ב': המצאה על ידי מוסד

המצאה על ידי מוסד

492. בית המשפט ראשי לשלוח שני עתקים של כתב בי-דין לאנשים במוסדות המנויים להלן לשם המצאת אחד מהם לנמען:

- (1) לנמען שהוא עובד הציבור - לראש המשרד שבו הוא עובד;
- (2) לנמען שהוא עובד של תאגיד - למנהל התאגיד או לאדם אחר הממונה על המען הרשום של התאגיד;
- (3) לנמען שהוא תושב ישוב - לחבר הועד או למזכיר של הישוב;

- (4) לנמען שהוא כהן דת או חבר מסדר דתי – לראש המסדר הדתי שלו בישראל;
(5) לנמען שהוא חייל המשרת שירות פעיל בצבא-הגנה לישראל – לקצין המבצעים של מוקד מפקדת המשטרה הצבאית הראשית;
(6) לנמען הכלוא בבית סוהר – למחלקת האסיר בשירות בתי הסוהר.

חובת מי שנשלח לו

493. (א) נשלח כתב בי-דין לאדם במוסד כאמור בתקנה 492 לשם המצאה לנמען, ימציאו, ככל האפשר, ויחזיר עותק אחד בחתימתו ובחתימת הנמען ובציון מועד ההמצאה; חתימת האדם כאמור תהיה ראייה להמצאה ולזמנה ויראו את הכתב כאילו הומצא כדין.
(ב) לא היתה ההמצאה אפשרית מכל סיבה שהיא, יוחזר הכתב לבית המשפט עם הודעה מפורשת על אותה סיבה ועל הצעדים שנקטו לביצוע ההמצאה.

המצאה לאנשי הסגל

494. היה הנמען מדינת חוץ או מחלקה, נציגות או סוכנות של מדינת חוץ, או עובד בהן שהוא בעל חסינות דיפלומטית או קונסולרית, ישלח בית המשפט או הרשם שני עתקים של הכתב למשרד החוץ לשם המצאת אחד מהם לנמען; תעודת משרד החוץ בדבר ההמצאה וזמנה תהא ראייה לכך ויראו את הכתב כאילו הומצא כדין.

סימן ג': המצאה בדואר

המצאה בדואר על ידי בית משפט

495. (א) המצאת כתבי בי-דין בדואר תהיה בדואר רשום עם אישור מסירה.
(ב) פקיד בית המשפט ישלח את הכתב חתום בחותם בית המשפט וירשום בתיק התובענה, או בתעודה שתצורף לתיק, מהו כתב בי-הדין, אופן המשלוח ותאריכו.
(ג) אישור המסירה יצורף לתיק התובענה.

המצאה בדואר בידי עורך דין למשנהו

496. (א) עורך דין הממציא כתב בי-דין לעורך דין אחר יכול להמציאו בדואר רשום עם אישור מסירה; הכתב ישלח במעטפה סגורה, חתום בחותם עורך הדין.
(ב) עורך הדין יאשר על גבי עותק הכתב שימציא לבית המשפט, או בהודעה שיצרף לו, את מסירת הכתב לדואר ואת תאריך המסירה, ויגישו לבית המשפט כאמור בתקנה 475א(ב).
(ג) בית המשפט רשאי לדרוש מעורך הדין לאשר בתצהיר את משלוח הכתב בדואר.

תקנות שלא יחולו

497. הוראות תקנות 490 ו-491 לא יחולו על כתב בי-דין שהומצא בדואר רשום עם אישור מסירה, ורשאי בית המשפט לראות את הכתב כאילו הומצא כדין ואת התאריך המסומן באישור המסירה כתאריך ההמצאה.

סימן ג'1: המצאה בפקסמילה

המצאה לעורך דין

- 497א. (א) בית משפט או עורך-דין (להלן - השולח) רשאי להמציא כתב בי-דין בפקסמילה לעורך דין המייצג בעל דין (להלן - הנמען), ויראו אותו ככתב בי-דין שהומצא במסירה אישית לנמען ביום המשלוח, ובלבד שנתקיימו בו כל אלה:
(1) כתב בי-הדין נשלח בין השעות 08.30 ו-13.30 בימים א' עד ה' בשבוע, שאינם ימי מנוחה כמשמעותם בסעיף 18 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, או ימי מנוחה שנקבעו בחיקוק; כתב בי-דין שנשלח ביום ו', ביום מנוחה או לאחר השעה 13.30, יראו אותו כאילו נשלח ביום החול שלאחריו;
(2) מספר הפקסמילה של הנמען מופיע בכתב בי-הדין שהוגש לבית המשפט באותה תובענה או בנייר המכתבים המשרדי של עורך הדין;
(3) מספר העמודים של כתב בי-הדין אינו עולה על עשרה, ובסיום הכתוב בכל

עמוד מופיעה חתימת השולח ;

(4) לכתב בי-הדין צורף "דף משלוח בפקסימילה", שבו צוינו פרטי התיק, פרטי השולח כולל כתובתו, מספר הטלפון ומספר הפקסימילה שלו, ומספר העמודים שנשלחו ;

(5) עורך הדין השולח כתב בי-דין בפקסימילה יודיע לנמען בטלפון, בתוך 24 שעות משעת המשלוח, כי שלח לו בפקסימילה את כתב בי-הדין וכי העתק ממנו מצוי במזכירות בית המשפט, ויערוך תרשומת על ההודעה הטלפונית, שתכלול את פרטי כתב בי-הדין, זמן השיחה ושמו של האדם שלו נמסרה ההודעה ;

(6) היה השולח בית משפט – ישמור בית המשפט אישור משלוח של כתב בי-הדין בפקסימילה.

(1א) על אף האמור בתקנת משנה (א), היה השולח בית משפט והוא לא ערך תרשומת על הודעה טלפונית כאמור בתקנת משנה (א)(5), לא יראו את כתב בי-הדין ששלח ככתב בי-דין שהומצא במסירה אישית לנמען ביום המשלוח, אם הגיש עורך הדין הנמען תצהיר בדבר אי-קבלת כתב בי-הדין בפקסימילה.

(ב) (בוטלה).

(ג) הוראות תקנה זו לא יחולו על כתב בי-הדין הראשון בתיק בין אותם בעלי דין, לרבות על בקשה בכתב שהוגשה לפני הגשת כתב תביעה או ערעור.

המצאה לבית המשפט

497ב. עורך דין המייצג בעל דין רשאי להמציא לבית המשפט באמצעות פקסימילה, כתב בי דין שהיקפו אינו עולה על חמישה עמודים ולמעט כתב הגנה, כתב תביעה, כתב תשובה, סיכומים בכתב, תצהירים והמרצות פתיחה ; על המצאת כתבי בי דין כאמור יחולו הוראות תקנה 497א, בשינויים המחויבים.

סימן ג'2 : המצאת כתב בי-דין אלקטרוני באמצעי אלקטרוני

הגדרות

1.497ב. בסימן זה –

"כתובת דואר אלקטרוני" – כתובת במערכת דואר אלקטרוני ;

"מנגנון הזדהות מאובטח" – מנגנון המשלב אמצעי חומרה ותוכנה, הניתן לשליטתו הבלעדית של בעליו, והמאפשר את זיהוי בעליו באופן ייחודי ;

"מערכת דואר אלקטרוני" – מערכת המשמשת להעברת מסרים אלקטרוניים, שמתקיימים בה כל אלה :

(1) היא מספקת לשולח אישור, החתום בחתימה אלקטרונית מאובטחת, על הגעה או אי-הגעה של כל מסר אלקטרוני ששלח אל כתובת הנמען במערכת (להלן – אישור מסירה אלקטרוני) ;

(2) היא מאפשרת גישה לכתובת הדואר האלקטרוני רק באמצעות מנגנון הזדהות מאובטח, ומתעדת גישה כאמור ;

(3) המערכת נוקטת, באורח סדיר, אמצעי הגנה סבירים מפני חדירה אליה ומפני שיבוש בעבודתה, העלולים לפגום במהימנות המידע שבה.

המצאת כתבי בי-דין אלקטרוני

497ג. (א) כתב בי-דין אלקטרוני יומצא, לנמען שאינו בית המשפט, אל תיבת הדואר שבכתובת הדואר האלקטרוני של הנמען, ובלבד שהנמען מסר את כתובת הדואר האלקטרוני שלו לבית המשפט לצורך ביצוע הוראות סימן זה ; ואולם הוראה זו לא תחול על כתב בי-הדין הראשון בתיק.

(ב) כתב בי-דין אלקטרוני שנשלח אל כתובת דואר אלקטרוני כאמור בתקנת משנה (א), יראוהו ככתב שהומצא במסירה אישית לנמען ביום ובשעה שצוינו באישור המסירה האלקטרוני, אם לא הוכח היפוכו של דבר.

(ג) להמצאה כאמור בתקנת משנה (א) תצורף הזמנה לדין, אם נדרשת לפי תקנות אלה, ערוכה לפי הטופס המתאים בתוספת, והוראות תקנה 20 לא יחולו.

(ד) כתב בי-דין אלקטרוני, המיועד לבית המשפט, יומצא אל יעד ההגשה האלקטרוני.
(ה) כתב בי-דין אלקטרוני שנשלח אל יעד ההגשה האלקטרוני כאמור בתקנת משנה (ד), יראוהו ככתב שהומצא במסירה אישית לבית המשפט ביום ובשעה שצוינו באישור אלקטרוני של מערכת בתי המשפט.

(ו) כתב בי-דין שנשלח לפי תקנה זאת אחרי השעה 17:00 בימים א' עד ה' בשבוע או ביום ו' או ביום מנוחה כמשמעותו בסעיף 18א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948, או שנקבע בחיקוק, יראו אותו כאילו נשלח ביום החול שלאחריו.

הוראות לביצוע

1497. מנהל בתי המשפט רשאי לפרסם הנחיות לאופן ביצוע סימן זה, לרבות בדבר מסירת כתובות דואר אלקטרוניות, עדכון או ביטולן ובדבר דרישות נוספות לגבי מערכת דואר אלקטרוני או השימוש בה.

החלת הוראות הסימן

497ד. הוראות סימן זה יחולו על כתב בי-דין אלקטרוני שניתנה לגביו הודעה כאמור בתקנה 1215ו(א), בבתי המשפט ובסוגי הליכים שנקבעו בהודעה כאמור.

המצאה אלקטרונית מבית משפט

497ה. (א) על אף האמור בתקנות 1497ב ו-497ג, נשלח כתב בי-דין אלקטרוני מבית משפט אל כתובת דואר אלקטרוני שמסר עורך דין, תיראה כל מערכת של הנמען המשמשת להעברת מסרים אלקטרוניים כמערכת דואר אלקטרוני, גם בלי שמתקיימים בה התנאים האמורים בתקנה 1497ב, ובלבד שהתקיימו התנאים האלה:

(1) הנמען מפעיל אמצעים סבירים לצורך הגנה על תיבת הדואר שלו מפני שיבוש בעבודתה העלול לפגום במהימנות המידע שבה;

(2) הנמען ביקש לקבל כתבי בי-דין מבית המשפט אל כתובת הדואר האלקטרוני.

(ב) שלח בית משפט כתב בי-דין בהתאם לתקנת משנה (א), יראוהו ככתב שהומצא במסירה אישית לנמען ביום ובשעת השליחה כפי שמופיעים בשעון פנימי שבמערכת המחשוב של בתי המשפט המכויל על פי כללים מקובלים; ואולם לא יראו את כתב בי-הדין שנשלח ככתב בי-דין שהומצא במסירה אישית לנמען ביום המשלוח, אם הגיש עורך הדין הנמען תצהיר בדבר אי-הגעת כתב בי-הדין אל כתובת הדואר האלקטרוני שמסר.

סימן ד': תחליף המצאה

הגדרה לסימן ד'

1497. בסימן זה, "מען חלקי" – מען שמציין רחוב או שכונה או עיר או אזור או חבר בני אדם שאיננו תאגיד, בלא פירוט מדויק יותר או סימן מזהה אחר.

תחליף המצאה

498. (א) נוכח בית המשפט או הרשם שאי אפשר להמציא כתב בי-דין למענו של נמען בדרך שנקבעה או שלנמען אין מען או שמענו חלקי, רשאי הוא להורות על המצאת הכתב בדרכים אלה, כולן או מקצתן:

(1) בהדבקת עותק שלו במקום שלפי הידוע גר בו או עסק בו הנמען לאחרונה או מקום נראה לעין הסמוך לאותו מקום;

(2) בפרסום מודעה ברשומות או בעתון יומי;

(3) בכל דרך אחרת שתיראה לו.

(ב) תחליף המצאה לפי תקנה זו כוחה יפה כהמצאה לנמען גופו.

(ג) בית המשפט או הרשם המורה על תחליף המצאה יקבע מועד להגשת כתב טענות, בהתאם לנסיבות.

בקשה לתחליף המצאה

499. (א) בקשה להוראה על תחליף המצאה תוגש בכתב ויצורף לה תצהיר לאימות הסיבה המונעת את ביצוע ההמצאה בדרך שנקבעה וכן יחולו על המבקש ההוראות שלהלן:

(1) אם מדובר בנמען תושב ישראל שאין לו מען או שיש לו מען חלקי, יציין המבקש בתצהיר כי למיטב ידיעתו הנמען נמצא בישראל ולא ידוע לו היכן בדיוק הוא מתגורר, ויצרף תדפיס של הנמען ממרשם האוכלוסין;

(2) אם הנמען איננו תושב ישראל, יציין המבקש בתצהיר כי למיטב ידיעתו הנמען נמצא בישראל ויצרף ראיה על כך, וכן יציין את הפעולות שנקט כדי להמציא לו את כתב בי הדין;

(3) אם לנמען יש מען אך לא היה אפשר להמציא לו את כתב בי הדין, יציין המבקש בתצהיר כי למיטב ידיעתו הוא נמצא בישראל ויצרף תדפיס ממרשם האוכלוסין, וכן יציין בתצהיר את הפעולות שנקט כדי להמציא לו את כתב בי הדין.

(ב) המבקש לא יהיה חייב להתייצב לדיון בבקשה אלא אם כן בית המשפט או הרשם הזמין אותו להתייצב.

סימן ה': המצאה אל מחוץ לתחום המדינה

המצאה מחוץ לתחום השיפוט

500. רשאי בית המשפט או רשם שהוא שופט, להתיר המצאת כתב בי-דין אל מחוץ לתחום המדינה באחת מאלה:

(1) מבקשים סעד נגד אדם שמקום מושבו או מקום מגוריו הרגיל בתחום המדינה;

(2) נושא התובענה הוא כולו מקרקעין המצויים בתחום המדינה;

(3) מבקשים לפרש, לתקן, לבטל או לאכוף פעולה, שטר, צוואה, חוזה, התחייבות או חבות בנוגע למקרקעין המצויים בתחום המדינה;

(4) התובענה היא לאכוף חוזה, לבטלו, להפקיעו או לפסלו או לעשות בו על דרך אחרת, או לקבל דמי נזק או סעד אחר בשל הפרתו, באחד המקרים האלה:

(א) החוזה נעשה בתחום המדינה;

(ב) החוזה נעשה בידי מורשה העוסק או המתגורר בתחום המדינה, או באמצעותו, מטעם מרשה העוסק או המתגורר מחוץ לתחום המדינה;

(ג) על החוזה חלים דיני מדינת ישראל לפי כתבו או מכללא;

(5) תובעים על הפרת חוזה בתחום המדינה - ואין נפקא מינה היכן נעשה החוזה - אפילו קדמה לאותה הפרה, או נלוותה אליה, הפרה מחוץ לתחום המדינה אשר שללה את האפשרות לקיים אותו חלק מן החוזה שצריך היה לקיימו בתחום המדינה;

(6) מבקשים צו מניעה לגבי דבר הנעשה או עומד להיעשות בתחום המדינה, או מבקשים למנוע או להסיר מטרד בתחום המדינה, בין אם מבקשים גם דמי נזק בקשר לכך ובין אם לאו;

(7) התובענה מבוססת על מעשה או על מחדל בתחום המדינה;

(8) מבקשים לאכוף פסק-חוץ, כמשמעותו בחוק אכיפת פסקי-חוץ תשי"ח-1958, או פסק-בוררות-חוץ כמשמעותו בחוק הבוררות, תשכ"ח-1968;

(8א) מבקשים לבטל פסק בוררות חוץ כמשמעותו בחוק הבוררות, תשכ"ח-1968, שניתן נגד תושב ישראל, אם שוכנע בית המשפט כי אין למבקש אפשרות לזכות בדין צדק בבית המשפט של המדינה שבה, או לפי דיניה, ניתן הפסק;

(9) מגישים תובענה על פי חוק שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), התשכ"ט-1969;

(10) האדם שמחוץ לתחום המדינה הוא בעל דין דרוש, או בעל דין נכון, בתובענה שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר, שהומצאה לו הזמנה כדין בתחום המדינה.

הבקשה להמצאה מחוץ לתחום השיפוט

501. (א) לבקשת רשות להמציא כתב בי-דין לנתבע מחוץ לתחום המדינה יצורף תצהיר המציין כי המצהיר מאמין שיש למבקש עילת תביעה טובה והמפרש באיזה מקום או באיזו ארץ נמצא, או ייתכן שנמצא, הנתבע, וכן נימוקי הבקשה.

(ב) בית המשפט או הרשם רשאי שלא להיעתר לבקשה לפי תקנת משנה (א) אם ראה מנסיבות הענין שהבקשה הוגשה באיחור בלתי סביר; לא נעתר בית המשפט לבקשה, רשאי הוא למחוק את התביעה נגד בעל הדין שלא הומצא לידו כתב בי-דין.

בקשה לבטל צו המצאה מחוץ לתחום השיפוט

502. (א) בית משפט או רשם המתיר המצאת כתב בי-דין אל מחוץ לתחום המדינה יקבע את המועד להגשת כתבי הטענות, בהתאם לנסיבות, וימסור העתק ההיתר לנמען.

(ב) הומצא לבעל דין כתב בי-דין אל מחוץ לתחום המדינה, רשאי הוא לבקש את ביטול הצו המתיר את ההמצאה או לכפור בכתב הטענות בסמכות בית המשפט לדון בתובענה, והכל לא יאוחר מהיום שבו הוא טוען לראשונה לגופה של התובענה.

המצאת שאר משמכים מחוץ לתחום השיפוט

503. (א) התיר בית המשפט או הרשם להמציא אל מחוץ לתחום המדינה כתב בי-דין שבו נפתח הדין, יחול היתר זה גם על המצאת שאר המשמכים של אותו משפט, לרבות המשמכים בערעור בו, זולת אם הורה בית המשפט או הרשם הוראה אחרת.

(ב) רשאי בית המשפט שלערעור או הרשם להתיר את ההמצאה מחוץ לתחום המדינה של כתבי בי-דין בקשר לערעור, כאמור בתקנה 500.

המצאה לנתבע שכפר בסמכות

503א. כפר הנתבע בסמכותו הבין-לאומית של בית המשפט או ביקש לבטל המצאה שנעשתה על פי סימן זה או מינה עורך דין בישראל לשם כך, לא יהיה ניתן לבצע את ההמצאה לנתבע במסירה אישית, אם הגיע לישראל והוא שוהה בה לצורך התובענה, ולא יהיה ניתן לבצע את ההמצאה לעורך הדין המייצג אותו, ולא יראו בכל פעולה שלו או של עורך דינו ויתור על הכפירה בסמכותו הבין-לאומית של בית המשפט, זאת עד למתן החלטה בטענות הנתבע בעניין זה.

פרק ל"ג: תשלום לקופת בית המשפט וממנה

תשלום כסף לקופת בית המשפט מאת הנתבע

504. (א) הוגשה תובענה על סכום כסף רשאי כל נתבע, בכל עת, עם מסירת הודעה על כך לשם המצאתה לתובע לפי טופס 47, לשלם לקופת בית המשפט סכום כסף לסילוק התביעה או לסילוק חלק מעילות התובענה, אם היו עילות אחדות מצורפות בתובענה אחת.

(ב) שולם הכסף לקופת בית המשפט לסילוק חלק מעילות התובענה, תפרט ההודעה את העילות שהתשלום מתייחס אליהן ואת הסכום ששולם ביחס לכל אחת מהן, זולת אם הורה בית-המשפט או הרשם הוראה אחרת.

תשלום לתובע

505. (א) שולם כסף לקופת בית המשפט לפי תקנה 504, רשאי התובע תוך שלושים ימים מיום שהומצאה לו ההודעה על התשלום, להסכים לקבלת הסכום לסילוק התביעה או לסילוק חלק מעילות התובענה או לקבלת חלק מהסכום לסילוק העילות שלגביהן מתייחס אותו חלק; הסכים התובע כאמור, ימסור לנתבע הודעה לפי טופס 48 והעתק ממנה לבית המשפט, ומשעשה כן זכאי הוא לקבל את הסכום שהסכים לו כאמור; עם קבלת הסכום יופסקו כל ההליכים בתובענה או ביחס לעילות המפורטות בהודעה, הכל לפי הענין.

(ב) קיבל התובע את הכסף כאמור בתקנת משנה (א) והודיע שהוא מסתלק מהתביעה או משאר עילות התובענה, לפי הענין, רשאי הוא, באין הוראה אחרת של בית המשפט, לבקש מבית המשפט שיפסוק בענין ההוצאות שעד לזמן התשלום לקופת בית המשפט.

כסף שנשאר בקופת בית המשפט

506. לא לקח התובע את כל סכום הכסף שבקופת בית המשפט לפי תקנה 505(א), יוחזר הסכום שנשאר בקופת בית המשפט לנתבע על פי בקשתו.

נתבעים אחדים

507. נתבעים אחדים שנתבעו ביחד או לחלופין, רשאים, כולם או מקצתם, לשלם כסף לקופת בית המשפט לפי תקנה 504, אגב הודעה על כך לשאר בעלי הדין, ויחולו הוראות תקנות 505 ו-506, בשינויים המחוייבים.

התשלום בתביעה שכנגד

508. מי שנעשה נתבע על ידי תביעה שכנגד, יכול לשלם כסף לקופת בית המשפט לפי תקנות 504 עד 507, בשינויים המחוייבים על פי הענין.

השפעת התשלום

509. בית המשפט או הרשם כשהוא בא להשתמש בשיקול דעתו בדבר הוצאות, יביא בחשבון הן את העובדה ששולם כסף לקופת בית המשפט והן את הסכום ששולם.

כסף ששולם לפי צו

510. כסף ששולם לקופת בית המשפט על פי צו בית המשפט, לא ישולם ממנה אלא על פי צו מאתו, ובלבד שנתבע ששילם כאמור לפני הגשת כתב הגנה רשאי, אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת, ליחד בכתב טענותיו את הכסף, כולו או מקצתו, וכן כל סכום נוסף במידת הצורך, לתביעת התובע כולה או לחלק מסויים שבה, ואם הוא טוען שהציע את הכסף בהילך, רשאי הוא ליחד את הכסף, כולו או מקצתו, כתשלום לסכום שהוצע לפי דבריו בהילך; כסף שנתייחד כאמור רואים אותו ככסף ששולם לקופת בית המשפט בהתאם להוראות פרק זה ובכפוף להן.

פרק ל"ד: הוצאות המשפט וערובה לתשלומן

הטלת הוצאות

511. (א) בתום הדיון בכל הליך, יחליט בית המשפט או הרשם, לענין שלפניו, אם לחייב בעל דין בתשלום שכר טרחת עורך דין והוצאות המשפט (להלן – הוצאות) לטובת בעל דין אחר, אם לאו.

(ב) החליט בית המשפט או הרשם לחייב בעל דין בהוצאות, רשאי הוא לקבוע את סכום ההוצאות לפי שיקול דעתו, בכפוף לאמור בתקנה 512.

(ג) בדיון המתקיים בערכאה ראשונה, תינתן לבעלי הדין הזדמנות להשמיע את טענותיהם בדבר סכום ההוצאות או שיעורן לפני מתן הצו להוצאות.

(ד) ניתן צו להוצאות בהליך פלוני, לא ייפגע הצו על ידי כל צו אחר להוצאות שיינתן לאחר מכן שלא בדרך של ערעור על הצו הראשון.

קביעת סכום ההוצאות

512. (א) קבע בית המשפט או הרשם את סכום ההוצאות, רשאי הוא לפסוק אותו, הן לענין שכר טרחת עורך דין והן לענין הוצאות המשפט, כל אחד מהם בנפרד בסכום כולל, ובלבד שבכפוף לאמור בתקנת משנה (ב), לא יפחת סכום שכר הטרחה מן התעריף המינימלי שנקבע לענין שכר טרחת עורך דין בכללי לשכת עורכי הדין (התעריף המינימלי), תשל"ז-1977 (להלן – התעריף המינימלי), זולת אם הורה בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, על תשלום סכום קטן מהסכום האמור.

(ב) בתינתו צו להוצאות ובקביעת שיעורן יתחשב בית המשפט או הרשם, בין השאר, בשווי הסעד השנוי במחלוקת בין בעלי הדין ובשווי הסעד שנפסק בתום הדיון, ויהא רשאי להתחשב גם בדרך שבה ניהלו בעלי הדין את הדיון.

(ג) בית המשפט או הרשם יכלול בתוך הסכום האמור בתקנת משנה (א) לענין שכר טרחת עורך דין, סכום השווה למס ערך מוסף מקום שבו הזוכה שילם או מחויב לשלם מס ערך

מוסף לעורך דינו, זולת אם ראה בית המשפט או הרשם כי הזוכה רשאי לנכות את מס התשומות בשכר טרחת עורך דינו, ובלבד שלא יפסוק סכום כאמור כרכיב נפרד.

חישוב הוצאות

513. הטיל בית המשפט או הרשם הוצאות משפט מבלי לפרש את סכומן, יהא סכום הוצאות המשפט צירופם של אלה, זולת אם קבע בית המשפט או הרשם הוראה אחרת:

(1) אגרות בית המשפט, הוצאות רישום של פרוטוקול בית המשפט, העתקתו או צילומו, דמי המצאת כתב-בי-דין לפי תקנה 475א, מס בולים, שכר בטלה של עדים, שכר רופאים ומומחים אחרים, דמי לינה ודמי נסיעה של אלה בישראל וכל הוצאה אחרת הרשומה כדין בתיק התובענה — כפי שקבע המזכיר הראשי של בית המשפט לפי החומר שבתיק, בלי צורך בבקשה ושלא בפני בעלי הדין;

(2) שאר הוצאות המשפט כפי ששם הרשם, לפי בקשה בכתב או בעל פה ולאחר שנתן לבעלי הדין הזדמנות להשמיע טענותיהם, אם היה סבור שהוצאות המשפט האמורות היו סבירות ודרושות לניהול המשפט.

הארכת דיון שלא לצורך

514. ראה בית המשפט או הרשם כי בעל דין האריך את הדיון בכל הליך שלא לצורך, על ידי טענות סרק או בכל דרך אחרת, רשאי הוא, באותו הליך או בפסק הדין, וללא קשר עם תוצאות המשפט, להטיל עליו את הוצאות ההליך או המשפט בשיעור שימצא לנכון בנסיבות הענין, לטובת בעל הדין שכנגד או לטובת אוצר המדינה, או לטובת שניהם.

אכיפת צו הוצאות

515. צו לתשלום הוצאות שסכומן נקבע בידי בית המשפט או הרשם או בידי המזכיר הראשי של בית המשפט, ניתן להוצאה לפועל בדרך שמוציאים לפועל פסק דין של בית המשפט.

בעל דין הטוען לעצמו

516. (א) בעל דין שטוען לעצמו, יראו אותו, לענין הוצאות המשפט, כעד שהוזמן מטעמו בכל יום שהופיע למשפטו.

(ב) היה בעל הדין עורך דין והוא טוען לעצמו, הוא גופו או באמצעות משרדו, זכאי הוא לשכר טרחת עורך דין ולשאר הוצאות המשפט שהיה מקבל אילו העסיק עורך דין.

תיאום ההוצאות בין בעלי הדין

517. כשבעל דין הזכאי לקבל הוצאות חייב גם לשלם הוצאות, רשאי הרשם לשום את ההוצאות שאותו בעל דין חייב בתשלומן ולהורות על תשלום היתרה.

בדיקת שומה

518. (א) בעל דין הרואה עצמו מקופח על ידי קביעת המזכיר הראשי של בית המשפט לפי תקנה 513(1), רשאי לבקש, תוך שבוע מיום הקביעה, שהרשם יבדוק אותה.

(ב) הבקשה יכול שתוגש בעל פה ויפורטו בה פריטי ההוצאה שהבקשה מתייחסת אליהם.

(ג) הרשם ידון בבקשה והוא רשאי ליתן כל צו שייראה לו צודק, ובלבד שלא יתן צו המשנה את קביעת המזכיר הראשי אלא לאחר שניתנה הזדמנות לבעלי הדין האחרים הנוגעים בדבר להשמיע את דברם.

(ד) משהוגשה הבקשה, תעוכב כל פעולה של הוצאה לפועל ביחס להוצאות השנויות במחלוקת עד לאחר הדיון בבקשה, זולת אם הורה הרשם אחרת.

ערובה לתשלום הוצאות

519. (א) בית המשפט או הרשם רשאי, אם נראה לו הדבר, לצוות על תובע ליתן ערובה לתשלום כל הוצאותיו של נתבע.

(ב) לא ניתנה ערובה תוך המועד שנקבע, תידחה התובענה, אלא אם כן הורשה התובע

להפסיקה; נדחתה תובענה לפי תקנה זו, רשאי התובע לבקש ביטול הדחייה, ואם נוכח בית המשפט או הרשם שסיבה מספקת מנעה את התובע מליתן את הערובה תוך המועד שנקבע, יבטל את הדחייה בתנאים שייראו לו, לרבות לענין ערובה והוצאות.

פרק ל"ה: שונות

איחוד עניינים מטעם בית המשפט

520. עניינים אחדים התלויים ועומדים בבית משפט אחד וכרוכות בהם שאלות דומות של משפט או של עובדה, רשאי בית המשפט או הרשם, לפי שיקול דעתו, להורות על איחודם, בין לפי בקשת אחד מבעלי הדין ובין מיזמת עצמו, ובתנאים שייראו לו.

מידע על אודות קטין

520א. היה בעל דין או עד קטין שטרם מלאו לו 18 שנה, יציין מגיש כתב בי-הדין את עובדת היותו קטין בראש כתב בי-הדין בסמוך לשם הקטין; כלל כתב בי-דין שהוגש לבית המשפט מידע על אודות מצבו הבריאותי, הגופני או הנפשי של הקטין או שיש חשש שפרסומו אסור לפי דין, לרבות מידע לפי סעיף 24 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, יגיש בעל הדין הודעה על כך לבית המשפט.

עריכת תצהיר

521. תצהיר יהא ערוך בגוף ראשון, מחולק לסעיפים ומכיל רק עובדות שהמצהיר יכול להוכיחן מתוך ידיעתו הוא, אלא שבבקשות ביניים רשאי הוא להצהיר גם לפי מיטב אמונתו ובלבד שיציין את הנימוקים לכך.

חקירת מצהיר

522. (א) מצהיר בהליך עיקרי או בעל דין שמסר תצהיר בהליך ביניים, יתייצב לחקירה ביום הדיון, אלא אם כן הודיע בעל הדין שכנגד בהודעה בכתב לבית המשפט ולכל בעלי הדין, שהוא מוותר על חקירתו של המצהיר.

(ב) רצה בעל דין לחקור חקירה שכנגד מצהיר שאיננו בעל דין בהליך ביניים, יודיע על כך לבעל הדין שהגיש את התצהיר וידרוש את התייצבותו של המצהיר לשם חקירה שכנגד בשעת הדיון; ההודעה תומצא בעוד מועד כדי ליתן למצהיר שהות מספקת להתכונן ולנסוע למקום המשפט.

(ג) לא התייצב המצהיר בהתאם להודעה, לא ישמש תצהירו ראיה אלא ברשות מיוחדת מאת בית המשפט או הרשם.

(ד) בית המשפט או הרשם רשאי בכל עת לדרוש, מיזמתו הוא, התייצבותו של מצהיר לשם חקירה.

כתב בי-דין שהופק במערכת ממוכנת

522א. כתב בי-דין שהופק במערכת ממוכנת והוא טעון לפי תקנות אלה חתימת יד פקיד בית משפט, יראוהו ככתב בי-דין חתום כנדרש, אם הודפסו בו שמו ותפקידו של הפקיד, והדבר ישמש ראיה לכאורה לנכונות האמור בו.

עריכת טופס

523. מסמך שיש לערכו לפי אחד הטפסים שבתוספת הראשונה יהא ערוך בשינויים המחוייבים לפי הנסיבות ואין חובה שיהא העתק מילולי ממנו; היתה בטופס דרישה להמצאת פרטים, רשאי בית המשפט או הרשם, לצורך הדיון שלפניו, לצוות על מתן פרטים נוספים כפי שיצויין בצו.

סמכות כללית לתקן פגם בהליך

524. בית המשפט רשאי בכל עת לתקן כל פגם או טעות בכל הליך, וליתן הוראות בדבר הוצאות או בעניינים אחרים ככל שייראה לו צורך, וחובה לעשות כל התיקונים הדרושים כדי לברר מה הן באמת השאלות השנויות במחלוקת בין בעלי הדין; והוא הדין לגבי הרשם לענין פגם או טעות בהליך שלפניו.

תיקון טעויות

525. בענין תיקון טעות בפסיקתה או בהחלטה ינהג בית המשפט כאמור בסעיף 81 לחוק בתי המשפט; והוא הדין לגבי הרשם לענין פסיקתה או החלטה שנחתמו בידו.

אי קיום התקנות

526. אי קיום תקנות אלה או כל נוהג הקיים אותה שעה אינו פוסל שום הליך, אלא אם כן הורה כך בית המשפט; אך מותר לבטל הליך, כולו או מקצתו, כהליך שאינו ראוי, או לתקנו, או לנהוג בו בדרך אחרת, כפי שיראה בית המשפט; והוא הדין לגבי הרשם בהליכים שלפניו.

מחיקה אינה מעשה בית דין

527. מחיקת תובענה אינה מעשה בית דין ואין בה, כשהיא לעצמה, כדי למנוע את התובע מהגיש תובענה חדשה בשל אותה עילה.

הארכת מועדים

528. מועד או זמן שקבע בית המשפט או הרשם לעשיית דבר שבסדר הדין או שבנוהג, רשאי הוא, לפי שיקול דעתו, ובאין הוראה אחרת בתקנות אלה, להאריך מזמן לזמן, אף שנסתיים המועד או הזמן שנקבע מלכתחילה; נקבע המועד או הזמן בחיקוק, רשאי הוא להאריך מטעמים מיוחדים שיירשמו.

תקופת פגרה לא תובא במנין

529. תקופת פגרה של בית המשפט לא תובא במנין הימים שנקבעו בתקנות אלה או שנקבעו בידי בית המשפט או הרשם, אלא אם כן הורה בית המשפט או הרשם, לפי הענין, הוראה אחרת.

ביטול

530. בטלות –

- (1) תקנות סדר הדין האזרחי, תשכ"ג-1963;
- (2) תקנות סדר הדין בעניני ירושה, תשכ"ו-1965.

הוראת מעבר

531. תקנות אלה יחולו על ענינים התלויים ועומדים ביום תחילתן לפני בית המשפט או הרשם.

תחילה

532. תחילתן של תקנות אלה ביום ה' בתשרי תשמ"ה (1 באוקטובר 1984).

תוספת ראשונה

טופס 1
(תקנה 7א(ב))

[\[פתיחת הליך אזרחי\]](#)

טופס 2
(תקנה 18)

[\[הזמנה לדין\]](#)

טופס 3
(תקנה 40)

[\[הודעה לאדם שצורף כבעל דין\]](#)

טופס 3א

(תקנה 99ג)

[\[הזמנה לפגישת מהו"ת לבחינת האפשרות ליישוב התובענה בגישור\]](#)

טופס 4

(תקנה 103א)

[\[דרישה להודות בעובדות\]](#)

טופס 5

(תקנה 103א)

[\[דרישה להודות במסמכים\]](#)

טופס 6

(תקנה 103ב)

[\[הודיה בעובדות\]](#)

טופס 7

(תקנה 105)

[\[צו למסירת שאלון\]](#)

טופס 8

(תקנה 105)

[\[שאלון\]](#)

טופס 9

(תקנה 109)

[\[תשובה לשאלון\]](#)

טופס 10

(תקנה 112)

[\[צו לגילוי מסמכים\]](#)

טופס 11

(תקנה 112)

[\[תשובה לצו לגילוי מסמכים\]](#)

טופס 12

(תקנה 113)

[\[צו לגילוי מסמך פלוני\]](#)

טופס 13

(תקנה 114)

[\[דרישה לעיון במסמך ולהעתקתו\]](#)

טופס 14

(תקנה 115)

[\[תשובה לדרישת עיון במסמך ולהעתקתו\]](#)

טופס 15

(תקנה 170)

[\[דרישה להציג מסמכים\]](#)

טופס 16

(תקנה 198)

[\[פסיקתה\]](#)

טופס 17

(תקנה 203)

[\[הזמנה בסדר דין מקוצר\]](#)

טופס 17א

(תקנה 214ג)

[\[תצהיר בסדר דין מהיר\]](#)

טופס 17ב

(תקנה 214ד)

[\[הזמנה לדין \(תובענה בסדר דין מהיר\)\]](#)

טופס 17ג

(תקנה 214ו)

[\[הזמנה לדין \(הודעה לצד שלישי בתובענה בסדר דין מהיר\)\]](#)

טופס 18

(תקנה 220)

[\[הודעה לצד שלישי\]](#)

טופס 19

(תקנה 227(2))

[\[הזמנת טען-ביניים לטוען\]](#)

טופס 20

(תקנה 227(3))

[\[הודעת טען-ביניים לתובע\]](#)

טופס 21
(תקנה 227(3))

[\[הודעת טען-ביניים לנתבע\]](#)

טופס 22
(תקנה 228(1))

[\[הזמנת טען-ביניים לטוענים\]](#)

טופס 23
(תקנה 228(2))

[\[הודעת טען-ביניים למבקש\]](#)

טופס 24
(תקנה 235)

[\[אבעיה\]](#)

טופס 25
(תקנה 241(ב))

[\[הודעה על בקשה בכתב\]](#)

טופס 26
(תקנה 255)

[\[הזמנה בהמרצת פתיחה\]](#)

טופס 26א
(תקנה 258ד(ה))

[\[הרצאת פרטים בתיק עיקרי בבית המשפט לענייני משפחה\]](#)

טופס 1א26
(תקנה 258ה(א))
בבית המשפט לענייני משפחה

ב

תיק עיקרי

תיק מס'

לפני כב' השופט

בן הזוג התובע/המבקש

נגד

בן הזוג הנתבע/המשיב

מהות התובענה

בעניין הילד

מעמדו של התובע בעניין הילד

טופס 26ב
(תקנה כ258ב)
[\[בקשה ליישוב סכסוך\]](#)

טופס 26ג
(תקנה כ258ב)
[\[בקשה ליישוב סכסוך בעניין קביעת דרכי קשר עם קטין\]](#)

טופס 26ד
(תקנה 258לג3)
[\[הפניית הורים ליחידת הסיוע לשם שמיעת הילד\]](#)

טופס 27
(תקנה 261)
[\[הוצאת פרטים בתביעה למזונות\]](#)

טופס 28
(תקנה 262)
[\[הזמנה בתביעה למזונות\]](#)

טופס 29
(תקנה 262)
[\[הזמנה בתביעה למזונות ולסעדים נוספים\]](#)

טופס 30
בוטל

טופס 31
(תקנה 276ג)
[\[פרטים לתסקיר בבקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ\]](#)

טופס 32
(תקנה 284)
[\[בקשה למתן צו אימוץ\]](#)

טופס 33
(תקנה 287)
[\[פרטים לתסקיר פקיד הסעד כתשובה לבקשה למתן צו אימוץ\]](#)

טופס 34
(תקנות 294א ו-294ב)
[\[צו אימוץ\]](#)

טופס 34א
(תקנה 294ב(א))

[\[בקשה למתן צו לאימוץ ילד ממדינת חוץ\]](#)

טופס 34ב
(תקנה 295ג)

[\[תביעה להחזרת ילד חטוף או לאכיפת זכויות ביקור \(לפי חוק אמנת האג \(החזרת ילדים חטופים\), תשנ"א-1991\)\]](#)

טופס 35
(תקנה 298)

[\[בקשת צו ירושה\]](#)

טופס 36
(תקנה 298)

[\[בקשת צו קיום צוואה1\]](#)

טופס 37
(תקנה 301ג)

טופס 38
(תקנה 308א)

טופס 39
(תקנה 308א)

טופס 40
(תקנה 308ב)

טופס 41
(תקנה 321)

טופס 41א
(תקנה 327א)

טופס 41ב
(תקנה 332א)

טופס 42
(תקנה 325)

טופס 43
(תקנה 328)

טופס 43א
(תקנה 343ד(1))
[\[תצהיר\]](#)

טופס 43ב
(תקנה 343ו(ב)(1))
[\[תצהיר\]](#)

טופס 43ג
(תקנה 343ז(ב))
[\[פנייה לבית דין דתי\]](#)

טופס 43ד
(תקנה 343יב)
[\[בקשה ליישוב סכסוך להתרת ברית הזוגיות\]](#)

טופס 44
(תקנה 351)
[\[בקשה לקביעת גיל\]](#)

טופס 44א
(תקנה 387ד)
[\[הודעה בדבר צו כניסה לחצרים\]](#)

טופס 45
(תקנה 388)
[\[מינוי כונס נכסים\]](#)

טופס 46
(תקנה 391)
[\[ערובה של כונס נכסים\]](#)

טופס 47
(תקנה 504)
[\[הודעת נתבע על תשלום לבית המשפט\]](#)

טופס 48
(תקנה 505)
[\[הסכמת תובע לקבלת סכום ששולם לבית המשפט\]](#)

תוספת שניה

(תקנה 187(ב))

<u>הסכומים בשקלים חדשים</u>	<u>שיעור התשלומים לעדים</u>
	(1) שכר בטלה -
עד 101	(א) להתייצבות של עד 4 שעות
עד 201	(ב) ליום התייצבות (מעל 4 שעות)
	(2) דמי לינה לכל לילה שעל העד ללון מחוץ לביתו -
עד 131	(א) אם המציא קבלה
	(ב) (בטל)
	(3) שכרו של מומחה מאוצר המדינה -
עד 44	(א) כשהעדות לא הצריכה עשיית עבודת מומחה לצורך המשפט ואולם אם מקום עבודתו הקבוע של המומחה מרוחק יותר משלושים ק"מ מבית המשפט והיה עליו לבוא לבית המשפט לצורך מתן העדות בלבד, ייוספו לשכר האמור
עד 12	(ב) כשהעדות הצריכה עשיית עבודת מומחה לצורך המשפט
עד 101	(א) שכרו של רופא כשהעדות הצריכה -
עד 79	(1) בדיקה או ניתוח של גוויה
עד 131	(2) בדיקה או ניתוח של גוויה שהוצאה מקברה
עד 32	(3) תעודה רפואית שאינה מצריכה בדיקה
עד 101	(4) חוות דעת רפואית בכתב
עד 85	(5) בדיקת גופו של אדם
	(ב) בית המשפט רשאי להוסיף על הסכום הנקוב בפסקת משנה (א)(3) או (4), סכום שלא יעלה על עשרים וחמישה אחוזים למאה ממנו, בשים לב למידת הטורח, להיקף או להעמקה שהיו כרוכים במתן השירות.
	(ג) רופא שהעיד בבית המשפט על חוות דעת רפואית שנתן בכתב, יהא זכאי גם לשכר מומחה לפי הרישה של פסקה (3)(א) ובית המשפט רשאי לפסוק לו שכר נוסף בשל נסיעות, לפי הסיפה של אותה פסקה וכן דמי לינה לפי פסקה (2).
עד 160 עד 665	(5) שכר של מומחה רפואי בעד חוות דעת בכתב, כולל מתן עדות לענין חוות הדעת בישיבה אחרת של בית המשפט

משה נסים
שר המשפטים

ג' בתמוז תשמ"ד (3 ביולי 1984)